

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

DOKTORA TEZİ

**TÜRKİYE’DE SÜS BİTKİLERİ SEKTÖRÜNÜN
ÜRETİM VE YAPISAL SORUNLARI VE ÖNERİLER**

Hatice Aslı ONAY

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**ANKARA
2008**

Her hakkı saklıdır

ÖZET

DOKTORA TEZİ

TÜRKİYE’DE SÜS BİTKİLERİ SEKTÖRÜNÜN ÜRETİM VE YAPISAL SORUNLARI VE ÖNERİLER

HATİCE ASLI ONAY

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Hayran ÇELEM

Bu tez çalışması Türkiye’de süs bitkileri sektörünün üretim ve yapısal sorunlarını analiz ederek bunlara yapıcı ve sürdürülebilir çözümler üretmek amacıyla yapılmıştır. Bunun için öncelikle sektörün ülkemizdeki mevcut durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Mevcut durumu ortaya koymak için ise sektörün üretim, ithalat ve ihracat verilerinden yararlanılmıştır. Birçok kurum ve kuruluşlardan edinilen bu veriler ışığında sektörün bütününe ifade etmek açısından çalışmanın coğrafi konum, iklim, ulaşılabilirlik, alan kullanımı ve pazarlama gibi özellikleri sayesinde sektörün yoğun olarak gelişim gösterdiği Yalova ve Sakarya illeri üzerinde yürütülmesine karar verilmiştir. Çalışmanın yürütüleceği Yalova ve Sakarya illeri tespit edildikten sonra veri toplama ve arazi çalışmaları bu iller üzerinde yoğunlaştırılmıştır. Toplanan veriler ile sektörün bütününe ifade etmek için sektör alt başlıklar halinde bileşenlerine ayrılmış ve bu bileşenler bazında söz konusu iller için ayrıntılı inceleme yapılmıştır. Daha sonra bu bileşenler mevcut durumun ortaya konulması ve stratejiler geliştirilmesine olanak sağlanması açısından SWOT Analizi Yöntemi ile analiz edilmiş ve sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

SWOT Analizi yöntemi kullanılırken sektör üretim ve yapısal anlamda iki ayrı şekilde analiz edilmiş, bileşenler güçlü yönler ve fırsatlar ile zayıf yönler ve tehditler olarak ayrılmış ve sonuca ulaşabilmek amacıyla bu bileşenlerden yararlanılmıştır. Sonuç ve tartışma bölümünde ise, güçlü bileşenler ile fırsatları kullanarak zayıf bileşenleri güçlendirme ve tehditleri azaltma amacıyla sektörün üretim ve yapısal durumuna, ekonomik ve istihdam durumuna, örgütlenme ve pazarlama durumuna, mevzuatına ve yönetimine ilişkin öneriler geliştirilmiştir. Son olarak ise süs bitkileri sektörü tarımın diğer sektörleri ile karşılaştırılmıştır. Tüm bu öneriler ışığında genel anlamda süs bitkileri sektörünün geliştirilmesi için, öncelikle kamuda ve eğitim alanında süs bitkisi sektörünün kendine yer edinmesi ve uzun vadeli stratejilerin geliştirilmesi, bu stratejilere göre AR-GE çalışmalarının yapılması, sektörün ekonomik ve sosyal hayata katkısının sağlanması için işletmelerin geliştirilmesi ve bu sektöründe diğer tarımsal sektörler gibi önemszenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Ekim 2008, 175 sayfa

Anahtar Kelimeler: Türkiye’de süs bitkileri sektörü, sektörün üretim ve yapısal durumu, Yalova İli, Sakarya İli, SWOT Analizi, sektör bileşenleri

ABSTRACT

Ph. D. Thesis

DIFFICULTIES OF PRODUCTION AND STRUCTURAL OF ORNAMENTAL PLANTS SECTOR IN TURKEY AND SUGGESTIONS

HATİCE ASLI ONAY

Ankara University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Supervisor: Prof. Dr. Hayran ÇELEM

This thesis aims to analysis difficulties of production and structural of ornamental plants sector in Turkey and to propose productive and sustainable solutions. For this, primarily tried to appear the sector's current situation. To show the current situation benefited from the production, export and import informations. Using these informations which collecting many institutions and some qualities like geography, climate, reaching, using land and marketing Yalova and Sakarya cities were chosen for this thesis. After this, data collection and land survey focused on these provinces. To understand the whole sector, according to the data collected from Yalova and Sakarya provinces, the sector divided the components. Then, these components were analized with "Swot Analysis Method" to emphasis the present situation and to develop strategies and try to get results.

Using "Swot Analysis Method" sector were analysed in two situations such as production and structural and to reach the results using these components. In the result and discussion chapter, using strong components and advantages in the purpose of enhacing the weak points and minimizing threats the strategies about the sector's production and structural situation, economic and employment situation, organization and marketing, law and management were developed. Using these whole suggestions for developing ornamental plants sector, primarily ornamental plant sector finds its on place in the public and education sector and is developed in the long term strategies, made new AR-GE studies according to the these strategies, developed the enterprises developing the contrubition of the sector in the economic and social life and this sector should be consider as the agricultural sector.

October 2008, 175 page

Key Words: ornamental plants sector in Turkey, situation of production and structural of sector, Yalova Province, Sakarya Province, SWOT Analysis, components of sector

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının her aşamasında beni yönlendiren ve tez çalışmasının ortaya çıkmasında katkılarını hiç esirgemeyen danışman hocam sayın Prof. Dr. Hayran ÇELEM'e (Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü), tez çalışması süresince beni destekleyen ve tez izleme komiteleri süresince çalışmanın oluşmasına çok olumlu katkılar sağlayan sayın Prof. Dr. Hasan TATLIDİL ve sayın Doç. Dr. Emin BARIŞ'a, jüri üyeleri Doç Dr. İlkden TAZEBAY, Doç Dr. Serpil ÖNDER ve Yrd. Doç. Dr. Sertaç GÜNGÖR'e en derin duygularımla teşekkür ederim.

Ayrıca doktora çalışmamı tamamlamamda yardımlarını ve özverilerini esirgemeyen Tarım ve Köyişleri Bakanlığı çalışanlarına ve yöneticilerine, çok değerli mesai arkadaşlarıma ve çalışmam boyunca hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan aileme ve eşime sonsuz teşekkür ederim.

Hatice Aslı ONAY
Ankara, Ekim 2008

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
ÇİZELGELER DİZİNİ	vii
1. GİRİŞ	1
1.1 Dış Mekân Süs Bitkileri	2
1.2 İç Mekân Süs Bitkileri	3
1.3 Kesme Çiçekler	4
1.4 Soğanlı ve Yumrulu Bitkiler (Geofitler)	5
2. KAYNAK ÖZETLERİ	7
3. MATERYAL VE YÖNTEM	11
3.1 Materyal	11
3.2 Yöntem	12
4. ARAŞTIRMA BULGULARI	18
4.1 Türkiye’de Süs Bitkileri Sektörünün Tarihsel Gelişimi	18
4.1.1 Türkiye’de süs bitkileri üretimi	19
4.1.2 Türkiye’de süs bitkileri ithalatı	23
4.1.3 Türkiye’de süs bitkileri ihracatı	26
4.2 Türkiye’de Süs Bitkileri Sektörünün Üretim ve Yapısal Durumu	31
4.2.1 Yalova ilinin coğrafik özellikleri	31
4.2.2 Sakarya ilinin coğrafik özellikleri	33
4.3 Yalova ve Sakarya İllerinde Süs Bitkileri Sektörünün Üretim ve Yapısal Durumu	36
4.3.1 Yalova ilinde süs bitkileri sektörünün üretim ve yapısal durumu	36
4.3.2 Sakarya ilinde süs bitkileri sektörünün üretim ve yapısal durumu	38
4.4 Süs Bitkileri Sektörünün Yalova ve Sakarya İllerinin Ekonomisindeki Yeri ve İstihdam Durumu	39
4.4.1 Süs bitkileri sektörünün Yalova ilinin ekonomisindeki yeri ve istihdam durumu	40
4.4.2 Süs bitkileri sektörünün Sakarya ilinin ekonomisindeki yeri ve istihdam durumu	41
4.5 Yalova ve Sakarya İllerinde Süs Bitkileri İşletmeleri	43
4.6 Yalova ve Sakarya İllerinde Süs Bitkileri Sektörünün Örgütlenmesi	45
4.7 Sektöre Yönelik Devlet Destekleri	48
4.7.1 Doğrudan gelir desteği	48
4.7.2 Mazot desteği	49
4.7.3 Kimyasal gübre desteği	49
4.7.4 İhracatı yapılan doğal çiçek soğanlarının üretimi (işletme-yatırım) için faiz indirimli tarımsal kredi	50
4.8 Avrupa Birliği’nin Sektöre Etkisi	51
4.8.1 Avrupa Birliği’nde süs bitkileri üretimi ve ticareti	51
4.8.2 Avrupa Birliği sürecinde süs bitkileri sektörüne yönelik mevzuat çalışmaları	55
4.9 Yalova ve Sakarya İlleri Örneğinde Süs Bitkileri Sektörünün Üretim	

ve Yapısal Sorunlarına İlişkin SWOT Analizi	57
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	60
5.1 Sonuç	60
5.2 Öneriler	61
5.2.1 Süs bitkileri sektörünün üretim ve yapısal durumuna ilişkin öneriler	61
5.2.2 Süs bitkileri sektörünün ekonomik ve istihdam durumuna ilişkin öneriler	62
5.2.3 Süs bitkileri sektörünün örgütlenme ve pazarlama durumuna ilişkin öneriler	63
5.2.4 Süs bitkileri sektörünün mevzuatına ve yönetimine ilişkin öneriler	64
5.2.5 Süs bitkileri sektörünün tarımın diğer sektörleri ile karşılaştırılması	65
KAYNAKLAR	67
EKLER	70
EK 1 Yalova ili işletmelerinin faaliyet durumu	71
EK 2 Sakarya ili işletmelerinin faaliyet durumu	82
EK 3 Doğrudan Gelir Desteği Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ.....	90
EK 4 Tarımsal Faaliyette Kullanılan Mazot Ve Kimyevi Gübre İçin Çiftçilere Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Karar.....	97
EK 5 Tarımsal Üretime Yönelik Düşük Faizli Yatırım Ve İşletme Kredisi Kullandırılmasına İlişkin Karar	99
EK 6 23 Haziran 1993 tarihli AB Komisyon Direktifi	110
EK 7 20 Temmuz 1998 tarihli AB Konsey Direktifi	120
EK 8 28 Haziran 1999 tarihli AB Komisyon Direktifi	132
EK 9 28 Haziran 1999 tarihli Komisyon Direktifi	134
EK 10 Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun	136
EK 11 Tarım Sigortaları Kanunu	170
ÖZGEÇMİŞ	175

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1 İş akış şeması	14
Şekil 3.2 Yöntem akış şeması	15
Şekil 3.3 SWOT analizi	17
Şekil 4.1 Türkiye’de süs bitkileri sektörünün oranları	19
Şekil 4.2 Süs bitkileri ithalat miktarları (kg)	24
Şekil 4.3 Süs bitkileri ithalat miktarları (\$)	25
Şekil 4.4 Süs bitkileri ihracat miktarları (kg)	27
Şekil 4.5 Süs bitkileri ihracat miktarları (\$)	28
Şekil 4.6 Yalova ilinin coğrafi konumu	31
Şekil 4.7 Sakarya ilinin coğrafi konumu	33
Şekil 4.8 Hollanda’da 2005 yılı itibariyle süs bitkisi dağıtım ağı	54

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.1 Ülkemizde illere göre süs bitkisi üretim miktarları ve alanları	21
Çizelge 4.2 Süs bitkileri ithalat miktarları (kg)	24
Çizelge 4.3 Süs bitkileri ithalat değerleri (\$)	25
Çizelge 4.4 Süs bitkileri ihracat miktarları (kg)	27
Çizelge 4.5 Süs bitkileri ihracat değerleri (\$)	28
Çizelge 4.6 Ülkelere göre süs bitkisi ihracatı	29
Çizelge 4.7 Dünya süs bitkileri ihracatında Türkiye'nin yeri	30
Çizelge 4.8 Yalova ili tarım arazilerinin dağılımı	41
Çizelge 4.9 Sakarya ili süs bitkileri üretiminin gelişimi	42
Çizelge 4.10 Doğrudan gelir desteği ve alan bazlı desteklemeler	48
Çizelge 4.11 Mazot destekleri	49
Çizelge 4.12 Kimyasal gübre destekleri	50
Çizelge 4.13 Faiz indirimli tarımsal kredi	51
Çizelge 4.14 Avrupa ülkelerinde 1999–2005 arası değişken yıllarda üretim oranları	52
Çizelge 4.15 Avrupa ülkelerinde 1997–2005 arası değişken yıllarda üretim alanları	53
Çizelge 4.16 Hollanda'da süs bitkileri perakendecilerinin satış oranları (%) ...	55

1. GİRİŞ

İçerisinde bulunduğumuz 21. yüzyılda insanoğlu çarpık kentleşme, sanayileşme ve nüfus artışının getirdiği çevre sorunları ile karşı karşıyadır. Parçası olduğu doğadan gittikçe uzaklaşan, gri beton yığınları arasında, kirli bir havayı teneffüs etmek zorunda kalan insan, yeşil alanların doğaya duyulan özlemi gidermesinin yanı sıra kendi fiziksel ve ruhsal sağlığı için önemini daha iyi anlatmaktadır (Anonim 2007/a).

Artan nüfus ve kentleşme ile birlikte özellikle geride bıraktığımız yüzyılın son çeyreğinde doğaya duyulan bu özlem daha da artmıştır. Doğal kaynakların hızla tükeniyor olmasının da etkisiyle yeşil alan kavramı modern yaşama mekânlarının en vazgeçilmez unsuru haline gelmiştir. Yeşile olan bakış açısının bu denli değişmesi ve ivme kazanması yeşil alanların temel ögesi süs bitkilerinin öneminin artmasına neden olmuştur. Böylece “süs bitkileri” yalnız özel günlerde ve özel alanlarda kullanılan materyaller olmaktan sıyrılmış tıpkı günlük yaşamımızda kullandığımız diğer birçok yaşam aracı gibi kendine bir sektör oluşturma yolunda büyük ilerlemeler kaydetmiştir.

Aslında dünyanın bazı ülkelerinde ve Türkiye’de, bitkisel üretimler arasında “süs bitkileri” önemli bir sektör olarak yer almaktadır. Pek çok ülkede ekonomiye katkı sağlayan etkili bir sektör olarak da kabul edilmektedir. Gelişmiş ülkeler yanında gelişmekte olan bazı Afrika, Asya ve Güney Amerika ülkeleri, uygun ekoloji ve ucuz iş gücü olanaklarını süs bitkileri üretiminde kullanarak önemli ölçüde ihracat geliri elde etmektedirler. Bazı ülkelerde süs bitkileri, özellikle kesme çiçekler, geleneksel ana ihraç ürünleri arasına girmiştir. Kolombiya, İsrail, Kenya, Ekvator gibi ülkeler bunlara örnek olarak verilebilir. Rabo Bank’ın (Hollanda) tahminlerine göre Dünyada süs bitkileri ticaret hacmi 50 milyar \$ civarındadır (Anonim 2001).

Bu tez çalışmasının temel amacı ülkemizde son yıllarda hızla büyüyerek sektöre dönüşen süs bitkilerinin mevcut durumunun incelenmesi, potansiyellerinin ortaya konulabilmesi ve sektörün sorunlarına sürdürülebilir ve yapıcı bir yaklaşımın getirilebilmesidir. Bu nedenle sektörün üretiminin ve ticaretinin yoğun olarak gelişmiş olduğu Yalova ve Sakarya illeri sektörün bütünü ifade etmek açısından örnek olarak

seçilmiş ve bu illerde geniş çaplı bir analiz yapılarak mevcut durum ortaya konulmuştur. Sektörün ölkemizdeki avantajları ve eksiklikleri somut olarak belirlendikten sonra avantajları kullanarak eksikliklerin giderilmesine ilişkin temel stratejiler geliştirilmiştir.

Ayrıca, tez çalışmasının konusunun “Türkiye’de Süs Bitkileri Sektörünün Üretim ve Yapısal Sorunları ve Öneriler” başlığı altında geliştirilmesindeki en temel etken Peyzaj Mimarlığı Bölümü için süs bitkilerinin ve süs bitkileri sektörünün önemini ortaya koyabilmek ve süs bitkilerinin mevcut durumu açısından bir bakış açısı oluşturabilmektir. Çünkü süs bitkileri ve süs bitkileri yetiştiriciliği Peyzaj Mimarlığı eğitiminin temel malzemesini oluşturmaktadır. Süs bitkileri bilgisi edinilemeden peyzaj mimarlığı eğitiminde tasarım ve planlamanın başarıya ulaşabilmesi mümkün değildir. Bu nedenle tez çalışmasının giriş kısmında öncelikli olarak “süs bitkisi” kavramına yer verilmiş ve bu kavram alt başlıklar halinde açıklanmaya çalışılmıştır.

Doğadaki birçok bitki “süs bitkisi” olarak kullanılabilmektedir. Dolayısıyla “süs bitkileri” deyimini genel bir kavram olup; anlaşılabilirliği artırmak için süs bitkileri 4 ana grupta incelenmektedir:

- Dış mekân süs bitkileri,
- İç mekân süs bitkileri (saksılı salon bitkileri) ,
- Kesme iekler ve
- Soğanlı ve yumrulu bitkiler (Yazgan vd. 2005).

1.1 Dış Mekân Süs Bitkileri

Dış mekan süs bitkileri genellikle park ve bahçelerin düzenlenmesinde, karayolu ve metropollerin ağalandırılmalarında ve rekreasyon sahalarında kullanılan ağaç, ağaççık, çalı ve otsu bitkilerdir. Bu nedenle doğadaki birçok bitki dış mekân süs bitkisi olarak kullanılabilir (Ergun 2005).

Büyükölükleri, formları, işlevleri ve bitkisel özelliklerine göre dış mekân süs bitkileri 5 grupta incelenirler Bu yapay sınıflandırma;

- *Geniş yapraklı ağaç, ağaççık ve çalılar,
- *İbrelî ağaç ve ağaççıklar (Koniferler)
- *Yer örtücü, tek ve çok yıllık bitkiler
- *Tırmanıcı ve sarılıcı bitkiler
- *Mevsimlik çiçekler, şeklindedir (Anonim 2001).

Türkiye'nin doğası bitki türleri yönünden çok zengindir. Doğadaki pek çok bitki türü süs bitkisi olarak kullanılmak üzere kültüre alınıp çoğaltılabilir. Doğanın zengin bitki türlerini dış mekân süs bitkisi olarak kullanmak, kesme çiçek ve saksı çiçeği olarak kullanmaktan daha kolay olmaktadır (Anonim 2001).

Türkiye'de dış mekân süs bitkileri üretim alanları incelendiğinde, bu alanların en fazla Marmara bölgesinde, özellikle İstanbul, Yalova, Sakarya, Kocaeli ve Bursa'da yoğunlaştığı görülmektedir (Anonim 2001).

1.2 İç Mekân Süs Bitkileri

İç mekân (saksılı - salon) süs bitkileri; evlerde, bürolarda ve salonlarda iç dekorasyonda yeşil bir mekân oluşturmak için kullanılan bitkilerdir;

- *Çiçekli iç mekân (saksılı) süs bitkileri
- *Yaprak güzelliği olan iç mekân (saksılı) süs bitkileri
- *Kaktüsler olmak üzere yapay olarak 3 gruba ayrılabilirler (Anonim 2001).

Ülkemizde iç mekân süs bitkileri çiçekçilik sektörü içinde özellikle 1980'ler den sonra önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Ev ve hasta ziyaretleri, kutlama günleri gibi hallerde götürülen kesme çiçeklerin yerini artık salon bitkileri almaya başlamıştır. Bunda en büyük etken salon bitkilerinin kesme çiçeklere göre daha uzun ömürlü olmalarının yanında tür ve çeşit sayısı zenginliğinin her zevke hitap edebilmesidir. Bu çeşit zenginliği aynı zamanda her bütçeye göre bitki bulma şansını arttırmaktadır (Titiz vd. 2000).

İç mekân süs bitkileri sektöründeki işletmelerin çoğu Marmara Bölgesi'nde bulunan irili ufaklı işletmelerden oluşmaktadır. Pazarın % 50' den fazlasını elinde bulunduran 50 dekarlık sera alanına sahip bir işletmenin yanı sıra sera alanları 1-20 dekar arasında değişen 20' ye yakın işletme bu sektör içinde yer almakta ve bu işletmelerin sayıları gün geçtikçe artmaktadır (Titiz vd. 2000).

Saksı çiçeği üreten işletmelerin diğer süs bitkileri üreten işletmelerden farkı, ilk yatırım masraflarının fazla olması, uygun ısıtma sistemlerini gerektirmesi, büyük pazarlara yakın ve ulaşım olanaklarının gelişmiş olduğu yerlerde kurulması gibi özellikleridir (Anonim 2001).

1.3 Kesme Çiçekler

Kesme çiçek kavramı genellikle buket, sepet, çelenk ve aranjmanlarda kullanılan, çiçek, gonca, dal ve yaprakların taze, kurutulmuş, boyanmış veya ağartılmış olarak kullanıma sunulmuş durumlarını ifade etmektedir. Bu ürünlerin yetiştirilmesi, toplanması, işlenmesi, sınıflandırılması, depolanması ve pazarlanması gibi faaliyetlerin tümü kesme çiçek konuları arasında yer almaktadır (Anonim 2001).

Türkiye'de ticari anlamda kesme çiçek üretimi, 1940'lı yıllarda İstanbul ve çevresinde başlamış, daha sonra Yalova da önemli bir üretim merkezi konumuna gelmiştir. 1985 yılından itibaren Antalya'dan yapılmaya başlayan kesme çiçek ihracatı, çiçek üretim alanlarının bu bölgede genişlemesine neden olmuştur. İhracata yönelik üretimin dolaylı yollarla teşvik edilmesi ve bitki materyali ithaline getirilen kolaylıklar, kesme çiçek üretim alanı ve miktarında önemli artışların ortaya çıkmasını sağlamıştır (Anonim 2007b).

Kesme çiçek üretimi Türkiye toplam süs bitkileri üretiminin % 48'ini oluşturmaktadır. Türkiye'de 2004 yılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarım İl Müdürlükleri verilerine göre toplam 11.988 da alanda kesme çiçek üretimi yapılmaktadır. Türkiye kesme çiçek üretiminin % 70'i seralarda, % 30'u ise açık alanda yapılmaktadır. Seralarda yapılan üretimin büyük çoğunluğu ihracata yöneliktir (Anonim 2007c).

Toplam süs bitkileri ihracatının % 57'sini kesme çiçekler, % 20'sini yosunlar ve ağaç dalları, % 15'ini canlı bitkiler (iç ve dış mekân bitkileri) ve % 7'sini çiçek soğanları oluşturmaktadır (Anonim 2007c).

Türkiye'de kesme çiçek üretimini bölge, iklim ve üretim teknikleri gibi özellikleri göz önüne alarak, iç pazara yönelik ve ihracata yönelik üretim olarak iki ana grup altında toplamak mümkündür (Anonim 2007a).

1.4 Soğanlı ve Yumrulu Bitkiler (Geofitler)

Süs bitkileri sektörü içinde ekonomik bakımdan önemi olan soğanlı, rizomlu, yumrulu süs bitkileri toprak üstü organları (gövde, yapraklar, çiçek) gelişme mevsimi tamamlandıktan sonra kuruyarak ölen ve yaz aylarında yaşamlarını toprak altında soğan, soğanımsı gövde (corm), yumru, rizom şeklindeki depo organları ile devam ettiren bitkilerdir. Bu nedenle de aynı zamanda “*geofit*” olarak adlandırılırlar. Bu bitkiler genellikle, geç sonbahardan mayıs ayına kadar, kış ayları boyunca çiçeklenirler (Anonim 2001).

Yurdumuz florası diğer bitkiler yönünden olduğu gibi soğanlı ve yumrulu bitkiler yönünden de oldukça zengin olup yaklaşık 5.000 kadar soğanlı, yumrulu ve rizomlu çiçek soğanı (geofit) türlerinin anavatanıdır (Titiz vd. 2000).

Yurdumuz soğanlı ve yumrulu bitkilerinin büyük kısmı Zambakgiller (*Liliaceae*), Nergisgiller (*Amaryllidaceae*) ve Süsengiller (*Iridaceae*) familyaları kapsamında bulunurken, bu familyalar endemik türler bakımından da oldukça zengindir. Bunların çoğu daha ziyade Toros Dağları, Batı Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinde yayılım gösterirler (Titiz vd. 2000).

Ülkemiz geofitlerin bazı türlerinin ihracatı Osmanlı döneminden beri yapılmaktadır. Ancak doğanın çeşitli nedenlerle tahrip edilmesi ve ticari amaçlarla doğadan aşırı toplanması nedeniyle çiçek soğanlarının doğal popülasyonlarında bozulmalar meydana gelmiş ve yaşam alanları daralmıştır. Bununla beraber çiçek soğanları 1960 yılından

itibaren güncellik kazanmış ve ihracatı giderek artan oranda günümüze kadar devam etmiştir (Giray 2001).

iek soğanlarının ticari yolculukları çoğunlukla Anadolu'nun dağ köylerinde, yöre halkı tarafından doğadan toplanmalarıyla başlar. Soğanlar aracılara ve sonra ihracatçılara satılır ve ihracat için depolarda bir süre saklanır. Bu yolculuk çoğunlukla Hollanda aracılığıyla, Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'daki pazar ve daha sonra da bahçelerde son bulur (Anonim 1996).

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Anonim (2008) Süs bitkileri sektörüne ilişkin en güncel verileri içeren “Türkiye Süs Bitkileri İhracat Raporu” Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği tarafından hazırlanmıştır. Söz konusu kaynatan özellikle sektörün üretim ve ihracat bilgilerine ulaşabilmek açısından oldukça faydalanılmıştır.

Anonymous (2008) Avrupa Birliği’ne ait resmi dokümanların yayımlandığı gazeteler, 1993, 1998 ve 1999 tarihli süs bitkileri sektörüne ilişkin yayımlanmış ve ülkemizde uyumlaştırılması beklenen yasaların belirlenmesi amacıyla taranmış ve ilgili mevzuatlar çıkarılmıştır.

Anonim (2007a) “ Süs Bitkileri Yetiştiriciliği ve Kesme iek Sektörü” Ankara Ticaret Borsası tarafından hazırlanan raporda süs bitkileri yetiştiriciliğine gelir getiren bir tarımsal faaliyet yaklaşımı getirilmış ve bu faaliyet içerisinde kesme çiçeklerin ekonomik anlamdaki yeri irdelenmiştir. Süs Bitkileri sektörünün de bir tarımsal faaliyet kolu olduğunun belirtilmesi amacıyla bu kaynaktan yararlanılmıştır.

Anonim (2007b) Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği tarafından hazırlanan “Türkiye Süs Bitkileri İhracat Raporu” adlı rapor sektördeki üretim ve ihracata ilişkin en sağlıklı ve doğru verileri içermektedir. Bu nedenle sektörde üretimi ve ihracatı analiz etme açısından adı geçen kaynaktan yararlanılmıştır.

Anonim (2007c) “Kesme iek Sektör Raporu” Başbakanlık Dış Ticaret Msteşarliğı ve Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği tarafından hazırlanan bu raporda kesme iek sektörünün Dünyada ve Türkiye’deki üretim ve sektör hacmi incelenerek karşılaştırmalar yapılmış ve sektörün sorunlarının çözümü için yapıcı öneriler getirilmıştir. Tez çalışmasında sektör alt başlıklar halinde incelendiği için bu rapordan kesme çiçekler grubuna açılım getirilirken yararlanılmıştır.

Anonim (2007d) “İstanbul Ticaret Odası” web sayfasında yer alan bilgi bankasında istatistiki verilerden dış ticaret istatistikleri sayfasından süs bitkilerine ait ithalat ve ihracat rakamlarına ulaşmak için yararlanılmıştır. Bu rakamlara ulaşabilmek için Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonları tek tek girilerek tarama yapılmış ve bulunan rakamlar toplanarak tez çalışmasındaki verilere ulaşılmıştır.

Anonim (2007e) Tarım ve Köyişleri Bakanlığı web sayfasında yer alan “Ülkesel Tohumluk Tedarik, Dağıtım ve Üretim Programı 2007” kitabında yer alan süs bitkileri üretim verileri başlıklı çalışma süs bitkileri konusunda yapılmış en yeni ve güncel çalışma olup, konuya ilişkin veri eksikliğinin giderilmesi amacıyla bu çalışmadan yararlanılmıştır.

Anonim (2007f) Yalova Valiliği Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü web sayfasında yer alan Yalova İlinin ekonomik hayatına ait verilere ve amaçlanan ekonomik göstergelere ulaşılmış ve bunlardan süs bitkisi sektörünün genel ve ekonomik durumunu ortaya koymakta faydalanılmıştır.

Anonim (2007g) Yalova İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü web sayfasından Yalova İlinin mevcut turizm ve kültür potansiyeli ortaya koymak ve süs bitkileri sektörünün bu potansiyeli nasıl etkilediğini belirlemek amacıyla yararlanılmıştır.

Anonim (2007h) Sakarya Tarım İl Müdürlüğü web sayfasından ilin tarımsal durumunu ve sektörün bu mevcut durum içerisinde yerini belirlemek amacıyla yararlanılmış ve sektörle ilgili üretim ve yapısal durumu belirlemek ve rakamsal verilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

(Anonim 2007j) Sakarya Valiliği web sayfasından ilin sosyal, ekonomik ve çevresel unsurları tespit etmek amacıyla yararlanılmış ve süs bitkileri sektörünün ildeki gelişimini tanımlamak için bu bileşenlerle ilişkisi ortaya konulmuştur.

Anonim (2007k) Yalova Tarım İl Müdürlüğü web sayfasından ilin tarımsal durumunu ve sektörün bu mevcut durum içerisinde yerini belirlemek amacıyla yararlanılmış ve sektörle ilgili üretim ve yapısal durumu belirlemek ve sayısal verilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Anonymous (2006b) – (2006c) Avrupa Birliği Ülkeleri ve Hollanda için CBI (Centre for the Promotion of Imports From Developing Countries) tarafından hazırlanan süs bitkilerine yönelik ithalat ve ihracat raporlarından Avrupa Birliği ülkeleri ve Hollanda özelinde süs bitkilerinin pazarlama ve üretim durumunu tespit etmek amacıyla yararlanılmıştır.

Anonim 2005a Devlet Planlama Teşkilatı tarafından “Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı’nın hazırlanmasına yönelik olarak kurulacak olan tarım ve sanayi özel ihtisas komisyonlarına yol gösterici olarak hazırlanan kitapçıkta yeni hazırlanacak olan planda SWOT Analizi yöntemi kullanılacağı için yöntemle ilişkin temel bilgiler yer almaktadır. Süs Bitkileri Sektörünün mevcut durumunun ortaya konulabilmesi için kullanılan bu yöntem ile ilgili açıklamalar bu kaynaktan yararlanılarak edinilmiştir.

Anonim (2005b) Yalova Valiliği İl Tarım Müdürlüğüne hazırlanan 2005 yılına ait faaliyet raporunda il geneli için tarımsal verilere yer verilmiş olup, gerek süs bitkileri ile ilgili verilere ulaşmak gerekse il genelindeki süs bitkileri faaliyetlerini tarımın diğer kolları ile karşılaştırmak açısından bu rapordan yararlanılmıştır.

Anonim (2005c) Sakarya Valiliği İl Tarım Müdürlüğüne hazırlanan 2005 yılına ait bu faaliyet raporundan yine aynı şekilde Sakarya İli için tarımsal verilere ulaşmak ve bu verileri süs bitkileri faaliyeti ile ilgili verilerle karşılaştırmak amacıyla kullanılmıştır.

Anonim (2001) Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan “Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Bitkisel Üretim Özel İhtisas Komisyonu, Süs Bitkileri Alt Komisyon Raporu” süs bitkilerinin ülkemizdeki mevcut durumunu ve yapılması gerekenleri ortaya koymak açısından hazırlanan en kapsamlı ve en önemli kaynaklardan birisidir. Bu nedenle söz konusu kaynaktan gerek sektörün mevcut durumunu ortaya koymak, gerekse sürdürülebilir önlemler almak açısından oldukça yararlanılmıştır. Özellikle süs bitkileri sektörünün mevcut dört alt başlıkta incelenmiş ve her bir başlık için farklı gelişimler ve farklı çözümler getirilmiş olması tez çalışmasına bir yön vermesi açısından oldukça önemli olmuştur.

Titiz, vd. (2000) “V. Türkiye Ziraat Mühendisliği Teknik Kongresi” tarımsal alanda yapılan geniş katılımlı kongrenin bildirileri bu kitapta toplanmıştır. Kaynaktan süs bitkileri sektörünün mevcut durumunu ortaya koymakta yararlanıldığı gibi tarımsal sektörü kapsayan diğer bildirilerden de bir bakış açısı yaratmak amacıyla faydalanılmıştır.

Gürsan ve Erkal (1998) “I. Ulusal Süs Bitkileri Kongresi”nin bildirilerinin bir araya toplandığı bu kaynaktan sektörün gerek ülkemizdeki gerekse dünyadaki durumunu belirlemek amacıyla yararlanılmıştır. Söz konusu kaynakta yer alan birçok makale tez çalışmasının gerek yöntem belirleme gerekse bir bakış açısının oluşturulmasında önemli bir yol gösterici olmuştur.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1 Materyal

Tez çalışmasının ana materyalini süs bitkisi sektörü ve bu sektörün ülkemizde yoğun bir şekilde geliştiği ve önemli bir iş kolu olarak sayıldığı Yalova ve Sakarya illeri oluşturmaktadır. Bu nedenle materyal kısmında gerek sektörün ülkemizdeki konumunu gerekse söz konusu illerdeki konumunu ifade edebilmek için daha çok istatistiksel verilerden ve mevcut durumu ifade eden temel bileşenlerden faydalanılmıştır. Bu verilerin elde edilebilmesi amacıyla öncelikle literatür çalışması yapılmış ve daha önce konu ile ilgili olarak yapılmış çalışmalardan nasıl yararlanılacağı tespit edilmiştir. Çalışma alanı olarak Yalova ve Sakarya illeri seçildiği için materyal temininde bu iller üzerinde yoğunlaşmıştır.

Sektörün analizinin yapılabilmesi ve sorunlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin geliştirilebilmesi için doğru ve gerçekçi bir istatistiksel veri tabanına ihtiyaç duyulduğundan bu konuya özen gösterilmeye çalışılmıştır.

İstatistiksel verilere “Dış Ticaret Müsteşarlığı”, “Devlet Planlama Teşkilatı”, “Tarım ve Köyişleri Bakanlığı”, “Türkiye İstatistik Kurumu”, gibi teşkilatların veri tabanları taranarak ulaşılmıştır.

Sektördeki en büyük problem olan veri eksikliği Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından derlenen veriler sayesinde giderilmeye çalışılmış ve toplanan veriler sektör adına hem veri eksikliğini gidermek hem de en doğru bilgilere ulaşmak açısından çok önemli bir kaynak oluşturmuştur. İller bazında toplanan veriler tek tek birleştirilerek tez çalışmasının ileriki aşamalarında görüldüğü şekilde hem özet tablolar hem de çalışma alanı için daha geniş kapsamlı tablolar olarak sunulmuştur.

Bu aşamalardan sonra sektör için uygulanan politikalar ve destekleme araçları ile ilgili olarak yine birçok kurum ve kuruluşan bilgiler alınmış, konu ile ilgili yasal mevzuat ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Ayrıca sektörde faaliyet gösteren firmalar, dernekler ve birliklerle iletişim kurularak mevcut sorunların tespitinde ve getirilecek önerilerde fikir alışverişinde bulunulmuştur.

3.2 Yöntem

Sektörün bütünü ve çalışma alanı için materyal temini işlemleri tamamlandıktan sonra çeşitli kurum, kuruluş ve kişilerce tarımsal alanda yapılmış sektör analizi çalışmaları taranarak çalışma için izlenecek yöntemler ve stratejiler hakkında fikir edinilmiştir. Bu ve benzeri konularda yapılan çalışmalar daha çok nitel anlamda veri toplanması ve bu verilerin mevcut durumu ortaya koyması açısından sektörün farklı bileşenleri şeklinde ifade edilmesi üzerine kurulduğu için tez çalışmasının yönteminde de bu noktadan yola çıkılmıştır. Bu nedenle tez çalışmasının yöntemi toplanan verilere dayanarak sektör bileşenlerinin belirlenmesi, bu bileşenlerin mevcut durumunun ortaya konulabilmesi için SWOT Analizi Yöntemi uygulanması ve uygulanan analiz sonucunda güçlü bileşenler kullanılarak zayıf bileşenlerin giderilebilmesi amacıyla stratejiler geliştirilmesi üzerine kurulmuştur.

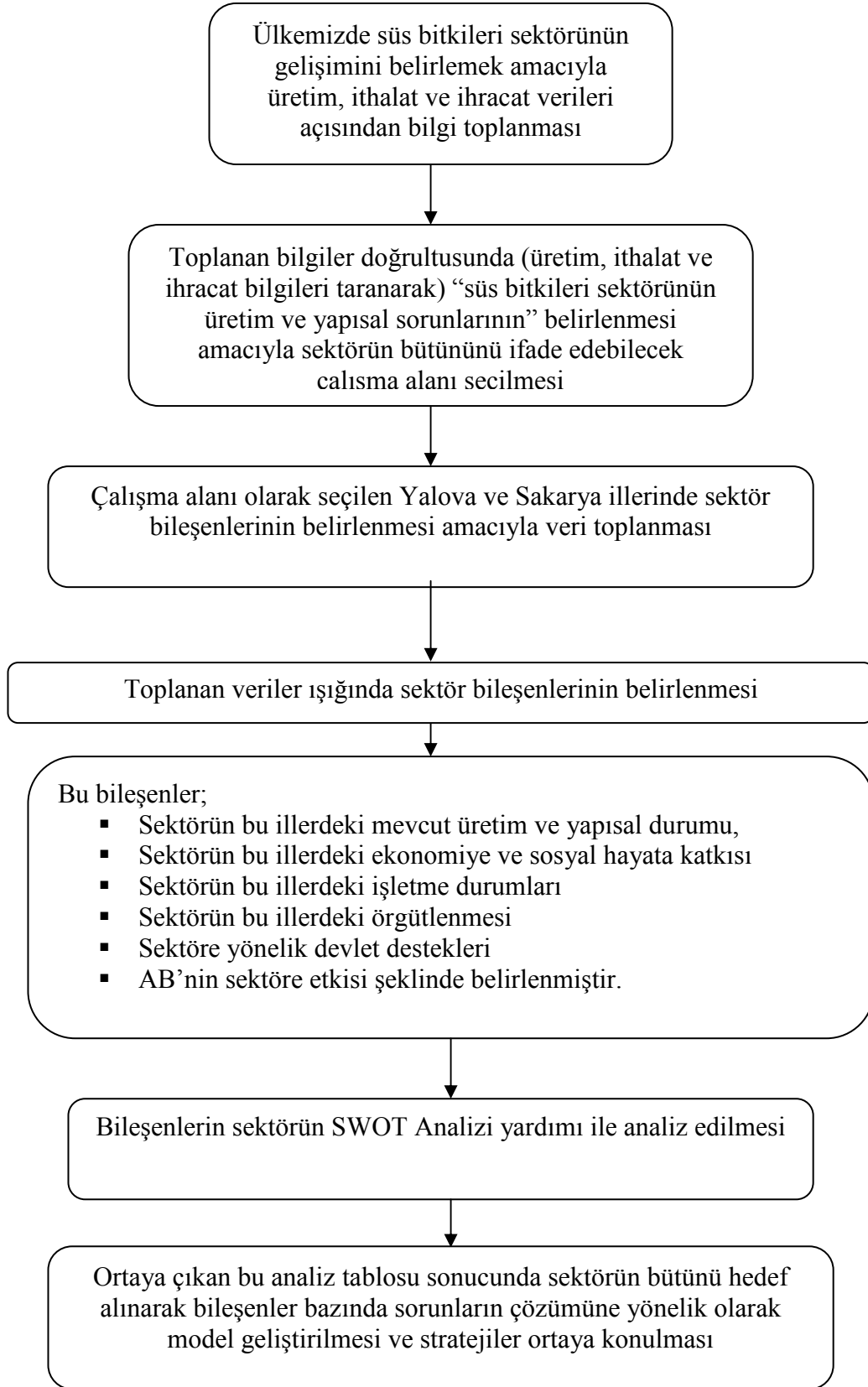
Süs bitkileri sektörünün üretim ve yapısal sorunlarının ortaya konulmasını amaçlayan bu çalışma Yalova ve Sakarya illeri örneğinde yürütülmüştür. Çalışma alanı olarak bu iki ilin seçilmesindeki temel etken süs bitkileri üretim ve pazarlamasının bu illerde göstermiş olduğu gelişmedir. Yalova ve Sakarya illeri gerek iklim, gerekse coğrafi açıdan süs bitkileri yetiştiriciliğine çok uygun koşullar taşımaktadır. İstanbul gibi büyük bir metropolite ve bitkisel ürün giriş ve çıkış özelliği taşıyan Yalova ve İstanbul Gümrüklerine yakınlığı nedeniyle ulusal ve uluslar arası alanda pazarlama açısından büyük bir avantaja sahiptirler. Ülke genelinde illere göre süs bitkileri üretim miktarları ve alanları ile ilgili olarak Araştırma Bulguları kısmındaki Çizelge 4.1’de verilen rakamlar tarandığı zaman da bu iki ilin süs bitkileri sektörünü ifade etme açısından uygun olduğu görülmektedir. Yine bu tabloda Antalya ilinin de sektör için ne kadar önemli bir örnek olduğu ortadadır ancak bu çalışma daha çok süs bitkileri sektörünün iç mekân ve dış mekân süs bitkileri alt grubu üzerinden yürütülmüştür. Antalya ili sektörün kesme çiçek alt grubunu ifade etmek açısından önemlidir ve kesme çiçek grubu bu çalışma içinde ele alınmamıştır. Ayrıca Yalova ve Sakarya illerinin süs bitkisi

alanındaki potansiyelleri, üretim kapasiteleri, pazarlama sistemleri, sorunları ve yapılması gerekenler vb. gibi bileşenleri sektörün bütününe ifade etmek açısından önemli bir örnektir.

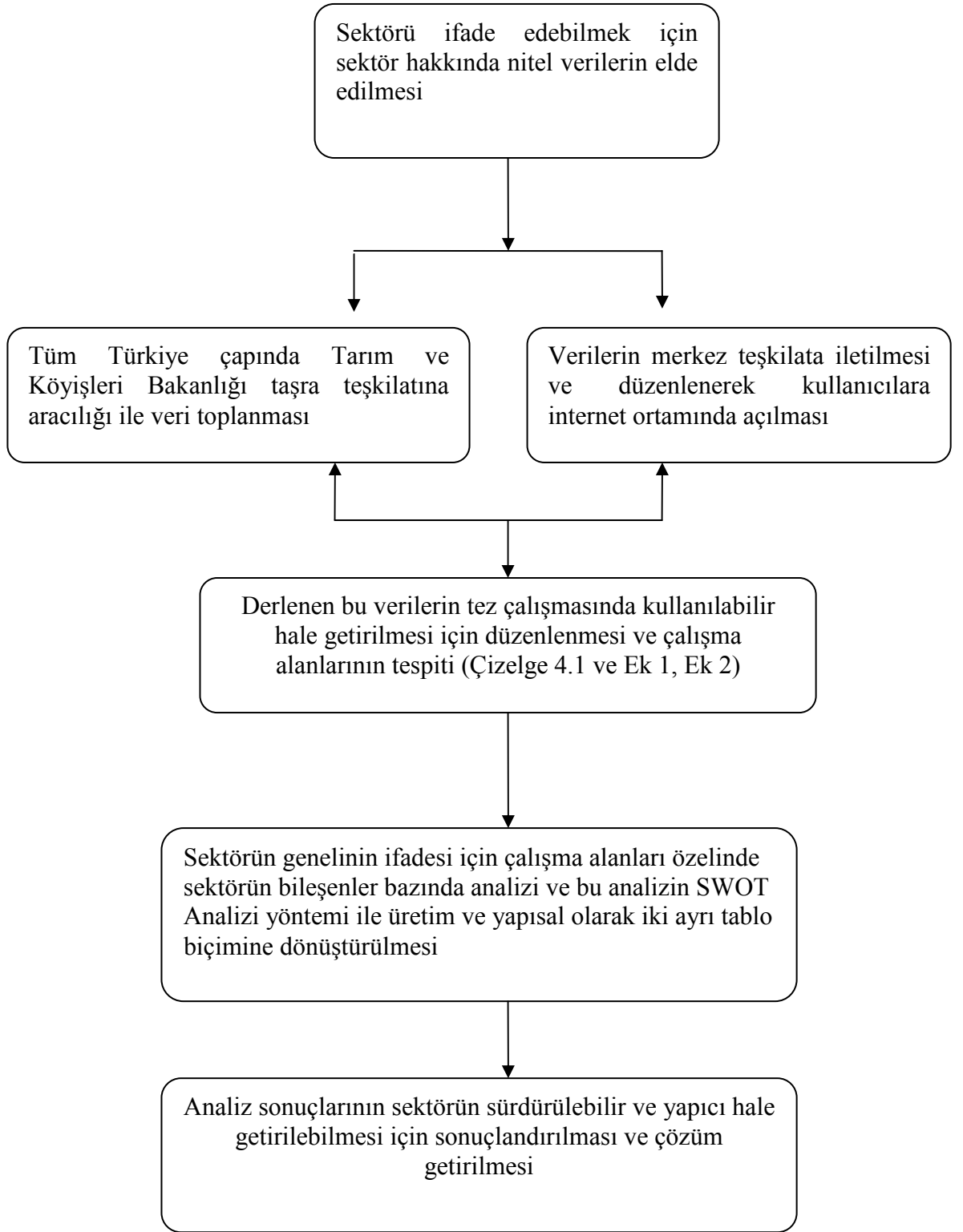
Bu nedenle, sektörü tanımlayabilmek açısından hem ülke geneli hem de araştırmanın kapsadığı iller bazında sektörün üretim ve yapısal durumu genel hatlarıyla sektörde faaliyet gösteren işletmeler taranarak EK 1 ve EK 2’de verilen çizelgelerin doldurulması ile belirlenmiştir. Bu çalışma Tarım ve Köyişleri Bakanlığı taşra teşkilatı personeli yardımıyla yürütülmüştür. İller bazında süs bitkileri işletmelerinin mevcut durumunu belirlemek amacıyla EK 1 ve EK 2’de verilen tablo formatları doldurulması amacıyla Tarım ve Köyişleri Bakanlığı taşra teşkilatı personeline iletilmiş ve ilgili personel il genelindeki tüm işletmeleri tarayarak tablonun tamamlanmış halini merkez birimlere iletmıştır. Tüm illerden gelen bilgiler tek bir birimde toplanmış ve düzenlenerek gerek bu konudaki veri eksikliğinin giderilmesi gerekse ilgililere yardımcı olması amacıyla internet ortamında yayımlanmıştır. Ayrıca Çizelge 4.1’deki tablo tüm illerden toplanan bu bilgilerden elde edilerek hazırlanmış özet bir tablodur.

Tüm bu İşletmelerin Yalova ve Sakarya illerinde ekonomik ve sosyal hayata katkısını tespit etmek açısından gerek valilik gerekse ticaret odalarından bilgiler alınmıştır. Yine Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından tutulan kayıtlar taranarak sektörün bu illerdeki örgütlenme durumu tespit edilmiş ve AB süreci ile ilgili işlemler taranmıştır. Ayrıca, gerek çeşitli eğitimlere katılmak gerekse sektör hakkında bilgi almak amacıyla Yalova ve Sakarya illerine yapılan arazi ve sörvey çalışmaları sırasında sektörel faaliyetlerin gözlemlenmesine de imkân bulunmuştur.

Tez çalışmasının tamamlanması için izlenen yola ve kullanılan yöntemle ilişkin akış şemaları Şekil 3.1 ve 3.2’de verilmiştir.



Şekil 3.1 İş akış şeması



Şekil 3.2 Yöntem akış şeması

SWOT (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler) Analizi durum analizi kapsamında kullanılan temel yöntemlerden birisidir. İlgili sektöre özgü; diğer bir ifadeyle sektörün içsel etkenler olarak güçlü ve zayıf yönleri ile dışsal etkenlerden kaynaklanan fırsatlar ve tehditler belirlenir. Bu yaklaşım, planlama faaliyetinde bu etkenlerin analizine dayalı olarak stratejiler geliştirmeye imkân sağlar (Anonim 2005a).

Sektörde kontrol edilebilen etkenler ile kontrol dışında olan ve belirsizlik oluşturan etkenlerin analizi, planlama sürecinin önemli bir parçasını oluşturur. SWOT analizi ile stratejik konular/sorunların belirlenmesinde de temel oluşturur (Anonim 2005a).

Sektörün iç analizi yapılırken güçlü ve zayıf yönleri ortaya konulur. Temel amaç, mevcut performansı ve sorunları da dikkate alarak potansiyelleri belirlemektir. Belirlenecek güçlü yönler hedeflere ışık tutacak, zayıf yönler ise alınacak tedbirlere temel teşkil edecektir (Anonim 2005a).

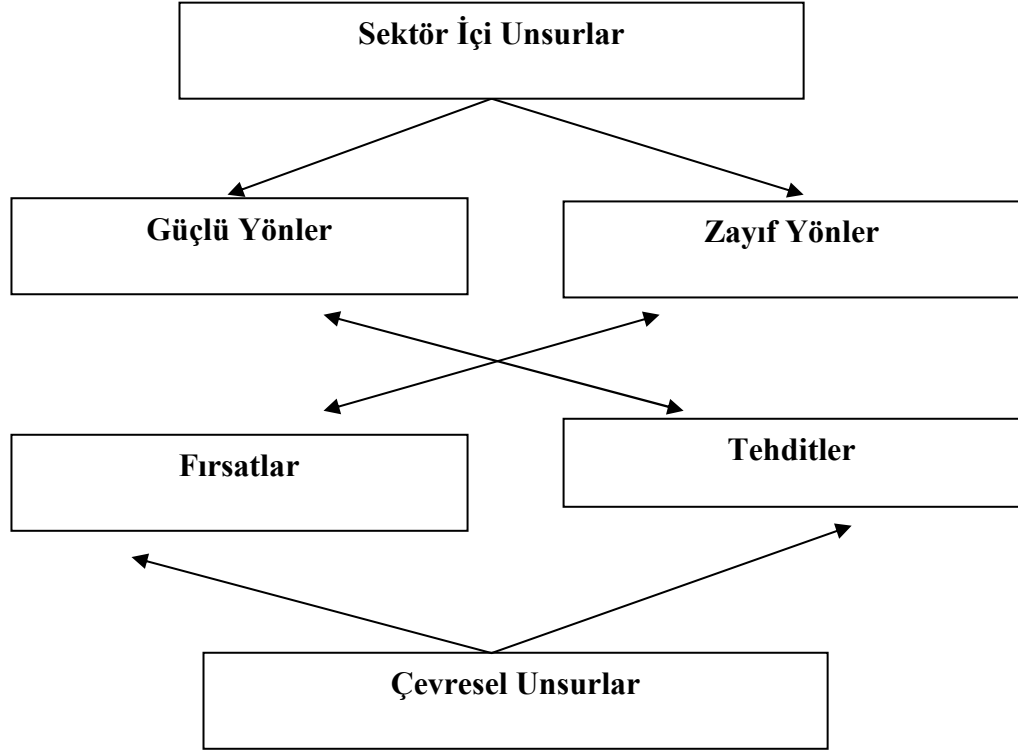
Çevre analizinde sektör için ne gibi fırsatlar ve tehditler olduğu incelenir. Çevre faktörü ele alınırken; dünyadaki genel eğilimler ile Türkiye’de sektöre ilişkin ortamdaki değişimler incelenir (Anonim 2005a).

SWOT başlıklar itibarıyla belirlendikten sonra burada ortaya çıkan sonuçlara dayanarak stratejiler geliştirilebilir. Stratejiler geliştirilirken aşağıdaki dört temel soruya cevap aranır:

- Güçlü yanlar kullanılarak fırsatlardan nasıl faydalanılabilir?
- Güçlü yanlar kullanılarak tehditler nasıl bertaraf edilebilir?
- Fırsatlardan yararlanmak için zayıflıklar nasıl giderilebilir?
- Tehditleri savuşturabilmek için zayıflıklar nasıl giderilebilir?

SWOT analizi sonucunda sadece mevcut durum tespit edilmekle kalınmaz; aynı zamanda gelecekle ilgili tahminler yapılır ve/veya senaryolar oluşturulabilir. Gelecekte oluşacak çevre şartlarının sektörü nasıl, ne ölçüde ve ne yönde etkileyeceği konularını tartışma olanağı yaratır. Meydana gelebilecek ve kontrol edilemeyecek gelişmelere karşı

alternatif planlar hazırlanması söz konusu olabilecektir. SWOT analizine ilişkin alış şeması Şekil 3.3’de verilmiştir. (Anonim 2005a).



Şekil 3.3 SWOT analizi (Anonim 2005a)

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

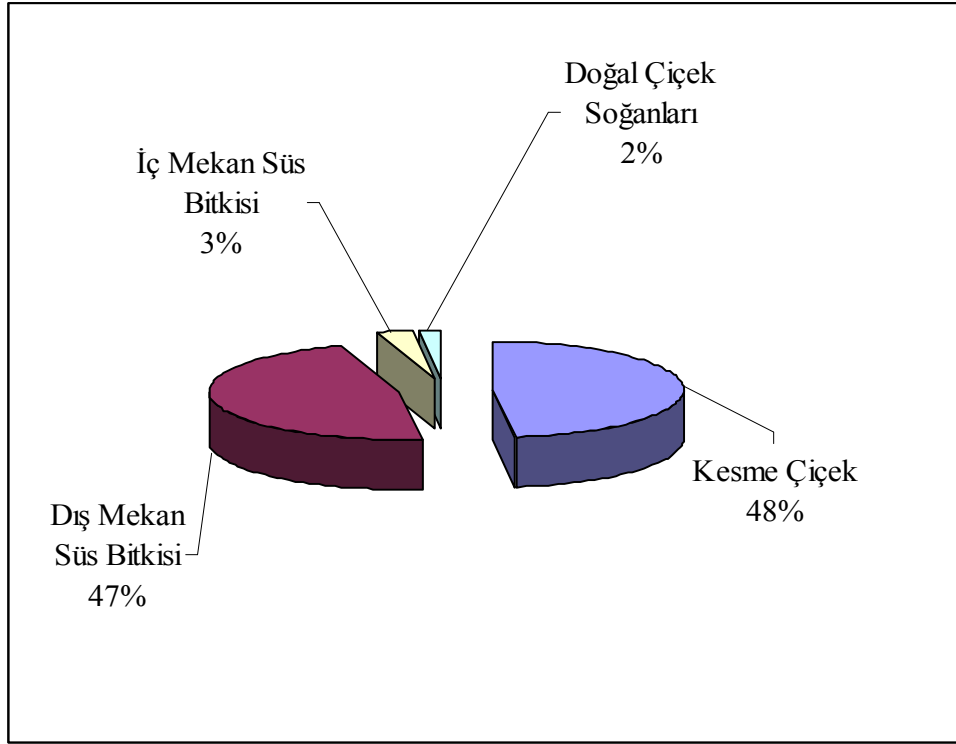
4.1 Türkiye’de Süs Bitkileri Sektörünün Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de süs bitkileri üretiminin başlaması 1940’lı yıllara rastlamaktadır. Önceleri İstanbul civarında ve Adalarda başlayan çiçek üretimi daha sonra Yalova’da gelişme göstermiştir. 1945 yılında üreticilerin kooperatif çatısı altında birleşerek ürünlerini pazarlama kolaylığı bulmaları çiçek yetiştiriciliğini çekici duruma getirmiştir. 1955 yılında bir başka çiçekçilik kooperatifi kurulmuş ve her iki kooperatifte çiçekçiliğin gelişmesine önemli katkılarda bulunmuşlardır. 1970’li yıllarda çiçek yetiştiriciliği İzmir’de de gelişmeye başlamıştır. O yıllarda çiçek yetiştiriciliği, sebze türlerinin getirisine bağlı olarak alternatif ürün olarak üreticilerce benimsenmiştir (Gürsan 2005).

1985 yılında iki önemli olay Türkiye’de süs bitkileri sektörüne etkide bulunmuştur. Antalya ilinde İsrail teknolojisi ile 40 dekar alanda kurulan kesme çiçek seralarından kesme çiçek ihraç edilerek 1 milyon \$ gelir elde edilmiştir. Bu durum Türkiye’de bazı düşünceleri değiştirmiş “Çiçek lüks tüketimdir, olmasa da olur” düşüncesi yıkılmıştır. İkinci olarak ise, saksı çiçeği ithalatının serbest bırakılması ile Türk tüketicisinin o güne kadar sınırlı sayıda olan türler dışında dünyanın en güzel saksı çiçekleri ile tanışması olmuştur. Çok değişik ithal saksı çiçekleri satışı, iç piyasada kesme çiçek satışlarını önemli şekilde azaltmıştır. Bu durum 1990 yılına kadar devam etmiş, 1990 yılından sonra sınır ticareti ile Bulgaristan, Romanya ve Rusya’ya yapılan ihracat özellikle kesme çiçek üretimini tekrar canlandırmıştır (Yazgan vd. 2005).

Artan talebin karşılanması amacıyla, son yıllarda ülkemizin değişik bölgelerinde süs bitkisi üretimi hızla yaygınlaşmaya başlamış bitkisel üretim içerisinde önemli bir yere sahip olmuştur. Bu gelişmelere bağlı olarak, zaman içinde üretilen bazı türlerin dış satımına başlanmış, son dönemlerde de önemli sayılabilecek dış alımlar gerçekleştirilmiştir (Ergun 2005).

Türkiye süs bitkileri üretiminin % 48'ini kesme çiçek, % 47'sini dış mekân bitkileri, %3'ünü iç mekân bitkileri, % 2'sini ise çiçek soğanları oluşturmaktadır. Toplam üretimin % 39'u seralarda, % 61' i ise açık alanda yapılmaktadır (Anonim 2007b).



Şekil 4.1 Türkiye’de süs bitkileri sektörünün oranları

Türkiye’de 28 ilde süs bitkileri üretimi yapılmaktadır. Üretimin en fazla yapıldığı iller sırasıyla İzmir, Antalya, Yalova, Sakarya ve İstanbul’dur. Marmara ve Ege Bölgesinde (İstanbul, Yalova, İzmir, Aydın) yapılan kesme çiçek üretimi genellikle iç pazara yöneliktir. Antalya bölgesinde ise çoğunluğu seralarda olmak üzere yüksek kaliteli ve ihracata yönelik üretim yapılmaktadır (Anonim 2007b).

4.1.1 Türkiye’de süs bitkileri üretimi

Tarımın ve bitkisel üretimin bir dalı olan süs bitkileri üretimi, insanlarımızın gıda gereksinimi yerine ruhsal ve görsel gereksinimlerini karşılayan; yatıştırıcı, dinlendirici, neşe ve mutluluk kazandırıcı sonuçları ile diğer tarım ürünlerinden ayrıcalık gösterir. Bu

nedenle çağımızın insanı için vazgeçilmez materyal olan süs bitkileri yılın her mevsiminde tüketim potansiyeline sahiptir (Kelkit ve Bulut 1998).

Süs bitkilerinin üretiminde ve kullanımında yirminci yüzyılın ortalarından sonra hızlı gelişmeler olmuştur. Türkiye' de 1940'lı yıllardan sonra süs bitkileri ticarî amaçla üretilmeye başlanmış ve tarımda ayrı bir üretim faaliyeti olarak yerini almıştır. Buna karşın ülkemizde süs bitkileri yetiştiriciliğinde henüz arzu edilen seviyeye ya da hedeflere ulaşamamıştır. Bunda, altyapı yetersizliği ve işletme masraflarının yüksek oluşunun, teknik bilgi ve kalifiye eleman noksanlığının, kredi olanaklarının yetersiz oluşunun rolü büyüktür. Oysa süs bitkileri ile ilgili çoğu üretim dalında birim alandan elde edilebilecek gelir, tarımın diğer pek çok kolundan oldukça yüksek olabilmektedir (Kelkit ve Bulut 1998).

Süs bitkisi tüketiminin toplumumuzda halen lüks tüketim olarak algılanması, pazarlama ve ulaşım sorunu, tüketicilerin yeterli bilgiye sahip olmaması ve süs bitkisi tüketimi için yapılan tanıtım faaliyetlerin kısıtlı olması gibi nedenler süs bitkisi üretim ve pazarlama işletmelerinin ülkemizde belirli alanlar üzerinde yoğunlaşmasına yol açmıştır (Sakal 2005).

Marmara Bölgesi ekolojik açıdan uygun olduğu ve pazarlama sorunu fazla bulunmadığı için süs bitkileri üretiminin en yoğun olduğu bölgedir. Akdeniz Bölgesi ise, çoğul üretim yapılabilme olanağının bulunabilmesi ve nakliyesinin kolay olması nedeniyle kesme çiçek üretiminde birinci sırada yer almaktadır (Sakal 2005).

Ülkemizde süs bitkileri üretiminin son durumunu ortaya koymak ve en sağlıklı bilgilere ulaşabilmek amacıyla Tarım ve Köyişleri Bakanlığı taşra teşkilatı aracılığı ile yapılmış olan veri toplama çalışmalarında ülkemizde il bazında üretim alanları tespit edilmiştir. Tespit edilen alanlar ve miktarlar sektörün ülkemizdeki durumunu ve çalışmanın hangi bölgelerde yoğunlaştırılacağını belirlemek açısından önemli bir veri tabanı oluşturmuştur.

Çizelge 4.1 Ülkemizde illere göre süs bitkisi üretim alanları ve miktarları (Anonim 2007e)

İL	Üretim yerleri		Üretim Rakamları			
	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
ADANA	158.300	138.730	2.529.600	2.581.400	16.000	60.000
ADIYAMAN	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
AFYONKARAHİSAR	320	3.700	500	48.000	0	0
AĞRI	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
AKSARAY	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
AMASYA	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
ANKARA	51.010	158.460	522.200	9.352.000	122.250	1.410.750
ANTALYA	2.261.999	663.530	321.000	14.334.850	230.264.500	271.200
ARDAHAN	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
ARTVİN	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
AYDIN	47.800	281.650	9.000	502.450	724.500	0
BALIKESİR		386.536	0	0	0	5.250.000
BARTIN	50	1.450	0	4.000	0	0
BATMAN	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
BAYBURT	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
BİLECİK		9.000		16.000		
BİNGÖL	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
BİTLİS	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
BOLU	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
BURDUR	16				1.760.000	
BURSA	37.100	2.683.406	1.529.500	5.690.100	200.000	200.000
ÇANAKKALE	1.500	24.500	200	32.000	55.000	0
ÇANKIRI	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
ÇORUM	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
DENİZLİ	950	85.600	0	208.000	0	0
DİYARBAKIR	360	30.000		100.000		11.000
DÜZCE	2.000	149.255	0	324.690	0	0
EDİRNE	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
ELAZIĞ	7.457	125.000	0	2.470.250	301.000	3.300
ERZİNCAN	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
ERZURUM	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
ESKİŞEHİR	10.950	109.582	0	789.300	0	33.000
GAZİANTEP	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
GİRESUN	940	2.000	40.000	6.000		2.000
GÜMÜŞHANE	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
HAKKARİ	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
HATAY	13.185	48.600	500	238.500	976.000	0
İĞDIR	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
ISPARTA	392.500	16.000	0	20.010.000	22.765.000	0
İSTANBUL	23.173	433.799	390.500	1.617.755	414.000	0
İZMİR	209.054	581.750	135.500	8.553.580	223.130.600	0
KAHRAMANMARAŞ	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
KARABÜK	200		500	1.000		
KARAMAN		48.050	0	863.361	138.000	191.140

Çizelge 4.1 Ülkemizde illere göre süs bitkisi üretim alanları ve miktarları (Anonim 2007e) (devam)

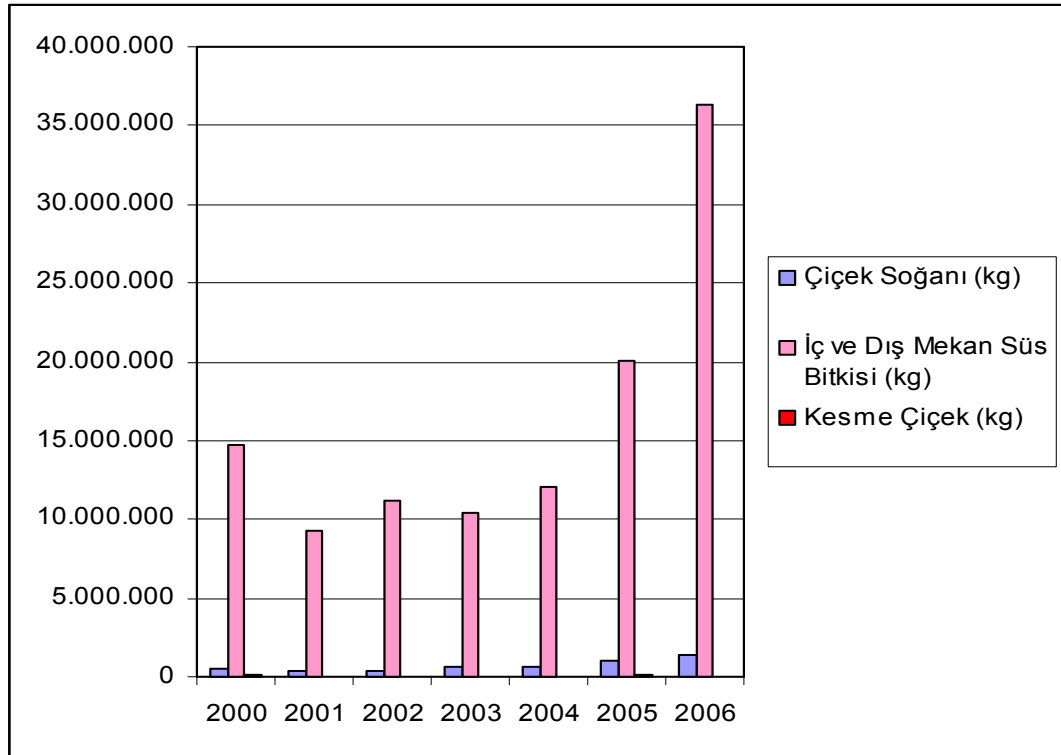
İL	Üretim yerleri		Üretim Rakamları			
	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
KARS	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
KAYSERİ	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
KIRIKKALE	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
KIRKLARELİ	1.100	70.500	0	40.000	2.000	5.000
KIRŞEHİR	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
KİLİS	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
KOCAELİ	1.920	173.200	5.750	94.000	0	2.853.800
KONYA		109.600	0	71.000	0	0
KÜTAHYA	8.700	1.300	140.000	7.000	2.000	0
MALATYA	3.268	22.050	18.000	52.000	234.850	15.000
MANİSA	27.815	42.920	30.700	2.848.676	0	0
MARDİN		135.000		890.000		
MERSİN	223.518	108.050	692.637	605.910	9.949.500	4.200.000
MUĞLA	21.734	467.280	21.450	255.030	0	0
MUŞ	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
NEVŞEHİR	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
NİĞDE	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
ORDU	3.000				400.000	
OSMANİYE	3.000	5.000	9.500	6.000	48.000	0
RİZE	600	12.000		16.450		
SAKARYA	40400	5054300	0	7099240	0	4697000
SAMSUN	24.835	47.000	28.000	1.724.000	1.407.500	826.500
SİİRT	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
SİNOP	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
SİVAS		27.000	0	9.460	0	0
ŞANLIURFA	10.000	0	239.400	0	0	0
ŞIRNAK	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
TEKİRDAĞ		13.000		16.000		
TOKAT	8.990	55.100	16.325	420.163	10.100	116.020
TRABZON	4.640	7.100	121.880	6.900	0	774.710
TUNCELİ	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
UŞAK	Süs Bitkisi Üretimi Yok					
VAN	4.000.000					
YALOVA	806.100	1.287.200	14.427.000	49.086.726	12.262.000	0
ZONGULDAK	4.150	15.730	500	319.103	0	0
TOPLAM	8.404.490	13.621.828	21.213.817	130.832.231	506.757.700	13.601.450

4.1.2 Türkiye’de süs bitkileri ithalatı

Son yıllarda süs bitkileri sektöründe üretim materyali sorunu ve üretim niteliğinin istenilen seviyeye ulaştırılmamış olması, sektörü büyük ölçüde ithalata yöneltmiştir. İthalatta en büyük payı dış mekân süs bitkileri almaktadır. Bunun nedeni ise yerel yönetimlerin ve tüketicinin tercihinin daha çok boylu bitki üzerinde yoğunlaşmasıdır. Kesme çiçek de ise, ithalat oranı ihracat oranına göre oldukça düşük olmakla birlikte son yıllarda sektörün bu kısmında da büyük ithalat artışı görülmektedir. Bu artış üretim materyalinin temininde çekilen güçlükten kaynaklanmaktadır. İç mekân süs bitkileri içinde aynı durum geçerlidir. Üretim materyali olarak kullanılan fideler ile üretimi zor olan bazı türlerde ithalat yapılması kaçınılmaz olmuştur. Fakat son yıllarda doku kültürü ile üretim konusundaki gelişmelerin yakın gelecekte ithalatın hızını keseceği düşünülmektedir. Çiçek soğanlarında ise ithalat daha çok yurt dışında kültüre alınmış türler için yapılmakta olup, marketlerde ve seralarda paketler halinde ev bahçeleri ve balkonlar için pazarlanmaktadır (Sakal 2005).

Çizelge 4.2 Süs bitkileri ithalat miktarları (kg) (Anonim 2007d)

YILLAR	Çiçek Soğanı (kg)	İç ve Dış Mekân Süs Bitkisi (kg)	Kesme Çiçek (kg)
2000	485.183	14.676.052	116.341
2001	329.442	9.248.006	45.940
2002	407.299	11.144.761	24.932
2003	691.605	10.447.141	32.169
2004	686.337	12.036.300	42.878
2005	960.764	20.108.604	72.546
2006 ¹	1.403.230	36.265.410	57.638

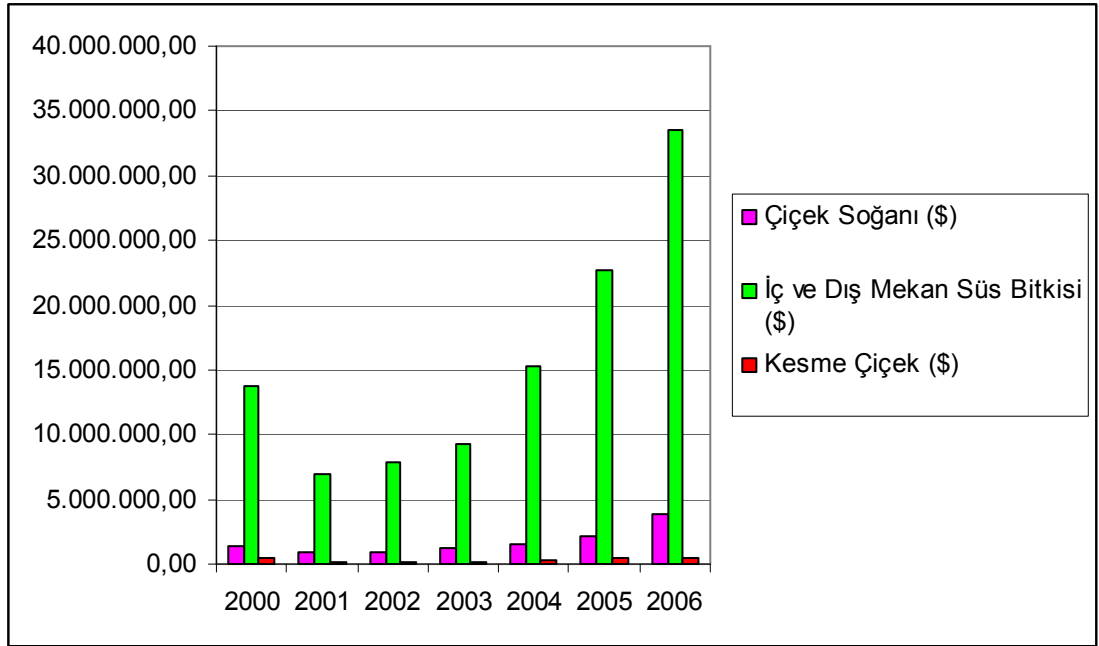


Şekil 4.2 Süs bitkileri ithalat miktarları (kg)

¹ 2006 verileri “Türkiye İstatistik Kurumu”ndan alınmış 5429 sayılı “Türkiye İstatistik Kanunu” ve 20 Haziran 2006 tarihli Resmi Gazete’de “Resmi İstatistiklerde Veri Gizliliği ve Gizli Veri Güvenliğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”te yer alan bireysel veri ve bireysel verinin gizliliği hükümleri kapsamına girdiğinden miktar ve değer kısımları tam olarak kurum tarafından verilmemiştir.

Çizelge 4.3 Süs bitkileri ithalat değerleri (\$) (Anonim 2007d)

YILLAR	Çiçek Soğanı (\$)	İç ve Dış Mekan Süs Bitkisi (\$)	Kesme Çiçek (\$)
2000	1.324.872,00	13.816.608,00	531.192,00
2001	993.657,00	6.941.118,00	146.218,00
2002	860.949,00	7.809.549,00	125.688,00
2003	1.299.495,00	9.340.831,00	157.767,00
2004	1.513.811,00	15.302.982,00	308.010,00
2005	2.211.009,00	22.691.008,00	426.284,00
2006 ²	3.916.287,00	33.498.625,00	419.996,00



Şekil 4.3 Süs bitkileri ithalat miktarları (\$)

² 2006 verileri “Türkiye İstatistik Kurumu”ndan alınmış 5429 sayılı “Türkiye İstatistik Kanunu” ve 20 Haziran 2006 tarihli Resmi Gazete’de “Resmi İstatistiklerde Veri Gizliliği ve Gizli Veri Güvenliğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”te yer alan bireysel veri ve bireysel verinin gizliliği hükümleri kapsamına girdiğinden miktar ve değer kısımları tam olarak kurum tarafından verilmemiştir.

Sektörün özellikle dış pazarda mücadele edebilmesi için sağlıklı ve kaliteli üretim yapılması şarttır. Üretim altyapısı henüz dış pazarla rekabet edebilecek boyutlara ulaşmayan üreticiler için ise sağlıklı üretim materyalinin temininde ithalatın yapılması, en azından sağlıklı üretime geçinceye kadar gereklidir. Fakat son yıllarda üretim için hiçbir çaba göstermeyip yurt dışından süs bitkisi getirip sadece satışına aracılık eden firmaların da varlığı inkâr edilemez. Bu da yerli üreticinin iç pazardaki rekabet gücünü kırmakta, bitkinin büyüüp yetişmesi için geçen süreyi ölü zaman olarak göstermektedir. Özellikle dış mekân süs bitkilerini anaç halinde satış boyuna getirebilmek için uzun yıllar bekleyen ve emek harcayan üreticinin, ithalat yolu ile boylu bitkiyi birkaç ayda temin edip satışa sunabilen firmalar karşısında tutunabilmesi imkânsızdır (Sakal 2005).

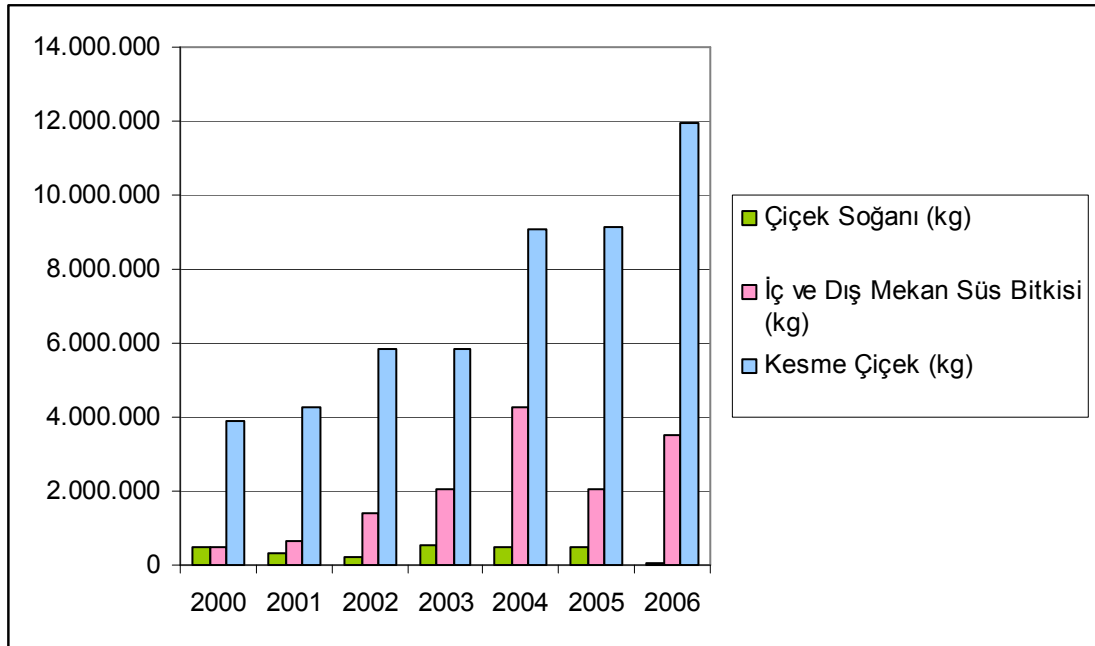
4.1.3 Türkiye’de süs bitkileri ihracatı

Süs bitkileri sektörü küçük bir sektör olmasına rağmen dış ticaret potansiyeli büyüktür. Ülkemizde henüz 20 yıllık bir geçmişi olan süs bitkileri sektörünün ihracatı bugün başladığı çizgiden oldukça ileri seviyelere ulaşmıştır. Ülkemizde, ihracata yönelik süs bitkileri üretiminin yaklaşık 20 yıllık bir geçmişi vardır (Anonim 2007b).

Son yıllarda özellikle bazı bölgelerde süs bitkisi sektöründe üretim aşamasında kalitenin artırılması, bilinçli ve mesleki eğitim almış insanların üretimde söz sahibi olması gibi etkenlerin sonucu olarak ihracat oranlarında bir yükselme söz konusu olmuştur. Yinede, ülkemizin uygun ekolojik koşulları, iklim özellikleri ve zengin doğası göz önüne alındığında ve ülkemizden çok daha sonra sektörde üretime başlayan ülkelerle karşılaştırıldığında istenilen seviyeye henüz ulaşamadığımız görülmektedir. Ayrıca Rusya gibi yakın komşumuz olan bazı önemli çiçek tüketicisi ülkelerinin ihtiyaçlarını Hollanda ve Afrika ülkelerinden karşılıyor olmaları süs bitkileri sektöründeki pazarlama sorununu da ortaya koymaktadır (Sakal 2005).

Çizelge 4.4 Süs bitkileri ihracat miktarları (kg) (Anonim 2007d)

YILLAR	Çiçek Soğanı (kg)	İç ve Dış Mekan Süs Bitkisi (kg)	Kesme Çiçek (kg)
2000	466.786	502.553	3.904.684
2001	309.702	644.232	4.261.914
2002	238.934	1.395.022	5.864.456
2003	539.546	2.070.542	5.864.456
2004	508.370	4.251.503	9.083.928
2005	466.466	2.074.912	9.155.316
2006 ³	27.748	3.536.042	11.930.069

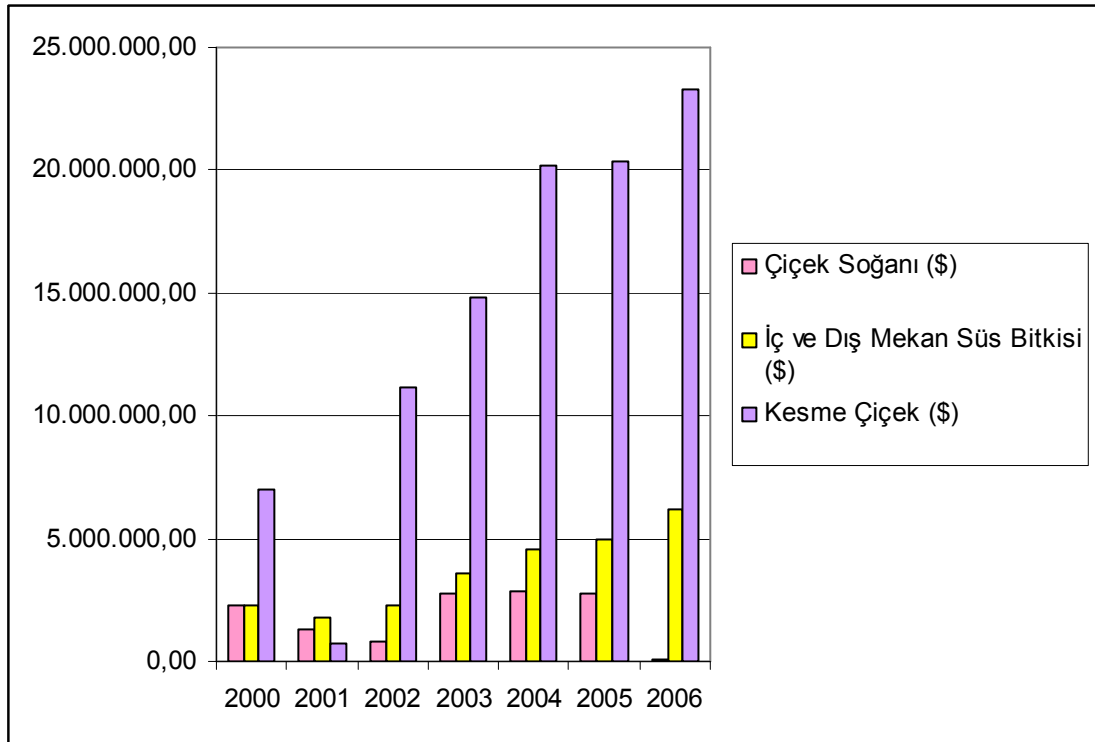


Şekil 4.4 Süs bitkileri ihracat miktarları (kg)

³ 2006 verileri “Türkiye İstatistik Kurumu”ndan alınmış 5429 sayılı “Türkiye İstatistik Kanunu” ve 20 Haziran 2006 tarihli Resmi Gazete’de “Resmi İstatistiklerde Veri Gizliliği ve Gizli Veri Güvenliğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”te yer alan bireysel veri ve bireysel verinin gizliliği hükümleri kapsamına girdiğinden miktar ve değer kısımları tam olarak kurum tarafından verilmemiştir.

Çizelge 4.5 Süs bitkileri ihracat değerleri (\$) (Anonim 2007d)

YILLAR	Çiçek Soğanı (\$)	İç ve Dış Mekan Süs Bitkisi (\$)	Kesme Çiçek (\$)
2000	2.305.939,00	2.259.875,00	6.998.248,00
2001	1.319.008,00	1.793.602,00	750.215,00
2002	836.605,00	2.305.003,00	11.150.834,00
2003	2.789.704,00	3.566.427,00	14.856.246,00
2004	2.837.651,00	4.579.329,00	20.170.343,00
2005	2.747.802,00	4.996.260,00	20.397.089,00
2006 ⁴	52.791,00	564.491,00	23.326.141,00



Şekil 4.5 Süs bitkileri ihracat miktarları (\$)

⁴ 2006 verileri “Türkiye İstatistik Kurumu”ndan alınmış 5429 sayılı “Türkiye İstatistik Kanunu” ve 20 Haziran 2006 tarihli Resmi Gazete’de “Resmi İstatistiklerde Veri Gizliliği ve Gizli Veri Güvenliğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”te yer alan bireysel veri ve bireysel verinin gizliliği hükümleri kapsamına girdiğinden miktar ve değer kısımları tam olarak kurum tarafından verilmemiştir.

2005 yılı istatistiklerine göre Türkiye'nin süs bitkileri ihracatının % 65'i Antalya'dan yapılmaktadır. Antalya'dan sonra sırasıyla İstanbul (% 10), Yalova (% 8) ve İzmir (% 7) süs bitkileri ihracatında önemli illerimizdir. Isparta, Burdur ve Korkuteli bölgelerinde yapılan yayla üretimi nedeniyle ihracat sezonu 7 aydan 10 aya çıkmıştır (Anonim 2007b).

Türkiye'den bugün yaklaşık 50 ülkeye süs bitkileri ihracatı yapılmaktadır. Süs bitkileri ihracatında en önemli pazarlarımız İngiltere, Hollanda, Almanya, Rusya Federasyonu ve Ukrayna'dır (Anonim 2007b).

Çizelge 4.6 Ülkelere göre süs bitkisi ihracatı (2007) (Anonim 2008a)

ÜLKE ADI	DEĞER (1.000 \$)
İngiltere	9.909
Hollanda	9.182
Almanya	5.861
Rusya Federasyonu	3.474
Ukrayna	3.474
Romanya	3.220
Macaristan	1.522
Türkmenistan	1.425
K.K.T.C	1.424
Bulgaristan	1.350
Irak	1.207
Yunanistan	1.005
Japonya	767
A.B.D.	704
Belçika	530
Diğer Ülkeler	1.965
Toplam	47.019

Toplam süs bitkileri ihracatının % 58'ini kesme çiçekler, % 19'unu canlı bitkiler (iç ve dış mekân bitkileri), % 16'sını yosunlar ve ağaç dalları ve % 7'sini çiçek soğanları oluşturmaktadır (Anonim 2007b).

Çizelge 4.7 Dünya süs bitkileri ihracatında Türkiye'nin yeri (Anonim 2008a)

Hollanda	4.665.501
İtalya	510.087
Danimarka	502.996
Kolombiya	447.324
Kanada	338.158
Belçika	329.437
Almanya	324.295
Kenya	242.307
İspanya	208.992
Fransa	188.305
Ekvador	179.433
İsrail	157.702
Kosta Rika	137.033
ABD	78.689
Guatemala	59.736
Zimbabve	57.748
Polonya	57.019
Birleşik Krallık	55.367
Çin	53.481
Meksika	51.740
Güney Afrika	42.252
Tayland	31.222
Uganda	24.371
Türkiye	23.952
Tayvan	23.234
Toplam	9.067.821

4.2 Türkiye’de Süs Bitkileri Sektörünün Üretim ve Yapısal Durumu

Süs bitkileri sektörü gerek son yıllarda kaydetmiş olduğu gelişme gerekse istihdam alanının genişlemesi bakımından tarımsal sektörler arasında kendine önemli bir yer edinmeye başlamıştır. Bu bakımdan sektörün mevcut durumunun ortaya konulabilmesi sektörün sorunlarını ortaya çıkarabilmek ve bu sorunlara sürdürülebilir çözümler getirebilmek açısından oldukça önemlidir. Ancak tarımın diğer kollarında olduğu gibi süs bitkilerinde de veri ve istatistiksel bilgi eksikliği sektörün mevcut durumunun ortaya konulabilmesini oldukça zorlaştırmaktadır. Bu nedenle araştırma çalışmanın yöntem kısmında da belirtildiği gibi, sektörün bütününe ifade etmek açısından sektörün coğrafi konum, iklim, ulaşılabilirlik ve alan kullanımı gibi özellikleri sayesinde yoğun olarak geliştiği Yalova ve Sakarya illeri örneğinde yürütülmüştür. Söz konusu illerin süs bitkileri potansiyelini ortaya koyabilmek için öncelikle illerin süs bitkileri sektörünün gelişimine olanak sağlayan alt yapı özelliklerine değinilmiş ve daha sonra bu iki il bazında süs bitkileri sektörünün üretim ve yapısal durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

4.2.1 Yalova ilinin coğrafik özellikleri



Şekil 4.6 Yalova ilinin coğrafi konumu (Anonim 2008b)

Armutlu Yarımadası'nın kuzey kıyısı ile Samanlı Dağları'nın kuzey eteklerine kurulmuş olan Yalova, Türkiye'nin Kuzeybatısında ve Marmara Bölgesi'nin güneydoğu kesiminde yer almaktadır. Kuzeyinde ve batısında Marmara Denizi, doğusunda Kocaeli İli, güneyinde Bursa İli ile Gemlik Körfezi yer almaktadır. İlin denizden yüksekliği 2 metre ve yüzölçümü 847 km²'dir. Yalova İli'nin kıyıları girintili ve çıkıntılı bir özellik göstermez. Sahil şeridi dar olmakla birlikte, doğal plaj özellikleri göstermektedir. Yalova, doğu kıyılarındaki düzlükler dışında dağlık bir araziye sahiptir. Bölgenin güneyi; batıdan doğuya doğru İzmit-Sapanca arasında Kocaeli Sıradağları ile birleşen Samanlı Dağları'yla kaplanmış durumdadır ve ilin başlıca dağları da Samanlı Dağları'dır. Bu dağlar Yalova'nın güneyinde bulunmaktadır. Birçok tepenin bulunduğu bu dağlık arazide Samanlı Dağları'nın en yüksek noktası Beşpınar Tepesi'dir. (926 m.) Armutlu, Taz Dağı'nın (867 m.) batıya doğru devam eden eteklerinde kurulmuştur (Anonim 2007f).

İlin en önemli yaylası, Kocadere ve Teşvikiye Beldeleri'nin güneyinde yer alan Delmece Yaylası'dır. Bu yayla çam ormanlarıyla geniş bir alanı kaplamaktadır. Yalova İli verimli ve bereketli ovalara sahiptir. Ovalar, akarsular boyunca uzanmakta ve kıyidan 1-2 km. içeriye doğru sokulmaktadır. Çınarcık, Gökçedere, Kirazlı, Kılıç ve Taşköprü ile deniz arasında birbirinden alçak tepeciklerle ayrılan büyüklü-küçüklü ovalar oluşmuştur. Bunlardan başlıcaları, Kocadere Ovası, Liman Ovası, Samanlı-Kadıköy Ovaları, Kazımiye Ovası ve Taşköprü Ovası'dır (Anonim 2007f).

İlin bitki örtüsünü makiler ve ormanlar oluşturmaktadır. Yalova'nın güneyindeki dik yamaçlar tümüyle gür bir orman örtüsüyle kaplıdır. Geniş yapraklı ağaçların hâkim olduğu bu kısımda, iğne yapraklı ağaçlar oldukça azdır. Bu ormanlar il yüzölçümünün % 55'ini kaplamaktadır. Armutlu Yarımadası'nın orta kısımları daha çok meşe ağaçlarının hâkim olduğu bir ormanlık alana sahiptir. Orman örtüsünün bileşimine giren unsurların büyük bir kısmı Karadeniz kıyı silsilesinin florasına dâhildir. Bir kısmı ise Akdeniz florasının türleri olarak bu kısma sokulmuştur. Karakteristik türlerin bir araya geldiği kısımlardaki maki topluluğu da buna eklenebilir. Ormanlık alanlarda genellikle kayın, meşe, gürgen, kızılçık, kestane ve ıhlamur ağaçları görülmektedir. Yalova'daki ormanlardan, çevrenin odun ve kereste ihtiyacı da karşılanmaktadır (Anonim 2007f).

Yalova İli'nin iklimi, makro-klima tipi olarak, Akdeniz ve Karadeniz iklimleri arasında bir geçiş niteliği taşır. Kimi dönemlerde de karasal iklim özelliklerini yansıtmaktadır. İlde yazlar kurak ve sıcak, kışlar ılık ve bol yağışlıdır. 30 yıllık rasat bilgilerine göre, Yalova'da yıllık ortalama sıcaklık 14,6 °C'dir. En soğuk ay ortalama sıcaklığı 6,5 °C, en sıcak ay ortalama sıcaklığı 23,7 °C, yıllık ortalama yağış miktarı da 727,5 mm'dir. Kar yağışlı günlerin ortalama sayısı, 10,6, karla örtülü günlerin ortalama sayısı da 5,2'dir. İlde deniz suyu sıcaklığı, en yüksek olduğu Ağustos ayında 22,9 °C, en düşük olduğu Şubat ayında da 7,4 °C'dir (Anonim 2007f).

Yalova ilinin coğrafi konumu, geniş pazar imkanına sahip olması ve yukarıda belirtilen ekolojik özellikleri süs bitkileri üretiminin yapılmasında büyük öneme sahiptir. Alan olarak tarım arazilerinin % 3'lük bir kısmında süs bitkileri yetiştiriciliği yapılmasına rağmen ilin ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Ülkemiz süs bitkileri üretiminin % 25'i Yalova'dan yapılmaktadır (Anonim 2005b).

4.2.2 Sakarya ilinin coğrafi özellikleri



Şekil 4.7 Sakarya ilinin coğrafi konumu (Anonim 2008b)

Marmara Bölgesi'nin kuzeydoğu bölümünde yer alan Sakarya 29, 57, 53 doğu meridyenleri ve 40, 17, 41, 13 kuzey paralelleri arasında yer almıştır. İl doğudan Bolu, Düzce güneyden Bilecik, batıdan Kocaeli, kuzeyden ise Karadeniz ile çevrilidir. İlin yüzölçümü 4817 km², il merkezinin yüksekliği ise ortalama 31 metredir (Anonim 2007j).

İlin merkezi olan Adapazarı, Akova adı ile anılan düzlükte, Sakarya havzasının aşağı kısmındadır. Doğudan Çamdağı, güney ve güneydoğudan Samanlı dağları, kuzeyden Karadeniz ile sınırlanan Sakarya ilinin batıdan belirgin bir doğal sınırı yoktur. Sakarya vadisinin Kocaeli platosu ve İzmit Körfezi'nin doğusunda da süren çöküntü alanı, ilin bu bölümüne girer. Kendi adı ile anılan ovanın güneybatı kenarında kurulmuş olup tarihi İstanbul-Anadolu yolunun Sakarya ırmağını aştığı noktada bir köprübaşı ve kavşak noktası konumuna sahiptir (Anonim 2007j).

Sakarya ilinin yüzey şekilleri sade bir özellik gösterir. Bunları üç bölümde incelemek mümkündür.

- a)Kuzeydeki tepelik alan
- b)Ortada Adapazarı Ovası veya Akova diye anılan düzlük
- c)Güneydeki engebeli topraklar (Anonim 2007j)

İlin yüzey şekillerinin başlıca ögesini "Adapazarı Ovası" oluşturur. Elips biçimli olan ova, doğuya ve güneydoğuya doğru bir körfez gibi sokulur. Batıya doğru Sapanca Gölü'nü içine alan ve İzmit Körfezi'nin doğusundaki ova ile birleşen oluk biçimindeki bir çukurda uzanır. Güneydoğu yönünde ise, Samanlı dağlarının dik yamaçlarına dayanır. Sakarya ırmağı, Geyve Boğazı aracılığı ile bu dağlar arasından ovaya çıkar (Anonim 2007j).

İlde platolar önemli bir yer tutar. Dağlar ilin güney yarısında yoğunlaşır, öbür kesimler büyüklü küçüklü taban topraklarla kaplıdır. Kuzey Anadolu sistemine bağlı dağlar, il alanına yakın kesimlerde alçak platolara dönüşerek doğu-batı yönünde uzanır. İlin orta

ve batı kesimleri Kocaeli platosunun uzantısı durumundadır. Yer yer görülen düşük yükseltili tepeler dışında genellikle alçak ve düz bir yapıdadır (Anonim 2007j).

İl topraklarının yeryüzü şekillerine göre dağılım yüzdeleri:

Dağlar %34

Platolar %44

Ovalar %22 şeklindedir (Anonim 2007j).

Sakarya'nın iklimi hem Marmara Bölgesi iklimi, hem de Karadeniz iklimi özelliklerini taşır. Sakarya, rutubetli bir havaya ve ılıman iklime sahiptir. Kışlar bol yağışlı ve az soğuk, yazlar ise sıcak olur. Adapazarı merkezinde yıllık ortalama sıcaklık 14 derecedir (Anonim 2007j).

Sakarya İli, doğal bitki örtüsü yönünden çok zengindir. Kuzey Anadolu kıyı dağlarının uzantısı olan dağlar, gür ormanlarla kaplıdır. Hemen hemen her yerde kayın başta olmak üzere gürgen, kavak, kestane, ıhlamur, çınar Akçaağaç ve meşe başlıca ağaç türlerini oluşturur. 700 metre yükselti kuşağından sonra iğne yapraklı ağaçlar da yer almaya başlar. Adapazarı'nı doğusunda bol dişbudak ormanlarına rastlanır. Aynı şekilde Karasu'nun batısında Acarlar Gölü çevresinde de dişbudak ormanları vardır. Burada dişbudak ağaçlarının arasına karaağaç ve kızılâğaçlar karışmıştır. Ovalık kesimlerde aşağı Sakarya vadisi çevresinde bitki örtüsü zayıflar (Anonim 2007j).

Yukarıda belirtilen coğrafi özellikleri, iklim ve konumu itibariyle özellikle dış mekân süs bitkisi üretimine uygun olan Sakarya ilinde son yıllarda süs bitkisi sektörü hızla gelişmekte olup, bu gelişim bu alanda faaliyet gösteren işletmelerin sayısında her geçen gün artışa ve ilin süs bitkisi alanında yatırım yapmayı düşünen işletmeciler için cazibe merkezi olmasına neden olmuştur (Anonim 2005c).

4.3 Yalova ve Sakarya İllerinde Süs Bitkileri Sektörünün retim ve Yapısal Durumu

4.3.1 Yalova ilinde süs bitkileri sektörünün üretim ve yapısal durumu

Yalova ilinde geçmişi 1930’lu yıllara uzanan süs bitkileri üreticiliği yaygın olarak yapılmaktadır. Yalova bu konuda ülkemizin önemli merkezlerinden birisidir. Deprem sonrası bozulan il ekonomisinin düzeltilmesine yönelik olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca ilde hangi konularda yatırım yapılabilir araştırması yapılmış; iek üreticiliği konusundaki sektörün desteklenebileceği görülmüş, yapılan incelemelerde İtalya gibi G-8 yesi bir ülke ile Hollanda gibi AB yesi gelişmiş bir ülkenin bu sektöre geçmişte önemli yatırımlar yaptıkları, süs bitkileri üretimi ve ihracatıyla yine önemli sayılacak gelir elde ettikleri belirlenmiştir (Anonim 2007f).

Özellikle deprem sonrası, Yalova ilinin rehabilitasyonu çerçevesinde, ilin mevcut sanayi ve ticareti konusundaki potansiyelinin belirlenmesi için çalışmalar yapılmış, bu kapsamda iekilik sektöründe var olan potansiyelin organize edilerek modern altyapı, gelişmiş üretim teknikleri ve planlı üretim yöntemlerinin uygulanabileceği ortak bir alan yaratılması fikri benimsenmiştir (Anonim 2007f).

Yalova’da ilinde Türkiye’nin süs bitkileri üretiminin % 70’i gerçekleştirilmektedir. Süs bitkileri önceleri aile bireylerine iş yaratan aile tipi işletmeler iken, günümüzde entegre tarım işletmeleri haline dönüşerek Yalova İli’nin önemli bir gelir kaynağı durumuna gelmiştir (Anonim 2007g).

İl genelinde 1.918 işletme de 4.526 dekar alanda kesme iekilik, i mekân süs bitkileri yetiştiriciliği, dış mekân süs bitkileri yetiştiriciliği ve mevsimlik süs bitkileri yetiştiriciliği olarak dört ana kolda yetiştiricilik yapılmakta olup, 2005 yılında 25.175.676 adet süs bitkisi üretilmiştir (Anonim 2005b).

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’nın yatırım programında yer alan ‘‘Yalova iekilik İhtisas Organize Sanayi Bölgesi’’ ile ilgili olarak bugüne kadar kuruluş protokolü hazırlanması ve Bakanlık onayı, hali hazır harita yapım işi, jeojik ve joeteknik etüd işi,

mülkiyet çalışması, taslak imar planı çalışması yapılarak tamamlanmıştır. Bu organize sanayi bölgesinin tamamlanması ile Yalova ekonomisine katkı sağlanmasının yanı sıra modern üretim teknikleri ile birim maliyetlerin düşürüldüğü, üretim miktarı ve kalitesinin artırıldığı, ürün planlaması ve çeşitliliği yapabileceği bir organize birimin hayata geçirilmesinin yaratacağı istihdam ve katma değer ile ülke ekonomisine katkı sağlanacak, ayrıca çiçekçilik sektöründe faaliyet gösteren firmalar bu avantajlar ile ihracatta diğer ülkeler ile rekabet edebilme şansına sahip olacaklardır (Anonim 2007f).

Ayrıca “Yalova Çiçekçilik İhtisas Organize Sanayi Bölgesi”, üreticilerin arazi konusunda yaşadığı sıkıntıların çözümüne katkıda bulunarak, tam donanımlı altyapısı ile yüksek arazi kiralari, ısınma, elektrik gibi maliyetleri düşürecek, üreticilere daha yüksek kalitede ve verimde üretim yapma olanağı sağlayacaktır. Süs Bitkileri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi, üretimden pazarlamaya kadar süreçte yaşanan sorunları ortadan kaldırarak, çağdaş ve standart üretim tekniklerinin uygulanması ile dış pazarlardaki rekabet gücümüzü artıracak, kısaca Yalovalı üreticilerin dünyaya açılan kapısı olacaktır. Bu bölge ile üreticiler dünya çiçek piyasasına, daha düşük maliyetler ve kaliteli ürünler ile girebileceklerdir. Bu da yalnızca Yalova ve yöresine değil, ülkemiz ekonomisine de ciddi bir girdi ve katma değer olarak geri dönecektir. Bugün, Türkiye’nin çiçek ihtiyacının 1/3’ünü karşılayan ve 2004 verilerine göre ülke ekonomisine 17 milyon YTL katkı sağlayan Yalova ili “Süs Bitkileri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi” ile bu katkısını daha da artıracaktır (Anonim 2004).

Tüm bu teknik çalışmalara ek olarak, Yalova’da çiçekçilik sektöründe ortaya çıkan teknik eleman açığını gidermek üzere 1993 yılında ilk kez Yalova Esvet ve Sabri Aytaşman Anadolu Süs Bitkileri Okulu kurulmuştur. Bu okulun öğrencileri üç yıllık eğitimlerinin son yılında haftada 3 gün çevredeki seralarda staj eğitimi almakta ve kendi seralarında kesme çiçek, saksılı çiçek ve mevsimlik çiçek üretimi yapan okulda mesleki eğitimlerini tamamlamaktadır. Yine Yalova’da sektörel üretim alanında yetişmiş eleman açığını gidermek, yüksek nitelikli ve performanslı ara eleman yetiştirmek amacı ile 1994–1995 Akademik Yılı’nda Uludağ Üniversitesine bağlı Yalova Meslek Yüksek Okulu bünyesinde Seracılık Programı faaliyete geçirilmiş, 1997–1998 Akademik Yılından itibaren ise yörenin özellikleri ve süs bitkileri sektöründeki hızlı gelişmeler

dikkate alınarak programın adı “Seracılık ve Süs Bitkileri Yetiştiriciliği” olarak değiştirilmiştir. n lisans düzeyinde eğitim veren iki yıllık okulda dersler teorik ve uygulamalı olarak yürütülmektedir. Yüksekokulun Seracılık ve Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Programından mezun olanlar başta Yalova ili çevresinde faaliyet gösteren işletmeler olmak üzere ülkemizde seracılık faaliyetlerinin gelişmiş olduğu diğer bölgelerde istihdam şansı bulabilmektedir. Önümüzdeki yıllarda Süs Bitkileri İhtisas Organize Sanayi Bölgesinin faaliyete geçmesiyle birlikte bölgede mezunlara olan ilginin daha da artması ve buna bağlı olarak istihdam koşullarının iyileşmesi beklenmektedir (Anonim 2004).

4.3.2 Sakarya ilinde süs bitkileri sektörünün üretim ve yapısal durumu

Sakarya ilinde; aile başına düşen arazi miktarının çok az olması yanında arazi paralılığının ve parsel büyüklüklerinin asgari seviyelerde olması, diğer tarımsal faaliyetlerin verimlilik sağlayacak şekilde sürdürülmesine imkân vermemekte, bu yörelerdeki üreticilerimiz de birim alandan daha çok gelir getiren sektörlere yönelmektedir. Bu sektörlerin başında i ve dış mekân süs bitkileri üretimi gelmektedir (Anonim 2007h).

Gerek iklim, gerekse toprak yapısı bakımından i ve dış mekân süs bitkileri yetiştiriciliğine uygun olması nedeniyle Sakarya ilinde yetiştirici sayısı ve yetiştirme alanı hızla artmakta olup; coğrafı konumu itibariyle başta İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara olmak üzere çeşitli metropollere yakın olması dolayısıyla işletme girdilerinin temini ekonomik ve rahat olarak sağlanmakta; bölgede yazlık, tatil köyleri ile sayfiye ve dinlenme tesislerinin yoğun olması da üretilen ürünlerin pazarlanmasını kolaylaştırmaktadır (Anonim 2007h).

Ayrıca Sakarya ilinde bulunan Merkez Yazlık Beldesinde 1.034 dekar alan İl zel İdaresince alınmış, süs bitkileri üretmek kaydıyla profesyonel firmalara 16 yıllığına kiralanmıştır. Bölgede Pamukova, Hendek gibi ilçelerde de “İhtisas Organize retim Bölgeleri” oluşturma çabaları sürdürülmektedir. Arifiye beldesinde üreticilerin uygun sulama suyu ihtiyacı için Sapanca’dan suyun temini amacıyla İl zel İdaresi ve Arifiye

Tarımsal Kalkınma Kooperatifi işbirliği ile proje hazırlanarak uygulamaya konulmuştur (Anonim 2005c).

Yine Sakarya ilinde ara kademe teknik personelin yetişmesi için örgün eğitimde düzenlemeye gidilerek ilk etapta orta öğretimde bir bölüm açılmıştır. İleride teknik liseye dönüştürülmesi için çalışmalar devam etmekte olup, Sakarya Üniversitesi Sapanca Meslek Yüksek Okulu bünyesinde süs bitkileri bölümü kurulmuştur. Bu bölüm daha da gelişerek sektörün ihtiyaç duyduğu AR-GE (araştırma-geliştirme) çalışmalarına katkı sağlayacaktır (Anonim 2007h).

4.4 Süs Bitkileri Sektörünün Yalova ve Sakarya İllerinin Ekonomisindeki Yeri ve İstihdam Durumu

Dünyada ve Türkiye’de süs bitkileri üretim ve ticaretinde son 20 yılda önemli gelişmeler olmuştur. Asya, Afrika ve Güney Amerika’da üretim sahaları ve üretim miktarları büyürken, Avrupa ülkeleri ve ABD gibi gelişmiş ülkeler üretim desenini değiştirerek kesme çiçek yerine saksılı bitkiler ve dış mekân bitkileri üretimine yönelmişlerdir (Gürsan ve Erkal 1998).

Bu dönemde süs bitkileri sektörü açısından Türkiye’de de bazı gelişmeler olmuştur. 1985 yılına kadar iç pazar için yapılan üretim, bu yıldan sonra dışa açılmaya başlamıştır. Süs bitkileri toplam ihracatı 1997 yılında 19 milyon dolara ulaşmıştır. Toplam ihracat geliri içerisinde kesme çiçekler 13,4 milyon dolar ile ilk sırayı almıştır. İç tüketim 1985 yılında 10 milyon dolardan 1997 yılında 16 milyon dolara erişmiştir. (Gürsan ve Erkal 1998).

Süs bitkileri sektörünün son çeyrek yüzyılda gösterdiği bu gelişmeler gerek iklim ve toprak uygunluğu, gerekse pazarlama sorunlarının en az olduğu bölgelerde bu sektörün yoğunlaşmasına neden olmuştur. Akdeniz Bölgesi özellikle Antalya İli ve Ege Bölgesi sektörün alt kollarından olan kesme çiçek yetiştiriciliği ve pazarlaması üzerine bir gelişme göstermiş, Marmara bölgesi özellikle Yalova ili ve çevresi, son yıllarda da Sakarya ili dış mekân süs bitkileri ve iç mekân (saksılı) süs bitkileri yetiştiriciliği alanında oldukça başarılı bir grafik sergilemiştir.

4.4.1 Süs bitkileri sektörünün Yalova ilinin ekonomisindeki yeri ve istihdam durumu

Türkiye süs bitkileri üretiminin çok büyük bir kısmının Yalova ilinde yapılıyor olması nedeniyle bu sektör il ekonomisinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Yalova'da sayısı 2 bini bulan işletmelerde yaklaşık olarak 10 bin kişi istihdam edilmektedir. Son yıllarda işletmeler oldukça modern bir alt yapı ile çalışmakta ve en son üretim teknikleri ile üretim yapmaktadır. Bu gelişmelerde sektörün il ekonomisine katkısını oldukça artırmaktadır. Yalova ilinde i mekân, dış mekân, mevsimlik, soğanlı-yumrulu olmak üzere yıllık yaklaşık 30 milyon adet bitki üretimi yapılmaktadır. İl genelinde kesme iekilikte faaliyet gösteren işletmeler aile işletmeleri olup, bu işletmeler iki ayrı kooperatif aracılığı ile sözleşmeli üretim yapmakta ve ürünlerin pazarlanması bu kooperatifler aracılığı ile gerçekleştirilmektedir.

Yalova'da tarım yapılan arazilerin %29'u tarla alanı, %20'si meyve alanı, %7'si zeytin alanı, %3' sebze (açıkta) alanı, %1'i sebze (rt altı) alanı, %0,1'i kesme iek (açıkta) alanı, %1'i kesme iek (rt altı) alanı, % 1'i i mekân ve dış mekân süs bitkileri alanı, %1'i de kavaklık ve sğtlktr (Anonim 2004).

Tarımsal arazi dağılımında süs bitkisi yetiştiriciliği fazla bir orana sahip olmasa da süs bitkisi yetiştiriciliği küçük ve parçalı arazilerde ve örtü altı alanlarda yapılabildiği için, Yalova'da tarımın ekonomiye katkısına bakıldığı zaman ilk sırayı meyvecilik almakta ve bunu sebzecilik, süs bitkileri, hayvancılık ve su ürünleri takip etmedir. Buda ss bitkilerinin ilin ekonomisi açısından ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. (Anonim 2005b).

Çizelge 4.8 Yalova ili tarım arazilerinin dağılımı (Anonim 2004)

TARIM ALANLARININ DAĞILIMI	DEKAR	%
Kullanılmayan Arazi	59.677	27
Tarla Alanı	63.920	29
Meyve Alanı	45.210	20
Zeytin Alanı	37.600	17
Sebze (açıkta) alanı	7.520	3
Sebze (örtü altı) alanı	2.000	1
Kesme Çiçek (açıkta) alanı	326	0,1
Kesme Çiçek (örtü altı) alanı	2.200	1
İç ve Dış Mekan Süs Bitkileri Alanı	2.000	1
Kavaklık Söğütlük	1.285	1
Toplam	221.738	100

Alan olarak süs bitkileri yetiştiriciliği tarım arazilerinin yalnızca % 3'lük bir kısmında yapılıyor olmasına rağmen ülkemiz süs bitkileri üretiminin % 25'i Yalova'da yapılmaktadır ve bu faaliyetin il ekonomisine katkısı oldukça fazladır. İlde sayısı 2 bini bulan işletmede 4526 dekar alanda çiftçi (işletme 4.526 dekar alanda kesme çiçek, iç ve dış mekân süs bitkileri yetiştiriciliği ve mevsimlik çiçek yetiştiriciliği yapılmakta olup, 2005 yılında 25.175.676 adet süs bitkisi üretilmiştir (Anonim 2005b).

4.4.2 Süs bitkileri sektörünün Sakarya ilinin ekonomisindeki yeri ve istihdam durumu

İklim ve konumu itibariyle özellikle dış mekân süs bitkisi üretimine uygun olan Sakarya İlinde sektör hızla gelişmekte ve üreticilere ekonomik anlamda büyük bir kazanç kapısı olmaktadır. 2001 yılında 47 işletmede 635 dekar olan süs bitkisi üretimi, 2003 yılında 101 işletmede 1.659,4 dekar, 2004 yılında 154 işletmede 1944,1 dekar alana ulaşmıştır.

2005 yılı sonu itibariyle dış mekân süs bitkisi üretim alanı 166 işletmede 3.681 dekar alana yayılmıştır (Anonim 2005c).

Çizelge 4.9 Sakarya ili süs bitkileri üretiminin gelişimi (Anonim 2005c)

İlçeler	1997		2005	
	İşletme Adedi	Dekar	İşletme Adedi	Dekar
Sapanca	14	65	60	337,3
Karasu	-	-	6	219,7
Kaynarca	-	-	1 (koop.)	50
Kocaali	-	-	1	1,1
Karapürçek	-	-	1	23
Akyazı	-	-	12	384
Merkez (Arifiye)	-	-	48	1.581
Hendek	-	-	14	417
Pamukova	-	-	23	667,9
Toplam	14	65	166	3.681

Ruhsat işlemleri henüz tamamlanmamış işletmeler ile birlikte işletme sayısı 600, işlenen alan ise 6.000 dekarın üzerine çıkmıştır. Ayrıca eğitim faaliyetleri sonucu üretime yeni başlayan üreticilerde yüzlerce dekar alanı kullanmaktadır (Anonim 2007₁).

Bunun yanı sıra, Sakarya Valiliği tarafından Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Projesi ile üretim bölgesi kurulmuş, sözleşmeli üretim modeli ile 40 bin dekarın üzerinde üretim alanı 10 yılda 80 milyon dolar ihracat; 60 bin istihdam ve kalıcı teşhir alanı ile Sakarya ilinin ülke ve dünyada marka haline getirilmesi hedeflenmiştir (Anonim 2007₁).

Bu proje ile;

İhtisas Organize Üretim Bölgesi Oluşturmak

Hendek Orman Fidanlığı ve Sakarya boyu arazilerin değerlendirilmesi

Fuar alanı ve mezar hazırlığı

40 bin dekar üretim alanı

5. Yılda 15 milyon 10. Yılda 50 milyon pazarlanabilir fidan üretimi

80 milyon dolar ihracat

60 bin istihdam (saksı, torf, gübre, ponza taşı, PVC Malzemeler gibi yan sektörler dahil)

Sakarya'yı Türkiye'nin merkezi ve marka yapmak amaçlanmaktadır (Anonim 2007j).

4.5 Yalova ve Sakarya İllerinde Süs Bitkileri İşletmeleri

Yalova ilinde iç mekân, dış mekân ve kesme çiçek üretimi yapan küçük ölçekli büyük ölçekli birçok işletme bulunmaktadır. İl genelinde kayıtlı işletme sayısı 1.918 adet olup, tarım il müdürlüğü tarafından yapılan veri toplama çalışmalarında işletmelerin faaliyet konularını ve işletme büyüklükleri ile ilgili bilgi edinilmesi amacıyla bir tablo hazırlanmıştır. EK 1 de sunulmuş olan bu tablo analiz edildiğinde, Yalova ilinde mevcut işletmelerin 38 adedinin iç mekân süs bitkisi üretimi ile 88 adedinin dış mekân süs bitkisi üretimi ile 173 adedinin ise kesme çiçek üretimi ile uğraştığı ortaya çıkmaktadır. Her ne kadar faaliyet alanını çiçek soğanı üretimi olarak göstermiş firmalar bulunmasa da bazı firmaların özellikle doğal çiçek soğanları ve kesme çiçek elde etmek amacıyla çiçek soğanı üretimi alanında faaliyet gösterdikleri bilinmektedir. Tabloda yer alan bu sütuna net cevap alınamamasının nedeni çiçek soğanının hem iç mekân hem de dış mekân üretim alanlarında üretiliyor olmasıdır.

Ayrıca elde edilen verilere göre Yalova ilinde süs bitkisi üretimi alanında faaliyet gösteren işletmelerin bu faaliyet için kullandıkları kapalı alan miktarı 806.100 m², açık alan miktarı 1.287.200 m² olarak belirlenmiştir. Belirtilen bu alanlarda 2006 yılı itibarıyla yapılan üretim miktarı ise; 14.427.000 adet iç mekân süs bitkisi, 49.086.726 adet dış mekân süs bitkisi ve 12.262.000 adet kesme çiçek olarak belirtilmiştir. Yine adetler belirlerken çiçek soğanı üretim verilerine ulaşılamamıştır.

EK 1'e göre il genelinde süs bitkisi üreticileri daha çok kesme çiçek alanında faaliyet göstermektedir. Bu sayı küçük aile işletmelerinin tercihini fazla altyapı gerektirmeyen, daha kolay ve hızlı paraya çevrilebilen kesme çiçek alanında kullanmaları nedeniyle artmıştır. İç mekân süs bitkisi üretimi yapan işletmelerin bir kısmı yalnızca bu alanda faaliyet gösteriyor olmasına rağmen büyük bir kısmı aynı zamanda dış mekân süs bitkisi üretimi ile de uğraşmaktadır. Ancak kesme çiçek üretimi ile uğraşan işletmeler yalnızca bu alanda faaliyet göstermektedir.

Sakarya ilindeki işletmelerin analizinin yapılabilmesi amacıyla yine tarım il müdürlüğü tarafından veri toplama çalışması yapılmış ve işletmelerin faaliyet konularını ve işletme büyüklükleri ile ilgili bilgi edinilmesi amacıyla yapılan bu çalışma EK 2'de verilmiştir. EK 2'ye bakıldığında Sakarya ilinde yalnızca 5 işletmenin iç mekân süs bitkisi üretimi ile 2 işletmenin çiçek soğanı üretimi ile uğraştığı bunun yanında 194 işletmenin dış mekân süs bitkisi üretimi ile uğraştığı görülmektedir. Bu veriler Sakarya ilinin süs bitkileri sektöründe dış mekân süs bitkisi üretimi alanında gelişme gösterdiğini belirtmektedir. Bu faaliyetler il genelinde 40.400 m² kapalı alanda ve 5.054.300 m² açık alanda sürdürülmektedir. Belirtilen alanlarda 2006 yılı itibarıyla 7.099.240 adet dış mekân süs bitkisi ve 4.697.000 adet çiçek soğanı üretilmiş olup, üretilen iç mekân süs bitkileri hakkında bir rakam verilmemiştir. İl genelinde kesme çiçek faaliyeti ile uğraşan işletme bulunmadığından dolayı bu alanda herhangi bir rakam da verilememektedir.

Sakarya ilinin iklim ve coğrafi konum bakımından dış mekân süs bitkileri üretimine elverişli olduğu il genelindeki işletmelerin durumuna bakıldığında zamanda ortaya çıkmaktadır. Bu işletmelerden bir kısmı sektörün vazgeçilmez ihtiyaçlarından biri olan çim üretimine ağırlık vererek üretim anlamında ülkemizin büyük bir eksiğini giderme yolundadırlar. Ayrıca gerek Tarım İl Müdürlüğü'nün gerekse valiliğin bu konudaki destekleri üreticilere olumlu bir şekilde yansımaktadır.

4.6 Yalova ve Sakarya İllerinde Süs Bitkileri Sektörünün rgtlenmesi

Yalova ilinde süs bitkileri reticileri, Saksılı Süs Bitkileri reticileri Derneği (SASBD), iki ayrı kesme iek kooperatifi ve İ ve Dış Mekân Süs Bitkileri retici Birliği olarak üç farklı şekilde örgütlenmişlerdir (Anonim 2007k).

Saksılı Süs Bitkileri reticileri Derneği (SASBD), 1994 yılında üreticilerinin bir araya gelmesiyle kurulmuş olup, faaliyetleriyle Yalova'nın sosyal - ekonomik ve kültürel yapısına önemli katkılar sağlamaktadırlar. SASBD yesi işletmelerde mevsimine göre değişken olarak 1.000 kişi çalışmaktadır. Bu işletmelerde İ mekân, dış mekân, mevsimlik, soğanlı-yumrulu olmak üzere yıllık 30 milyon bitki üretimi yapılmaktadır (Anonim 2007l).

2007 yılı itibariyle Saksılı Süs Bitkileri reticileri Derneği'nin ye sayısı 64'e ulaşmış olup, üyelerinin çoğu ziraat mühendisi, peyzaj mimarı, ziraat teknisyeni ve akademisyen olduğu için süs bitkisi üretimine ağdaş bir boyut kazandırılmıştır. Dernek, üreticilerin kullandığı elektriğin, sanayi elektriği tarifesine alınabilmesi, yeraltı sıcak su kaynaklarını işletmelerinde kullanması, bölgeden geçen doğalgaz hattından yararlanabilmesi için gerekli olan Yalova Süs Bitkileri Organize Sanayi Bölgesi kurulması konusunda yoğun bir çalışma içerisindedir.

Kesme iek sektöründe faaliyet gösteren işletmeler için ilde 1.600 ortaklı iki adet kooperatif hizmet vermektedir. Merkezleri İstanbul'da bulunan S. S. Flora retim ve Pazarlama Kooperatifi ve S. S. iek retim Pazarlama Kooperatifi aracılığı ile ildeki kesme iek pazarlama organizasyonu yürütülmektedir. Kesme iek alanında faaliyet gösteren işletmeler aile işletmeleri halinde köylerde üretim yapmakta olup haftanın belirli günlerinde mezat kurularak iç pazarın talebi karşılanmaktadır.

Süs bitkileri sektöründe pazarlama ağı en iyi gelişmiş olan kesme iek alt sektörüdür. Kesme iek üreticilerinin iek kooperatiflerinin yarattığı pazarlama sistemi ile yükleri azalmıştır. Üreticinin işi çiçeğini sepetine koyup ağzını bağladığı zaman bitmektedir.

Bundan sonra pazarlama işi çiçekçilik kooperatiflerinin sorumluluğundadır (Anonim 2007e).

Üreticiler kesme çiçekte pazarlama organizasyonu yürüten bu iki adet çiçekçilik kooperatifinden birisine ortaktır. Kooperatifler üretilen kesme çiçekleri Üretici - Çiçek Kooperatifleri – Perakendeci - Tüketici kanallarıyla pazarlamasını yapmaktadırlar (Anonim 2007e).

Kooperatifler çiçek satışlarını artırmak ve pazarlama hizmetlerini yaymak için çeşitli illerde çiçek satış mezarları açmıştır. Çiçekler bu mezarlarda açık artırma eksiltme biçiminde satılmaktadır (Anonim 2007e).

Kesme çiçek pazarlama sisteminde üreticiler ağzını bağladıkları çiçek kasalarını hangi ildeki borsada satılmasını istiyorsa onun adını yazarak toplama merkezlerine bırakırlar. Taşıma işini yapan kamyonlar çiçeklerini yükleyerek satış günü sabahı mezat yerine götürür ve indirir. Kasalara numara verilir ve satış sırası kura ile tespit edilir. Yüzlerce çiçek kasası ve binlerce çiçek belirlenen sıra ile alıcının önüne ulaştırılır (Anonim 2007e).

Sıra sıra dizilmiş olan alıcıya çiçeklerin satışını yapan “Mezatçı” önüne gelen çiçeklerin iyi ve kötü taraflarını söyler. Aynı zamanda fiyatını da söyler. Birden fazla alıcı o malı almak istiyorsa fiyat yükselir ve en yüksek fiyatı verene satılır. Eğer o fiyata alıcı çıkmazsa fiyat düşer. Alıcı çıkana kadar düşme devam eder ve ilk alıcıya satılır. Alıcının adı ve çiçeğin satış faturaları işlenir, satış bittikten sonra fatura örneği ile boş çiçek kasaları yine kamyonlar vasıtasıyla toplama merkezlerine geri getirilir. Üretici fatura örneğinde malının kaçta satıldığını öğrenir ve 1-2 ay sonra parasını alır (Anonim 2007e).

Kooperatifler pazarlama hizmetleri karşılığında satış tutarı üzerinden belli oranlarda kesinti yapar. Üretici adına vergi ve stopajı da keserek maliyeye yatırır. Kalanını da üreticiye öderler (Anonim 2007e).

Kesme çiçek pazarlamasında perakende satışı tezgâh ve çiçek dükkânı sahipleri ile gezici satıcılar gerçekleştirmektedir. Kesme çiçek süper marketlere henüz girmemiştir (Anonim 2007e).

Pazarlamada üretici ve tüketiciyi ilgilendiren en önemli olay “fiyat”tır. Fiyatlar arz ve talep kurallarına göre oluşur. Kesme çiçek fiyatları üretimin az olduğu kış aylarında genellikle yüksek olurken Mayıs ortası ve Haziran’da en düşük olur. Bu kış aylarında üretim azalırken talep miktarı fazla değişmediği için böyledir (Anonim 2007e).

Yalova ilinde faaliyet gösteren bir diğer birlik Yalova İli İç ve Dış Mekân Süs Bitkileri Üreticileri Birliği’dir. 5200 sayılı “Tarımsal Üreticiler Birliği Kanunu”na göre kurulan birlik 11.05.2005 tarihinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından tescil edilmiştir. 16 ortaklı olarak hizmet vermeye devam eden birliğe üye kayıtları devam etmektedir.

Sakarya ilinde ise üreticiler, S.S. Arifiye-Nehirkent ve Adliye Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, S.S.Sapanca İlçe Merkezi ve Kırkpınar Beldesi Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, Sakarya Süs Bitkileri Üreticileri Birliği olarak örgütlenmişlerdir. Ayrıca kesme çiçek ile uğraşan işletmeler de merkezi İstanbul’da bulunan S. S. Çiçek Üretim Pazarlama Kooperatifi’ne bağlı olarak pazarlama organizasyonlarını yürütmektedirler.

S.S. Arifiye-Nehirkent ve Adliye Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi; bünyesinde 32 üye barındırmakta olup, 3.000 dekar alan üzerinde dış mekân süs bitkileri üretim faaliyetlerini sürdürmektedir. Süs bitkileri üretimi ile ilgili girdi temini üretilen ürünlerin pazarlanması konularında üyelerine önemli katkılar sağlamaktadır (Anonim 2007h).

S.S. Sapanca İlçe Merkezi ve Kırkpınar Beldesi Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, 11 üye ile yaklaşık 1700 dekar alanda dış mekân süs bitkileri üretimi faaliyetinde bulunmaktadır. Üyelerinin üretim girdileri ile ilgili ihtiyaçlarını karşılama temin etme konusunda ve ürünlerin pazarlanmasında önemli rol oynamaktadır (Anonim 2007h).

Sakarya Süs Bitkileri reticileri Birliği; 5200 sayılı ‘‘Tarımsal retici Birlikleri Kanunu’’na göre kurulmuş olup, 15.04.2005 tarihinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından tescil edilmiştir. 16 ortaklı olarak hizmet vermeye devam etmektedir.

Toplam 40 yesi bulunan birlik; üreticileri bir araya getirerek standart üretim yapmaları konusunda bilgilendirmek, pazar taleplerine göre üretim planlaması yaparak kaliteli ve standart üretimle önce yurtiçi talepleri karşılamak sonra yurtdışında pazarlayarak döviz girişi sağlamak amacı ile hizmet vermektedir. Sakarya’yı Türkiye’de merkez, uluslar arası pazarda ise aranan, bilinen, güvenilen bir Türkiye markası haline getirmeyi hedeflemektedir(Anonim 2007h).

4.7 Sektöre Yönelik Devlet Destekleri

4.7.1 Doğrudan gelir desteği

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından her yıl yayımlanan tebliğ (EK 3) kapsamında belirlenmiş bir destekleme ödemesidir. Tarım sektörünün ve kırsal alanın, kalkınma hedef ve stratejileri doğrultusunda geliştirilmesi ve desteklenmesi için tarımsal faaliyette bulunan çiftçilere, ürün ve girdi fiyatlarını doğrudan etkilemeden ödeme yapılması amacıyla hazırlanmıştır. Doğrudan Gelir Desteği demesi, ifti Kayıt Sisteminde (iftilerin kimlik, arazi ve ürün bilgileri ile tarımsal desteklemelere ilişkin bilgilerin de kayıt altına alındığı veri tabanı), kayıtlı olan çiftçilerin tarımsal faaliyette bulunduğu arazileri üzerinden dekar başına yapılmaktadır.

Çizelge 4.10 Doğrudan gelir desteği ve alan bazlı desteklemeler (Anonim 2007e)

Temel Doğrudan Gelir Desteği	10,00 YTL/da
Toprak Analizi Yaptıran reticilere İlave DGD	1,00 YTL/da
Organik Tarım Yapan reticilere İlave DGD	3,00 YTL/da

4.7.2 Mazot desteği

Tarımsal üretimde teknoloji kullanımının teşvik edilmesine yönelik olarak üretim maliyetlerini önemli ölçüde etkileyen mazot kullanımının desteklenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanan bir Bakanlar Kurulu Kararıdır.

Karara (EK 4) göre, Doğrudan Gelir Desteği Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2006/27) kapsamında Çiftçi Kayıt Sistemine dâhil olup, doğrudan gelir desteği ödemesinden faydalanacak olan çiftçilere, birim alan üzerinden ürün gruplarına göre mazot destekleme ödemesi yapılmaktadır. Çiftçi başına desteklenecek toplam arazi miktarı 500 dekarı geçmemektedir.

Çizelge 4.11 Mazot destekleri (Anonim 2007e)

Ürün Grupları	Mazot Destekleme Tutarı (YTL/Dekar)
Sebze, meyve, süs bitkileri, özel çayır, mera ve orman emvali ürün alanları	1,8
Hububat, yem bitkileri, baklagiller ve yumru bitkiler alanları	2,88
Yağlı tohumlu bitkiler ve endüstri bitkileri alanları	5,4

4.7.3 Kimyasal gübre desteği

Tarımsal üretimde teknoloji kullanımının teşvik edilmesine yönelik olarak üretim maliyetlerini önemli ölçüde etkileyen kimyasal gübrenin desteklenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanan bir Bakanlar Kurulu Kararıdır.

Karara (Ek 4) göre, Doğrudan Gelir Desteği Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2006/27) kapsamında Çiftçi Kayıt Sistemine dâhil olup, doğrudan gelir desteği ödemesinden faydalanacak olan çiftçilere, birim alan üzerinden ürün gruplarına göre kimyasal gübre destekleme ödemesi yapılmaktadır. Çiftçi başına desteklenecek toplam arazi miktarı 500 dekarı geçmemektedir.

Çizelge 4.12 Kimyasal gübre destekleri (Anonim 2007e)

Ürün Grupları	Kimyasal Gübre Destekleme Tutarı (YTL/Dekar)
Sebze, meyve, süs bitkileri, özel çayır, mera ve orman emvali ürün alanları	1,43
Hububat, yem bitkileri, baklagiller ve yumru bitkiler alanları	2,13
Yağlı tohumlu bitkiler ve endüstri bitkileri alanları	3

4.7.4 İhracatı yapılan doğal çiçek soğanlarının üretimi (işletme-yatırım) için faiz indirimli tarımsal kredi

Tarımsal üreticilerin finansman ihtiyaçlarının uygun koşullarda karşılanması, tarımsal üretimin geliştirilmesi, verimliliğin ve kalitenin artırılması amacıyla, 1/12/2006 tarihli ve 26363 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2006/11201 sayılı Kararname gereği gerçek ve tüzel kişilere T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince düşük faizli kredi kullandırılmasına ilişkin tebliğdir.

Tebliğ kapsamında (Ek 5) 24.8.2004 tarih ve 25563 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan "Doğal Çiçek Soğanlarının Sökümü, Üretimi ve Ticaretine İlişkin Yönetmelik" esaslarına göre ihracatı yapılan doğal çiçek soğanlarını üretimi faaliyetinde bulunan müteşebbislere Doğal Çiçek Soğanlarının 2007 Yılı İhracat Listesi Hakkında Tebliğ’de (Tebliğ No: 2006/48) yer alan doğal çiçek soğanlarının üretimi konusunda işletme ve yatırım kredisi kullandırılmaktadır. Bu kapsamda, üreticilere iklim odaları ve temizleme, kurutma, boylandırma gibi alet ekipman alınması ve/veya bunların modernizasyonu konularında yatırım kredisi, işletme giderlerinin finansmanı için ise işletme kredisi verilmektedir. Üreticiler, Bakanlık il/ilçe müdürlüklerince onaylanmış proje ile Banka ve/veya Tarım Kredi Kooperatiflerine başvururlar.

Çizelge 4.13 Faiz indirimli tarımsal kredi (Anonim 2007e)

Kredi Konuları	Uygulanacak İndirim Oranı (%)
İhracatı yapılan doğal çiçek soğanlarının üretimi (işletme-yatırım)	50

4.8 Avrupa Birliği'nin Sektöre Etkisi

4.8.1 Avrupa Birliği'nde süs bitkileri üretimi ve ticareti

Avrupa Birliği üye ülkeleri arasında en fazla süs bitkisi üretimi gerçekleştiren ülkeler Hollanda ve Almanya'dır. İkisi birlikte toplam üye ülkelerin üretiminin % 55,7'sini karşılamaktadırlar. Avrupa'daki üretimin büyük bir kısmı küçük çiçekli bitkiler oluşturmaktadır. Az bir miktar olsa da yapraklı bitki üretimi gerçekleştirilmektedir. Bitki üretimi için gerekli olan anaçlık materyalde ya ithalat yolu ile ya da Avrupa ülkelerin kendi üretimlerinden karşılanmaktadır (Anonim 2006b).

Hollanda özellikle saksı bitkileri ve kesme çiçek üretimi alanında Avrupa Birliği ülkeleri arasında en fazla anaçlık materyal üretimi yapan ülkedir. Bunu Fransa, İspanya ve Almanya izlemektedir. Bu ülkelerde ise en fazla gül anaçlık materyali ve aynı zamanda seralarda tropikal bitkiler üretilmektedir. *Orchid (orkide)*, *bromelia* ve *anthurium (flamingo çiçeği)* bitkileri ise en çok Hollanda, İtalya ve Almanya'da üretilmektedir. Aynı zamanda İtalya, İspanya ve Portekiz *phoenix (hurma)*, *chamaedora (palmiye)*, *washingtonia (palmiye)* gibi Akdeniz tropikal bitkilerinde yoğun bir üretime sahiptir. *Yucca* ve *dracaena* gibi tropikal bitkiler ise Avrupa Birliği ülkelerinde hemen hemen hiç üretilmemektedir ve anaçlık materyaller ithalat yolu ile karşılanmaktadır (Anonim 2006b).

Çizelge 4.14 Avrupa ülkelerinde 1999-2005 arası değişken yıllarda üretim oranları
(Anonim 2006b)

Ülke	Yıllık Üretim (milyon €)	Yıl	Son 2 yıl içindeki değişim oranı (%)
Hollanda	1,512	2005	+6.2
Almanya	907	2004	+0.5
Fransa	370	1999	-2.3
Danimarka	317	2004	-0.8
İtalya	249	1999	+17.4
Belçika	199	1999	+3.7
İspanya	112	2002	+5.8
İsveç	75	2004	-2.1
İngiltere	63	2004	-8.9
Avusturya	57	2001	-
Çek Cumhuriyeti	43	2002	-
Finlandiya	35	2002	+6.6
Polanya	14	2003	+1.3
Slovakya	10	2002	n.a.
Macaristan	9	2004	+2.1
Portekiz	8	2003	+8.3
İrlanda	5	2004	+14.3
Slovenya	3	2000	-

Çizelge 4.15 Avrupa ülkelerinde 1997-2005 arası değişken yıllarda üretim alanları
(Anonim 2006b)

Ülke	Alan (ha)	Yıl	Notlar
İtalya	8,463	1998	Kesme çiçekler dahil
İngiltere	7,670	2002	Kesme çiçekler dahil
İspanya	7,617	1997	Kesme çiçekler dahil
Hollanda	3,745	2004	1,340 ha çim alan and 2,405 ha açık alan
Danimarka	3,449	2002	Saksı bitkileri ve çok yıllık bitkiler dahil
Almanya	3,135	2004	Saksı bitkileri ve çok yıllık bitkiler dahil
Fransa	2,934	1999	Saksı bitkileri ve çok yıllık bitkiler dahil
Avusturya	1,982	1999	Kesme çiçekler dahil
Portekiz	1,750	2005	Kesme çiçekler dahil
Belçika	1,319	2002	Sadece saksı bitkileri
Polonya	243	1999	Sadece saksı bitkileri
Finlandiya	141	1999	Kesme çiçekler dahil
Yunanistan	124	1999	Sadece saksı bitkileri
İrlanda	61	2002	Sadece saksı bitkileri ve bahçe bitkileri
Çek Cumhuriyeti	42	2004	Sadece saksı bitkileri
Slovakya	15	1999	İç mekân bitkileri ve tek yıllık bitkiler

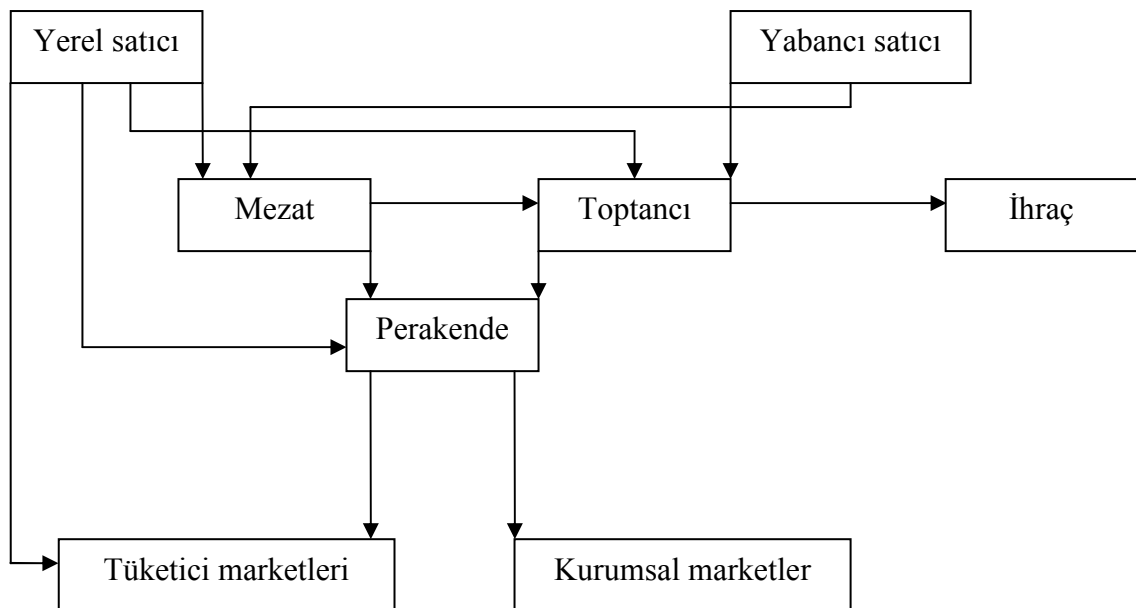
Tüm Avrupa Birliği üye ülkelerinin gerek birlik içinden gerekse üçüncü ülkelere ithalatı 2005 yılı itibarıyla 2,3 milyar Euro olup bu oran 2001 yılında bu yana %13'lük bir artış göstermiştir. Bu artışın en önemli nedeni son yıllarda üye ülkelere ithalatta sağlanan kolaylıklardır. Hollanda'nın ithalatının ise büyük bir kısmı re- export şeklinde olup, özellikle Almanya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan ve Slovakya gibi ülkelere gelen materyalleri re-export yolu ile temin etmektedir (Anonim 2006b).

Birliğin ithalat durumundaki artışa karşın Hollanda % 64,7 oranla bu konuda Birlikteki en önemli ihracatçı konumundadır. Diğer önemli ihracatçılar Almanya (% 8,8), İtalya (%6,5), Belçika (% 5,7) ve İngiltere (%4,7)'dir. 2001–2005 yılları arasında bu oran İngiltere'de % 11,8, Fransa'da % 10 ve Danimarka'da % 15 artırmıştır (Anonim 2006b).

Hollanda aynı zamanda % 57 oranla ve 1.304 milyon Euro ile 2005 yılı için Avrupa Birliği üye ülkelere anaç materyal temininde ilk sıradadır. 2001–2003 yılları arasında

bu alanda gücünü oldukça artırmıştır. Hollanda'nın yanı sıra Danimarka, Belçika, Almanya ve İtalya'da önemli birer anaçlık materyal temin eden ülkelerdir (Anonim 2006b).

Avrupa Birliği'nin süs bitkisi alanında ki en büyük ithalatçısı ve üreticisi olan Hollanda bu alandaki başarısını ülke genelinde kurulmuş olan pazarlama sistemine borçludur. Ülkemizde süs bitkisi üretiminin ve pazarlamasının uluslar arası standartlara ulaşabilmesi açısından bu sistemin örnek alınması önemlidir. Hollanda'nın bu pazarlama ağında mezarlar süs bitkisi dağıtımında çok önemli bir rol üstlenmişlerdir. Üretimin yaklaşık olarak % 82'si mezarlar aracılığı ile alıcıya ulaşmaktadır. Üretimin %14'ü ise üreticiden toptancıya direk olarak ulaşmaktadır. Ancak bu oran ülke dışından temin edilen materyallerin direk toptancıya ulaşmasında % 34'lere kadar yükselmektedir. Şekil 4.8'de Hollanda'da süs bitkisi dağıtım ağı özetlenmeye çalışılmıştır (Anonim 2006c).



Şekil 4.8 Hollanda’da 2005 yılı itibariyle süs bitkisi dağıtım ağı (Anonim 2006c)

Aslında Hollanda’da perakende satış birçok pazarlama kanalları ile ifade edilmektedir. Aşağıdaki tabloda bu pazarlama kanalları ve oranları da verilmektedir (Anonim 2006c).

Çizelge 4.16 Hollanda’da süs bitkileri perakendecilerinin satış oranları (%) (Anonim 2006c).

	2003	2004	2005
Çiçekçiler	48	47	46
Cadde ve marketler	23	24	24
Süpermarketler	13	15	15
Bahçe merkezleri (garden centres)	6	6	5
Diğerleri	10	8	10
Toplam	100	100	100

4.8.2 Avrupa Birliği sürecinde süs bitkileri sektörüne yönelik mevzuat çalışmaları

Avrupa Birliği (AB) süs bitkileri ortak pazar organizasyonu, ortak kalite standartlarını, ticaret sistemini ve gerekli korunma önlemlerini kapsamaktadır. AB’ne adaylık sürecinde önemli bir dönemece gelmiş olan Türkiye, sahip olduğu ekolojik üstünlükleri kullanarak, genişleyen AB kapsamındaki büyük tedarikçi üye ülkelere ve yakınlık avantajını kullanabileceği yeni üye ülkelere yapacağı ihracatla yüksek gelir elde etme şansına sahiptir. Özellikle üründe çeşitlilik sağlanması, üretim, kalite ve standartlarda sağlanacak gelişmeler süs bitkileri ihracatında Türkiye’yi daha iyi bir konuma getirecektir (Sayın vd. 2004).

Bu amaçla Avrupa Birliği sürecinde sektör açısından gerekli olan bazı mevzuat uyum çalışmaları başlatılmıştır. Mevzuat çalışmaları Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bünyesinde kurulan Tarım ve Balıkçılık Alt Çalışma Grupları içerisindeki “Bitki Sağlığı Çalışma Grubu” tarafından yürütülmektedir.

Avrupa Birliği sürecinde uyumlaştırılması gereken birliğin süs bitkileri sektörü için yayımlamış olduğu dört adet direktif bulunmaktadır. Bunlar;

93/49/EEC: 91/682/EEC sayılı Konsey Direktifi uyarınca süs bitkisi çoğaltım materyalinde ve süs bitkilerinde uyulması gereken kuralları gösteren programı belirleyen 23 Haziran 1993 tarihli Komisyon Direktifi (Anonymous 2008) (Ek 6),

98/56/EEC: Süs bitkilerine ait çoğaltım materyallerinin pazarlanması hakkında 20 Temmuz 1998 tarihli Konsey Direktifi (Anonymous 2008) (Ek 7),

99/66/EC: 98/56 sayılı Konsey Direktifi uyarınca tedarikçiler tarafından oluşturulan etiketleme veya diğer dokümanlar için belirlenen şartlara yönelik hükümler belirleyen 28 Haziran 1999 tarihli Komisyon Direktifi (Anonymous 2008) (Ek 8),

99/68/EC: 98/56 sayılı Konsey Direktifi uyarınca tedarikçiler tarafından muhafaza edilen süs bitkisi çeşit listelerine yönelik yeni hükümler belirleyen 28 Haziran 1999 tarihli Komisyon Direktifi (Anonymous 2008) (Ek 9),

Tüm bu mevzuatların ülkemiz mevzuatlarına uyumlaştırılması amacıyla Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca “Süs Bitkileri Tohumlukları ve Çoğaltım Materyallerinin Pazarlanması Hakkında Yönetmelik” çalışmaları tamamlanma aşamasındadır.

Yine, Tarım ve Köyişleri tarafından hazırlanan “Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun” (Ek 10)” tüm çoğaltım materyallerinin ıslahçı haklarını korumaya yönelik olduğu için özellikle kesme çiçek yetiştiricileri bu kanun kapsamında geliştirdikleri çeşitler için ıslahçı hakkı elde edebilmekte ve ulusal ve uluslar arası alanda bu çeşitleri koruyabilmektedir. Kanun hak sahiplerine üretmek veya çoğaltmak, çoğaltım amacıyla hazırlamak, satışa arz etmek, satmak veya diğer şekillerde piyasaya sürmek, ihraç veya ithal etmek, depolamak gibi alanlarda yetki vermektedir. Bu yetki özellikle ihraç edilen kesme çiçek türleri için uluslar arası alanda pazarlama açısından bir güvence sağlamaktadır. Söz konusu kanunun zaman içerisinde sektörün diğer alt gruplarına yayılması beklenmektedir.

Ayrıca 14.06.2005 tarih ve 5363 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Tarım Sigortaları Kanunu (Ek 11)” kapsamında bitkisel ve hayvansal üretim ile uğraşan gerçek ve tüzel

kişilerin kanun çerçevesinde belirlenen risklere ilişkin zararlarının tanzimi yapılabilmektedir. Özellikle süs bitkileri sektöründe seraların uğradığı zararların giderilmesine olanak tanıyan bu sigorta sisteminden yararlanmak üreticiler açısından beklenmeyen riskleri önleyebilmek açısından fayda sağlayacaktır.

4.9 Yalova ve Sakarya İlleri Örneğinde Süs Bitkileri Sektörünün Üretim ve Yapısal Sorunlarına İlişkin SWOT Analizi

Bu bölüme kadar Yalova ve Sakarya İlleri örneğinde süs bitkileri sektörünün bileşenleri açıklanmış olup, bunların bir analizinin yapılabilmesi, mevcut durumun belirlenmesi ve geleceğe yönelik sürdürülebilir stratejilerin geliştirilerek sonuç ve önerilere ulaşılabilmesi amacıyla SWOT Analizi uygulanmıştır.

Uygulanan SWOT Analizi Matrisinde kullanılan bileşenler süs bitkileri sektörünün tümünü ifade edecek şekilde ortaya konulmuştur. Güçlü yönler ve fırsatlar sektörün hangi noktalarda gelişme gösterdiğini ve hangi noktalarda gelişmeye açık olduğunu, zayıf yönler ve tehditler ise sektörün mevcut sorunlarını ve ileride oluşabilecek sıkıntıları belirtmek amacıyla kullanılmıştır. Sonuç kısmında bu matris kullanarak sektör bileşenleri açısından zayıf yönlerin ve tehditlerin güçlü yönler ve fırsatlar açısından nasıl güçlendirilebileceğine ve ortadan kaldırılabilceğine dair stratejiler geliştirilmiştir.

Üretime İlişkin SWOT Analizi

Güçlü Yönler ve Fırsatlar	Zayıf Yönler ve Tehditler
✓ Ülkemizin coğrafi konumu ve iklimi ✓ Bitkisel üretim açısından yüksek bir potansiyele sahip olması ✓ Ürün çeşitliliğinin sağlanması açısından gerekli ekolojik koşulların bulunması ✓ Üretim teknikleri açısından teknolojiden yararlanılmaya başlanması ✓ Süs bitkileri sektörünün çevrenin korunmasına yönelik bir sektör olması ✓ Kaliteli üretimin gerek iç piyasa gerekse dış piyasa açısından öneminin anlaşılması ✓ Fide, fidan gibi üretim materyallerinde 2007 yılında ithalatta gümrük muafiyetinin kaldırılması	✓ Üretim materyalinde dışa bağımlılığın devam etmesi ✓ Toplumda var olan süs bitkileri üretiminin özel bir eğitim gerektirmediği düşüncesi ✓ Üretimin her meslekten kişilerce yapılması ✓ Üretimde var olan bu sahipsizlik nedeniyle üreticilerin tam anlamıyla örgütlenememesi ✓ Sektörün özellikle üretim kanadında veri eksikliği ve ilgili kurumlara veri akışının doğru ve düzenli olarak sağlanamaması ✓ Üreticilerin teknik bilgi açısından donanım eksikliği ✓ Üretim materyali temininde yaşanan güçlükler ve dışa bağımlılığın devam etmesi ✓ Geleneksel üretim yöntemleri gibi alışkanlıkların önüne geçilememesi ✓ Özellikle dış mekân süs bitkileri yetiştiriciliğinde yatırımın paraya dönüşmesinin uzun zaman alması ✓ Üreticilerin ürettikleri materyalin ıslahçı hakları ile ilgili bilinçsiz olması ✓ Bitki koruma ve bitki sağlığı açısından bilgi eksikliğinin devam etmesi

Yapısal Duruma İlişkin SWOT Analizi

Güçlü Yönler ve Fırsatlar	Zayıf Yönler ve Tehditler
✓ Pazarlama açısından iyi bir konuma sahip olması ✓ Yetişmiş işgücünün ve genç nüfusun bulunması ✓ Bu nüfusun sektör açısından eğitilmesi amacıyla bazı okulların varlığı ✓ Devlet tarafından süs bitkileri sektörüne çeşitli destekler uygulanması ✓ AB'ye uyum için gerekli yasal düzenlenmelerin yapılmaya başlanması ✓ Süs bitkisine karşı tüketici bilincinin gelişmesi ✓ Ulusal ve uluslararası alanda sektöre olan ilginin ve desteğin giderek artması ✓ Sektörel anlamda Ar-Ge çalışmalarına özel kuruluşlar tarafından önem verilmesi ✓ AB'ye katılım sürecinde sektörün devlet tarafından öneminin anlaşılması ✓ Çeşitli kamu kuruluşlarının sektöre destekleri (organize sanayi bölgeleri gibi) ✓ Ülkemizde tarımsal alanda sigortacılığın gelişmeye başlaması	✓ İşletmelerin yeterince modernleştirilememesi, ✓ Düşük kapasitede, küçük aile işletmeleri olarak faaliyetlerine devam etmeleri ✓ Pazarlama sırasında yaşanan problemler ve araçların payının yüksek oluşu ✓ Toplumun ekonomik gelişmişlik olarak süs bitkileri tüketimine açık olmaması ✓ Her türlü taşımacılık maliyetinin yüksek olması ✓ Pazarlama konusunda teknik bilgi ve donanımlı eleman eksikliği ✓ Elektrik ve su fiyatlarında sanayi işletmelerine uygulanan tarifelere geçilmemesi

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1 Sonuç

Dünyada hızla gelişen ve ticari anlamda kendine büyük pay edinen süs bitkileri sektörü ülkemizde de son yıllarda önemli bir gelişim ivmesi kaydetmiştir. Bu gelişim süs bitkileri sektörünün çalışanlarında ciddi anlamda tarımın diğer sektörleri gibi muamele görme isteği uyandırmıştır. Bu istek gerek devlet tarafından gerekse özel sektör tarafından olumlu tepkiler almıştır. Böylece 90'lı yılların sonunda itibaren süs bitkileri üretimi ve pazarlaması tarım sektöründe kendine önemli bir yer edinmeye başlamıştır.

Ülkemizin süs bitkileri yetiştiriciliğinde uygun iklimsel ve coğrafi koşullara sahip olması, pazar açısından uygun konumda bulunması ve ucuz işgücüne sahip olması gibi nedenler sektöre önemli avantajlar sağlamaktadır. Bu avantajları olumlu yönde değerlendirebilmek sektörün önünün açılması açısından oldukça önemlidir. Ayrıca bu avantajları yüksek üretim teknikleri ile birleştirmeye başlamış olan işletmelerin kuruluyor olması da üretim çeşitliliği sağlama açısından olanaklar yaratmaktadır.

Sektörün çevreye karşı duyarlı bir sektör olması nedeniyle sektöre karşı ulusal ve uluslar arası alanda büyük bir destek oluşmuştur. Bu destek sektörün diğer tarımsal sektörler arasında pazar payını yükseltmesini sağlamıştır. Böylece sektöre Ar-Ge çalışmaları açısından önem verilmeye başlanmıştır.

Sektörün tüm bu olumlu tarafları ve avantajları göz önüne alındığında yakın zaman içerisinde sektörde önemli gelişmeler kaydedileceği ortadadır. Fakat tüm bu avantajların sektörün gelişimi açısından olumlu anlamda kullanılabilmesi için bir takım stratejilerin geliştirilmesi ve uzun vadeli politikaların oluşturulması gereklidir. Bu stratejilerin belirlenebilmesi ve politikaların oluşturulması amacıyla sektör bileşenleri bazında bazı öneriler aşağıda sunulmuştur.

5.2 Öneriler

5.2.1 Süs bitkileri sektörünün üretim ve yapısal durumuna ilişkin öneriler

- Mevcut küçük aile işletmeleri çeşitli desteklerle modernleştirilmeli ve üretim teknolojileri yükseltilmeli
- Üretim teknolojilerinin yükseltilebilmesi için işletmelerde süs bitkisi üretimi eğitimi görmüş personel çalıştırılmalı
- Bu personelin eğitilebilmesi için öncelikli olarak tarımsal ürünlerin diğer bölümlerinde olduğu gibi süs bitkileri üretimi eğitiminin üniversitelerin hangi bölümü veya anabilim dalı tarafından verileceği net olarak belirlenmeli
- Süs bitkileri sektörünün üretim alanındaki bu sahipsizliğin veya başıboşluğunun giderilebilmesi ve konunun çözüme ulaştırılması açısından üniversitelerin peyzaj mimarlığı bölümlerinde “süs bitkileri üretimi” ile ilgili bir anabilim dalı kurulmalı
- Üreticilerin eğitilmesi ile birlikte yeni üretim teknikleri geliştirilerek kaliteli üretim sağlanmalı ve tüketicilerin dış piyasaya bağımlılığı minimum düzeye indirilmeli
- Sektörle ilgili Ar-Ge çalışmalarının ve projelerin geliştirilmesi ve desteklenmesi açısından Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bünyesinde bu konu ile ilgili birimler oluşturulmalı ve uzun vadeli politikalar geliştirilmeli
- Sektördeki veri eksikliği daha çok üretim alanında bulunduğu için gerek Tarım ve Köyişleri Bakanlığı gerekse Türkiye İstatistik Kurumu gibi tarımsal istatistik konusunda yetkili olan kurum ve kuruluşlara mutlaka taşra teşkilatları aracılığı ile veri akışı sağlanmalı ve bitkisel üretim istatistiklerinin yayımlandığı yayınlarda süs bitkisi başlığına da yer verilmeli
- Ara eleman yetiştirilmesi için Yalova ve Sakarya illeri örneğinde görülen meslek liseleri süs bitkileri üretiminin ve yetiştiriciliğinin yaygın olduğu bölgelerde geliştirilmeli
- Çalışma alanları içerisinde özellikle son yıllarda oluşturulmaya çalışılan ve büyük ilerlemeler sağlanan “organize sanayi bölgeleri” yapılanması sektörün gelişme gösterdiği diğer bölgeler de de geliştirilmeli
- AB’ye katılım sürecinde hazırlanan ve hazırlanacak olan mevzuatlar üzerinde dikkatle durulmalı, bu mevzuatların zaman içerisinde küçük işletmelere zarar

vermesi veya yok etmesi ihtimali göz önüne alınarak mutlak surette bir geçiş süreci önerilmeli

5.2.2 Süs bitkileri sektörünün ekonomik ve istihdam durumuna ilişkin neriler

- Sektördeki işletmeler daha çok aile işletmesi şeklinde faaliyet gösterdiği için, sektörün gelişmiş olduğu ilin ekonomik ve sosyal yaşamına katkısını net olarak belirlemek bu bileşenin geliştirilmesi açısından önemli bir noktadır. Bu nedenle öncelikle sektördeki mevcut işgücünün sayısal olarak net olarak ifade edilebilmesi gereklidir. Bunun için sektördeki işletmelere sosyal güvenlik ve vergi açısından avantajlar sağlanarak istihdam edilen personel sayısı belirlenmeli
- Sektörde istihdam edilenler açısından veri eksikliğinin fazla olması işletmelerin girdi fiyatları ve vergi yükünden kaçınmak için kayıt dışına yönelmesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu veri eksikliğinin giderilmesi için maliyetler düşürülmeli ve bu işletmelerin sanayi işletmeleri avantajlarından faydalanması sağlanmalı
- Sektördeki ekonomik kazancın sektörde istihdam edilen kişilere dönebilmesi için iyi bir pazarlama sistemi kurulmalı ve ekonomik kazancın aracılar tarafından paylaşılması önlenmeli
- Sözleşmeli retim yaygınlaştırılarak küçük aile işletmeleri büyük işletmeler aracılığı ile pazarlama ağına dahil edilmeli ve sektörün yer aldığı bölgeye ekonomik katkısı artırılmalı
- Mevcut üreticilerin eğitimi ve yeni teknolojilerle tanıştırılması amacıyla Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülen çeşitli eğitim çalışmalarına süs bitkileri de dâhil edilerek bu sektörde sağlanan ekonomik kazanç yükseltilmeli
- İşletmelerin eğitimli ve teknik bilgi açısından donanımlı kişilerce idare edilmesi veya üretim konusunda bilgi sahibi kişilerin çalıştırılması sağlanarak işletmelerin gelirleri yükseltilmeli

5.2.3 Süs bitkileri sektörünün örgütlenme ve pazarlama durumuna ilişkin neriler

- Sektörün işletme bileşeninin geliştirilmesi aslında temel olarak sektörün üretim ve eēitim bileşeni geliştirilerek saēlanabilecektir. Ülkemizin ekolojik koşulları sektörün üretim bileşeni aēısından son derece olumlu bir etki yaratmakta olup, bu koşulları teknik donanımı tamamlanmış işletmelerle birleştirerek sektörün n aēılmalı
- Donanım aēısından üst düzeye ulamı olan işletmelerin örgütlenmelerini tamamlamaları sektörün ulusal ve uluslararası platformda ifade edilebilmesi aēısından da önemlidir. Yalova ve Sakarya illerindeki işletmelerin örgütlenme düzeylerine bakıldığında aslında bu alanda oldukēa önemli ilerlemeler kaydedildiēi görülmektedir. Ancak bu şekilde farklı çatılar altında örgütlenmiş üreticilerin en üst düzeyde tek bir çatı altında örgütlenmeleri gereklidir. Bunun iēin Türkiye’de tohumculuk sektöründe faaliyet gösteren tohumcu kuruluşların örgütlenme şekli örnek alınabilir. “Türkiye Tohumculuk Endüstrisi Derneēi” olarak örgütlenmiş bulunan tohumcu kuruluşlar yasal ve yönetsel anlamda tüm haklarını bu dernek aracılıēı ile aramakta ve kamu ve özel kuruluşlar karşısında seslerini tek bir aēızdan duyurma imkânına sahip olmaktadırlar. Kamu ve özel sektör eliyle yapılan birēok araştırma geliştirme faaliyetleri, mevzuatēalımaları gibi konularda söz sahibi olabilmektedirler. Söz konusu faaliyetlerin üyelerine duyurulması konusunda da hiēbir sıkıntı yaanmamaktadır. Böylece retim ayaēı tamamlanmış, teknik donanımı yükseltilmiş işletmelerin geniş bir platformda kendilerini ifade etmelerine olanak tanınması aēısından süs bitkileri sektörü iēin de bu şekilde üst bir yapılanmaya gidilmeli
- Sektörün örgütlenmesinin tamamlaması sektördeki pazarlama problemlerinin giderilmesi aēısından önemli bir adım olacaktır. Pazarlama sisteminin kurulabilmesi iēin bu konuda dünyada en gelimi sisteme sahip olan Hollanda rnek alınabilir.
- Hollanda’daki pazarlama sistemine yakın bir sistem ülkemizde kesme ēiēek alt sektöründe gelimi olmasına raēmen henüz bu sistem sektörün diēer alt kollarına yayılmış durumda deēildir. Bu nedenle yerli üreticinin ürettikleri materyaller pazarda bireysel ēabalarla yer bulmaktadır. İyi bir pazarlama sisteminin kurulamaması ve mezatların oluturulamaması üreticinin kazancını da

azaltmaktadır. Donanımlı işletmelerde modern üretim teknikleri ile üretilen ürünlerin üreticiye olumlu dönüş yapması için etkin bir pazarlama ağı oluşturulmalı ve bu ağ sektörün tüm alt kollarını kapsamalıdır.

5.2.4 Süs bitkileri sektörünün mevzuatına ve yönetimine ilişkin öneriler

- Son yıllarda süs bitkileri sektörünün tarımın diğer kolları gibi devlet tarafından tarımsal bir faaliyet olarak algılanmaya başlaması sektöre olan devlet desteklerinin önünü açmayı sağlamıştır. Bu nedenle yeni kurulacak veya yeniden yapılandırılacak işletmeler açısından bu desteklerden yararlanılması işletmelerin devamı ve modernizasyonu anlamında oldukça önemli bir gelişmedir. Sektörün yasal ve yönetsel açısından sahiplenilmeye başlandığı bu süreç iyi değerlendirmeli ve işletmeler bu desteklerden haberdar edilmeli
- Çalışma alanları içerisinde özellikle son yıllarda oluşturulmaya çalışılan ve büyük ilerlemeler sağlanan “organize sanayi bölgeleri” sektörün tarımsal açıdan devletten destek görmesinin yanı sıra diğer sanayi kuruluşları gibi işlem görmesini sağlayacaktır. Bu anlamda sektörde üretim maliyetleri açısından büyük yük sayılan elektrik, su vb. gibi giderlerde azalma görülecektir. Üretim maliyetlerinin azaltılarak yerli üreticilerin ithalatçı firmalarla olan rekabet şansı yükseltilmeli
- Sektöre verilen kredilerin oranları ve alanları genişletilerek işletmelerin teknik donanımının tamamlanması sağlanmalı
- “Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun” hâlihazırda kesme çiçek ıslahçıları arasında kullanılmaya başlamış olup, ilgili kanunun tüm süs bitkisi üreticilerine yayılması sağlanarak yerli üreticiler korunmalı
- Yakın zamanda yürürlüğe konulan “Tarım Sigortaları Kanunu” konusunda üreticiler bilgilendirilerek beklenmedik risklere karşı önlem almaları sağlanmalı

5.2.5 Süs bitkileri sektörünün tarımın diğr sektörleri ile karşılaştırılması

- Ülkemizde yaklaşık olarak 25 milyon hektar tarım toprakları mevcut olup, bu topraklar ülkemiz nüfusunun üçte birine geçim kaynağı olmaktadır. lke ekonomisinde bu kadar geniş kapsamlı yer tutan tarımsal üretim kavramı gerek üretici gerekse tüketici açısından insan besinini temin etmeye yönelik bir kavram olarak gelişmiş olduğundan dolayı süs bitkisi üretimi ve tüketimi tarım kesiminde kendine henüz önemli bir yer edinememiştir. Süs bitkileri insan yaşamının devamı için mutlak gerekli olan bir ürün olmadığı için de tüketimi halen lüks tüketim olarak görülmektedir. Fakat günümüzde yoğun kentleşmenin ve hızlı yaşamın insanların ruh sağılığı üzerine yapmış olduğı olumsuz etki göz önüne alınırsa süs bitkileri tüketiminin de aslında ne kadar önemli bir ihtiyaç olduğı ortaya çıkmaktadır. Sektörün bir diğr avantajı da evre dostu bir sektör olması ve sektörün devamının doğıaya olumlu etkide bulunmasıdır. Bu noktada yapılması gereken en temel şey sektörün insan psikolojisine ve doğıaya olan olumlu etkisini ön plana çıkararak sektörün tanınmasını ve toplum tarafından kabul görmesini sağılamak olacaktır. Bu anlamda süs bitkileri sektörünün önemli bir kolunu oluşturan kesme iek üretim ve pazarlama faaliyetleri sektörün kendisine tarımsal faaliyetler arasında yer edinmesi açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir. Fakat özellikle dış mekân süs bitkileri reticiliğı gibi uzun vadede yatırımların kazanca dönüştüğü işletmeler açısından bu sirklsyonu sağılayabilmek ve tarımın diğr sektörleri ile rekabet edebilme gücünü artırmak oldukça önemlidir. Yukarıda sayılan önerilerin sektörün tüm paydaşları tarafından uygulamaya geçirilebilmesi gereklidir.
- Ayrıca lkemizdeki tarım sektörünün ürünleri direk tüketiciye ulaştırılmak amacıyla pazara sunulduğı gibi sanayi kuruluşlarına da hammadde sağılamaktadır. Örneğın tarla bitkilerinden birçok ürün doğırudan tüketiciye sunulmak yerine sanayi sektöründe işlendikten sonra tüketiciye sunulmaktadır. Bu yüzden süs bitkileri sektörünü diğr tarımın diğr sektörleri ile karşılaştırırken üreticiden tüketiciye doğırudan ulaşan yaş meyve sebze sektörü gibi sektörlerle karşılaştırmak daha doğırudur. Fakat yinede süs bitkileri tüketicinin sofrasında bulunması mutlak gerekli bir ürün olmadığı için bu karşılaştırmada eksik olacaktır. Bu nedenle bu sektörün gelişebilmesi ve tarımın diğr sektörleri arasında yer edinebilmesi için mutlak

surette bir tüketici bilinci oluşturulmalı ve süs bitkisi tüketimi toplumda yaygınlaştırılmalıdır.

Bu tez çalışmasında süs bitkileri sektörünün zayıf yönlerini güçlü yönleri ile telafi etmeyi amaçlayan bir dizi strateji oluşturulmaya ve sektöre bir yön vermek amacıyla yapılması gerekenler sıralanmaya çalışılmıştır. Sektör ülkemizin birkaç bölgesine, birkaç farklı alt sektör olarak yayıldığı için tez çalışması yalnızca Yalova ve Sakarya illerinde ve daha çok iç mekân ve dış mekân süs bitkileri üzerinde yoğunlaştırılabilmektedir. Bu nedenle sektörün çok önemli bir alt kolunu oluşturan ve daha çok Akdeniz ve Ege Bölgesinde yoğunlaşmış olan kesme çiçek alt sektörü çok fazla incelenememiştir. Süs bitkileri sektörünün en gelişmiş ve kendine tarımsal faaliyetler arasında yer edinmiş bulunan kesme çiçek alt sektörünün ayrı bir çalışma alanı ve ayrı bir tez konusu olarak ele alınması faydalı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Anonim. 1996. Soğanlı Bitkiler, Türkiye’den İhracatı Yapılan Türlerin Tanıtım ve Üretim Rehberi, Doğal Hayatı Koruma Derneği Yayınları 84 s., İstanbul
- Anonim. 2001. Devlet Planlama Teşkilatı. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. Bitkisel Üretim Özel İhtisas Komisyonu Süs Bitkileri Alt Komisyon Raporu, Yayın No: 2645, 138 s., Ankara.
- Anonim. 2004. Yalova Valiliği Tarım İl Müdürlüğü, Yıllık Çalışma Raporu, Tarım 2004, 64 s. (14-16), Yalova.
- Anonim. 2005a. Devlet Planlama Teşkilatı, Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007–2013), Tarım ve Sanayi Alt Sektörü Özel İhtisas Komisyonları El Kitabı, Ankara.
- Anonim. 2005b. Yalova Valiliği Tarım İl Müdürlüğü, Yıllık Çalışma Raporu, Tarım 2005, 68 s. (11-14), Yalova.
- Anonim. 2005c. Sakarya Valiliği Tarım İl Müdürlüğü, 2005 yılı Faaliyet Raporu (Özet), 27 s. (10- 11), Sakarya.
- Anonim. 2006a. Ekonomik Forum Dergisi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Aylık Yayın Organı, Ağustos 2006 sayısı (66-67), Ankara.
- Anonymous. 2006b The Plants and Young Plant Material Market in The EU, CBI Market Survey, CBI Market Information Database, 68 p. Netherlands.
- Anonymous. 2006c The Cut Flowers and Foliage Market in The Netherlands, CBI Market Survey, CBI Market Information Database, 11 p. Netherlands.
- Anonim. 2007a. Süs Bitkileri Yetiştiriciliği ve Kesme Çiçek Sektörü, Ankara Ticaret Borsası Araştırma Yazısı, Ankara.
- Anonim. 2007b. Türkiye Süs Bitkileri İhracat Raporu, Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı, İhracat Genel Müdürlüğü, Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, 10 s., Antalya.
- Anonim. 2007c. Kesme Çiçek Sektör Raporu, Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı, İhracat Genel Müdürlüğü, Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, 26 s., Antalya.
- Anonim. 2007d. Dış Ticaret İstatistikleri, İstanbul Ticaret Odası web sayfası, www.ito.org.tr, Erişim Tarihi: Ağustos 2007.

- Anonim. 2007e. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı web sayfası, www.tkb.gov.tr, Erişim Tarihi: Eylül 2007.
- Anonim. 2007f. Yalova Valiliği Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü web sayfası, Sürdürülen Projeler, www.yalova.gov.tr/sanayi, Erişim Tarihi: Ekim 2007.
- Anonim. 2007g. Yalova İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü web sayfası, www.yalovakultur.gov.tr, Erişim Tarihi: Ekim 2007.
- Anonim. 2007h. Sakarya Tarım İl Müdürlüğü web sayfası, www.sakaryatarim.gov.tr, Erişim Tarihi: Ekim 2007.
- Anonim. 2007ı. Dr. Süleyman Gündüz'ün web sayfası. www.suleymangunduz.com, Erişim Tarihi: Ekim 2007.
- Anonim. 2007j. Sakarya Valiliği web sayfası. www.sakarya.gov.tr, Erişim tarihi: Ekim 2007.
- Anonim. 2007k. Yalova Tarım İl Müdürlüğü web sayfası, www.yalovatarim.gov.tr, Erişim Tarihi: Ekim 2007.
- Anonim 2007l. Saksılı Süs Bitkileri Üreticileri Deneği web sayfası. www.sasbud.org, Erişim Tarihi: Ekim 2007.
- Anonim 2008a. Türkiye Süs Bitkileri İhracat Raporu, Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı, İhracat Genel Müdürlüğü, Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, 7 s., Antalya.
- Anonim 2008b. Türkiye haritası. www.turkiyedestani.com web sitesi. Erişim Tarihi: Ekim 2008
- Anonymous. 2008. European Union web site. www.europa.eu. Access Date: Ocak 2008.
- Ergun, E. 2005. Türkiye'de Süs Bitkileri Sektörünün Üretim, Pazarlama ve Dış Ticaret Sorunları. Tarımsal Araştırma Bülteni, (4); 11-13.
- Giray, B. 2001. Türkiye'deki Doğal Çiçek Soğanları ile İlgili Gelişmeler. Tarım ve Köy Dergisi, (139); 69-72.
- Gürsan, K.ve Erkal, S. 1998. Dünyada ve Türkiye'de Süs Bitkileri Üretim ve Ticaretindeki Gelişmeler. I. Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, 386 s. Yalova.
- Gürsan, K. 2005. Türkiye'de ve Dünya'da Süs Bitkilerinin Gelişimi. Saksılı Süs Bitkileri Üreticileri Derneği Sektör Bülteni, (3) 7-8.

- Kelkit, A. ve Bulut, Y. 1998. Seralarda Süs Bitkileri Yetiştiriciliğinde Jeotermal Enerjinin nemi, Ekoloji Dergisi, Cilt 8, Sayı 29 (21-24), İzmir.
- Sakal, A. 2005. Ülkemiz Süs Bitkisi Sektörünün Son On yıldıki Gelişimi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Semineri, Ankara.
- Sayın, B. ve Sayın, C. 2004. "Türkiye Süs Bitkileri retim ve Pazarlama Yapısının AB'ne Uyum Açıısından Değerlendirilmesi", Türkiye VI. Tarım Ekonomisi Kongresi, 16-18 Eylül, Tokat.
- Titiz, S., akıroğlu, N., Yıldırım, B. T. ve akmak, S. 2000. Süs Bitkileri retim ve Ticaretindeki Gelişmeler. V. Türkiye Ziraat Mühendisliği Teknik Kongresi, Cilt II; 719-726.
- Yazgan, M. E., Korkut, A. B., Barış, E., Erkal, S., Yılmaz. R., Erken, K., Gürsan, K. ve zyavuz, M. 2005. Süs Bitkileri retiminde Gelişmeler. VI. Türkiye Ziraat Mühendisliği Teknik Kongresi, 589-607.

EKLER

EK 1 Yalova ili işletmelerinin faaliyet durumları	71
EK 2 Sakarya ili işletmelerinin faaliyet durumları	82
EK 3 Doğrudan Gelir Desteği Tebliği	90
EK 4 Mazot ve Kimyasal Gübre Desteğine İlişkin Karar	97
EK 5 İhracatı yapılan doğal çiçek soğanlarının üretimi (işletme-yatırım) için faiz indirimli tarımsal kredi	99
EK 6 23 Haziran 1993 tarihli AB Komisyon Direktifi	111
EK 7 20 Temmuz 1998 tarihli AB Konsey Direktifi	121
EK 8 28 Haziran 1999 tarihli AB Komisyon Direktifi	133
EK 9 28 Haziran 1999 tarihli AB Komisyon Direktifi	135
EK 11 Tarım Sigortaları Kanunu	171

EK 1 Yalova İli İşletmelerinin Faaliyet Durumları

Yalova ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
A.N.KÜLAHLI	X	X			4.000	2.000	34.000			
ADİL GÖKÇE			X		3.000			24.543.363	75.000	
ADİLE AYIK			X		1.500				25.000	
AGAPONTHUS	X				5.000			150.000		
AHMET KARAĞAÇ			X		2.500				60.000	
AHMET KURTULAN			X		3.500				75.000	
AHMET KÜYÜK			X		1.500				30.000	
AHMET ÖZTÜRK			X		2.000	1.000			60.000	
AHMET TEKİN			X		3.000				50.000	
AHMET KAÇKIN			X		2.000	1.000			75.000	
AKDERE	X					16.500		11.000		
AKDOĞA	X	X			9.000	13.000	105.000	236.500		
AKGÜL		X			2.000	119.000		190.000		
ALİ ALTON			X		2.500				75.000	
ALİ AYDOĞAN			X		3.000	1.000			75.000	
ALİ KURTULAN			X		2.500				80.000	
ALİ GÜNSA	X				1.000	4.000		57.500		
ANOMENİA	X				1.000	7.000		133.000		
ARİF ÖZTÜRK			X		2.000	2.000			60.000	
ATILLA ÇALIŞCI			X		3.000				50.000	
AYFER KORKMAZ		X				16.000				
AYKUT GEÇKİN			X		3.000				50.000	

Yalova ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
AYNUR ALTON			X		3.000				100.000	
AYSEL SANSAR		X				1.000		5.900		
AYŞE ALTON			X		1.000				50.000	
AYŞE ALTUNBAŞ(SU ÇİC)		X				4.000				
AYTEN BUCAK			X		3.000				80.000	
B.ERGÜL		X			10.000	7.000		8.000		
BAHRİ SARAÇ		X				5.000				
BAHTİYAR GÜÇLÜ			X		4.000	1.000			200.000	
BARİŞ BAHÇE KÜLTÜRL.	X	X			5.000	15.000				
BAYDEMİR	X	X			6.000	8.000	42.000	17.500		
BAYRAM BAŞKAN			X		2.000				90.000	
BAYRAM ÖZKAYA			X		2.000	1.000			150.000	
BEDRİYE BUCAK			X		4.000				120.000	
BEHİCE TAVŞAN			X		5.000				120.000	
BEKİR KARADUMAN	X				3.000		10.700			
BETULA		X			2.000	38.000		159.850		
BİLAL ZUNGUR			X		5.000				150.000	
BİLGİ ALBAYRAK		X			1.000	2.000		460.00		
BURHAN YANGIN		X			2.000			1.000		
BÜYÜK ÇAMLICA		X				8.000		222.500		
C.ÖZEN		X			1.000	2.000		100.000		
CEM KESER			X		2.000				40.000	
CEM BOTANİK	X				5.000	1.000	36.000			
CEMAL BİLİCİ		X			1.000	4.000		7.750		
CEMİL AKGÜN			X		2.000				60.000	
CENGİZ BAŞKAN			X		2.000	1.000			60.000	
CEYLAN TAN			X		2.000				70.000	

Yalova ili işletmelerinin faaliyet durumları

FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m²)	Açık Alan (m²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
CUMHUR SEÇKİN			X		2.000	2.000			90.000	
ÇAM FIDANCILIK		X				2.000		22.130		
D.ALİ AYDIN			X		1.000				10.000	
DAĞISTAN AYDIN		X				5.000		8.005		
DİLAN	X				6.000	1.000	80.700			
DOĞA		X			5.000	15.000		200.310		
DOĞA PEYZAJ		X			2.000	18.000		114.000		
DOĞAN DOĞRU		X				2.000				
DÜNDAR		X			5.000	9.000		5.405.000		
ECMEL SEVİM			X		2.000				50.000	
EFRAİM BULUT	X	X			2.000	3.000		200.000		
ELMAS ÇELİK			X		1.000	5.000			120.000	
ELMAS KARAYAVRU			X		2.000				50.000	
EMİN ALTON			X		2.000				60.000	
EMİN VARIŞ			X		3.000				90.000	
ENGİN BULUN			X		2.000				5.000	
ERCAN DERE			X		2.000	1.000			60.000	
ERDOĞAN ALBAYRAK			X		2.000	2.000			120.000	
ERKAN AYDIN		X				5.000		9.300		
ERKAN YALAMAOĞLU		X			1.000	8.000	33650			
ERSAN AVCI		X			1.000	1.000		3.500		
ERSİN ER			X		2.000	2.000			50.000	
ERSİN KARAYAVRU			X		2.000	1.000			80.000	
EYÜP KARAYAVRU			X		3.000				80.000	
F.MUZAFFER KEKLİK			X		2.000				40.000	
FAİK GÜLEÇ		X				3.000				
FARUK TAVŞAN			X		2.500	1.000			50.000	

Yalova ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
FATMA ŞİMŞEK			X		3.000				50.000	
FATMA BÖKE			X		4.000				120.000	
FATMA OCAK			X		3.000				45.000	
FEHMİ BAŞKAN			X		3.000				65.000	
FEHMİ BULUN			X		2.000				25.000	
FERDİ YALIN			X		2.000				20.000	
FETİH TUNCAY			X		2.500				35.000	
FEYZİ ALTON			X		3.000				80.000	
FLORA					10.000	23.000		2.260.00		
FLORİADE	X	X			9.000	15.000	140.000	862.500		
FLORİUM	X	X			12.000	10.000		1.450.000		
GARDEKSİM	X	X			8.000	12.000		501.000		
GARDENSA ÇİÇEKÇİLİK	X	X			6.000	50.000	120.000			
GAYE SÜS BİT.	X				9.000		100.000	200.000		
GÖKER		X			12.000	6.000		14.450		
GÖKHAN ŞENER		X				3.000		9.000		
GÖLLÜ	X	X			4.000	5.000	250.000			
GÜLBeyaz KARAYAVUZ			X		2.500				40.000	
GÜLSÜM AYDIN			X		3.000				30.000	
GÜLSÜM KEKLİK			X		2.000				40.000	
GÜNEY	X	X			22.000	113.000	500.000	61.750		
GÜRÇAM		X				39.000		157.500		
GÜRKAN AYIK			X		2.000				25.000	
H.MAKİNACI-SERVİ SÜS B.		X			1.000	11.000		30.500		
HABİL BAŞKAN			X		2.500				40.000	
HAKAN BAŞKAN			X		2.000				45.000	
HAKAN KARANFİL			X		2.000				50.000	

Yalova ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
HALİL TAVŞAN			X		2.000	1.000			50.000	
HALİS BAYATLIOĞLU		X				5.000		6.050		
HALİT ŞERBETÇİ			X		4.000				120.000	
HALUK TAVŞAN			X		2.500				60.000	
HAMZA AYIK			X		1.500				30.000	
HARUN PEKDEMİR			X		2.000				40.000	
HARUN TANRIKULU			X		3.000				80.000	
HASAN KUTLU			X		2.000				35.000	
HASAN KÜÇÜKER			X		2.500	1.000			35.000	
HASAN KARAYAVRU			X		2.500	1.500			50.000	
HATİCE GÜMÜŞ			X		2.000	1.000			40.000	
HATİCE KESER			X		2.500	1.000			45.000	
HAYAL GÜÇLÜ			X		2.500	1.500			90.000	
HAYRETTİN ÖZTÜRK			X		2.000	1.500			50.000	
HAYRİ CENGİZ		X				7.000		5.300		
HAYRULLAH TAVŞAN			X		2.000				30.000	
HELİN&ÇINAR	X				12.000		742.000			
HİKMET AYDIN			X		2.000	1.000			80.000	
HİKMET KARABACAK			X		3.000				75.000	
HÜLYA GÜÇLÜ			X		3.000	2.000			100.000	
HÜSEYİN ALÇOK			X		3.500	1.000			120.000	
HÜSEYİN KÜÇÜKER			X		2.500				45.000	
HÜSEYİN ÖZTÜRK			X		2.000	2.000			40.000	
HÜSEYİN SEÇKİN			X		2.000	1.000			45.000	
HÜSEYİN AYSAN	X	X			3.000	1.000	5.000	1.500.000		
HÜSEYİN GÜÇLÜ			X		2.500				85.000	
HÜSNÜ KUTLU			X		1.500				40.000	

Yalova ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m²)	Açık Alan (m²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
İ.DENİZLİ		X			1.000	3.000		579.000		
İ.KORUCU		X				15.000		8.750		
İ.YALÇIN	X				2.000		24.000	3.000		
İBRAHİM TAVŞAN			X		3.500				90.000	
İHSAN AYIK			X		1.500				35.000	
İHSAN DEMİR			X		2.000				20.000	
İLHAMİ TUNCAY	X	X			9.000	16.000	25.000			
İLHAN KEKLİK			X		3.000				50.000	
İLHAN ŞAHİN			X		3.000				60.000	
İLKNUR GÜNGÖR			X		1.000				10.000	
İRFAN KAŞ			X		5.000				120.000	
İRİS	X	X			6.000	1.000	530.000	200.000		
İSHAK BAYRAK			X		3.000				70.000	
İSHAK ERDİNÇ			X		3.000				40.000	
İSMAİL KARAYAVRU			X		4.000				50.000	
İSMAİL YAVRU			X		4.000				50.000	
İSMAİL ŞAHİN		X				6.000	536.450			
İSMET KURTULAN			X		2.500				60.000	
İZEL SÜS BİT.	X				14.000		710.000			
İZZET KARAYAVRU			X		3.000				50.000	
KAAN ŞAHİN			X		3.000				75.000	
KADİR ÇELİK			X		3.000				50.000	
KADİR SEVİM			X		2.000				25.000	
KADİR GÜR			X		3.500				60.000	
KADRİ TEKİN			X		3.500				55.000	
KAMİL KOÇ			X		2.500				30.000	
KARACA		X				50.000		202.650		

Yalova ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
KARDELEN	X	X			2.000	5.000	393.000	120.000		
KEMER		X			2.000	2.000		907.000		
KENAN ER			X		4.000				65.000	
KENAN TAKAT		X			2.000	1.000		14.000		
KEZBAN KÜÇÜKER			X		3.500				60.000	
KEZİBAN GÜMÜŞ			X		3.500				65.000	
KÖRFEZ ÇİÇEKÇİLİK		X				2.000		9.400		
LEVENT KEKLİK			X		3.000				80.000	
LEZGİ	X	X			3.000	30.000		1.460.000		
LONİSERA ÇİÇEKÇİLİK		X				2.000		2.154		
M.A.ÖZÇELİK		X				7.000		48.000		
M.ALİ TURLAK			X		2.500				50.000	
M.İŞİK		X				3.000		157.000		
MADEN		X			1.000	4.000		44.500		
MEHMET AYTEN			X		2.500				75.000	
MEHMET DEMİR			X		3.000				45.000	
MEHMET YAMAN			X		2.500				40.000	
MEHTAP GÜRBÜZ			X		2.000				45.000	
MESUT ALTON			X		3.000				60.000	
MESUT GEÇKİN			X		4.500				150.000	
MİLLET ÇİFTLİĞİ						6.000		12.500		
MİTHAT BAŞKAN			X		2.500				45.000	
MURAT ÜSTÜN			X		3.000				85.000	
MUSA BEŞİR		X				10.000	50.000			
MUSATAFA ERSOY		X			4.000	1.000		350000,0		
MUSTAFA KÜÇÜKER			X		2.000				35.000	
MUSTAFA NUHOĞLU		X			3.000	1.000		60.000		

Yalova ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
MUSTAFA SADULLAH			X		2.500				45.000	
MUSTAFA ŞENKAL		X				5.000		33.700		
MUSTAFA TAVŞAN			X		2.500				65.000	
MUSTAFA TOSUN			X		2.500				55.000	
MUSTAFA TURLAK			X		2.500				30.000	
MUSTAFA URTEKİN			X		3.500				15.000	
MÜMİN KOÇ			X		2.500				45.000	
MÜMİN KORKMAZ			X		6.000				15.000	
NADİ KESKİN			X		3.500				65.000	
NAIL ŞANVER		X			3.000	8.000		14.500		
NECİP KOCATEPE			X		7.500				800.000	
NECMETTİN GÜL			X		3.500				40.000	
NECMİ BUCAK			X		3.500				50.000	
NEDİM BAŞKAN			X		3.000				45.000	
NESLİ ÖZÇELİK	X	X			2.000	1.000		45.000		
NEVZAT ALAN			X		5.000				200.000	
NEVZAT TEKAVUCU			X		2.000				35.000	
NEZİR TUNCAY			X		3.500				45.000	
NİSAN		X			2.000	1.000		2.000.000		
NURETTİN BUCAK			X		2.000				45.000	
NURİYE GÜR			X		2.500				30.000	
NUSRET YAMAN			X		3.500	1.500			50.000	
OKTAY AKGÜN			X		3.500	1.500			65.000	
OSMAN ÇINAR		X				5.000		14.500		
OSMAN KABARCIOĞLU			X		2.500				120.000	
OSMAN KAMALI			X		3.000				60.000	
Ö.ŞAHİN		X			1.000	2.000		10.000		

Yalova ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
ÖMER GÜMÜŞ			X		2.500				65.000	
ÖMER KARAYAVUZ			X		2.500				55.000	
ÖNDER ERDİNÇ			X		2.500				65.000	
ÖZDEN KARAHAN			X		2.500				65.000	
ÖZGÜR YÖNDEM		X			1.000	1.000		50.000		
R.KASAP ERMAN		X			5.000	25.000		32.200		
RAMAZAN AYDOĞAN		X				3.000		1.700		
RAMAZAN SEVGİ			X		6.000				150.000	
RAMİS SEVGİ			X		3.500				150.000	
RASİM ALTON			X		2.000				40.000	
RECEP ÖZTÜRK			X		2.500				50.000	
RECEP ÇELİK			X		5.000				150.000	
RECEP TÜRKAN			X		3.500				100.000	
REMZİ ALTON			X		3.000				55.000	
REMZİ ÖZTÜRK			X		2.000				45.000	
S.GÜZEL		X			2.000	2.000		7.500		
S.MEHMET TAMİR			X		4.500				160.000	
S.T.ÇOLAKEL		X			3.000	7.000		51.00		
SALİM KAMALI			X		2.500				55.000	
SEBAHAT ALTON			X		3.500				55.000	
SEDİR SÜS BİT.		X				22.000		148.700		
SEFER SEVİM			X		2.000				50.000	
SELAHATTİN GÜÇLÜ			X		3.500	1.000			80.000	
SELAHATTİN YAVUZ			X		3.500				140.000	
SELÇUK ZUNGUR			X		1.500				75.000	
SEYFİ ALTON			X		3.500				75.000	
ŞABAN KABARACI			X		3.500				140.000	

Yalova ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
ŞABAN SAĞLIK			X		3.500				110.000	
ŞABAN SEVGİ			X		4.000				160.000	
ŞAZİYE TETİK			X		3.000				80.000	
ŞEMSETTİN GÜÇLÜ			X		3.500				100.000	
ŞENER AKGÜN			X		2.500				75.000	
ŞEVKİ DEMİREL		X				4.000		16.500		
ŞİLE ÇİÇEKÇİLİK	X	X			4.000	7.000		579.000		
ŞULE BAYKAL		X			1.000	16.000		23.000		
TAHSİN ÇELİK			X		4.000				120.000	
TANER AKGÜN			X		2.000				50.000	
TARIK ERDİNÇ			X		2.500				35.000	
TOROS ÇİÇEKÇİLİK	X	X			2.000	1.000	5.000	500.000		
TROPİKAL	X	X			4.600	6.200	75.000	400.000		
TUĞTEKİN ÇİÇEKÇİLİK	X	X			20.000	68.000		102.000	125.000	
TURCAN	X				2.000		25.000			
TURHAN ŞENER		X			1.000	3.000		8.000		
UNITED	X				3.000			365.000		
UNO ÇİÇEKÇİLİK	X				5.000		53.000			
UZBAŞ		X				22.000		35.000		
Ü.ÖZKAN		X			500	11.000		5.000		
V.S.B.	X	X			8.000	52.000	2.550.000	635.000		
VAROL		X				2.000		14.000		
YALOVA GÜVEN		X				13.000		15.214		
YALOVA PEYZAJ					3.000	89.000		392.550		
YAVUZ KANAR			X		2.500				30.000	
YUSUF AYSAN	X	X			4.000	1.000	25.000	300.000		
ZAFER SEVİM			X		2.500				65.000	

Yalova ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
ZAFER SEVİM			X		2.500				65.000	
ZEKİ BEŞİR			X		2.500				120.000	
ZÜHTÜ ÖZALP			X		2.500				35.000	
ZÜLFİKAR TOSUN		X					7.213.500	30.000		
Toplam	38	88	173		806.100	1.287.200	14.427.000	49.086.726	12.262.000	

EK 2 Sakarya İli İşletmelerinin Faaliyet Durumları

Sakarya ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
Abdulkadir BEDEN		x				5000		6000		
Abdullah BEDEN		x				5000		500000		
Adnan SÜRÜCÜ		x				3000		3600		
AGH Çiçekçilik		x				30000		36000		
Ahmet GÜRSEL		x				1300		1560		
Ahmet Hamdi YILMAZ		x				10500		12600		
Ahmet ÖZKAY		x				1800		2160		
Ahmet ŞEKER		x				10000		400000		
Ahmet ÜNVERİN		x				36000		43200		
Ahmet YILDIZ		x				10000		12000		
Akit Ltd Şti		x				50000		60000		
Alaattin KARA		x				8000		9600		
Ali Aydın ERER		x				6000		7200		
Ali Aydın ERER		x				6000		7200		
Ali OKUR		x				2000		2400		
ART Green fid.san tic ltd şti		x				15500		9000		
Atilla CAMLIÇA		x				40000		48000		
Aydın DEMİRÖZ		x				8000		9600		
Aydın TANTAN		x				18000		21600		
Ayşe Canan TEKPINAR	x				5000					
Aziz ÇELİK		x				1500		1800		
Aziz KESKİN		x				1300		1560		
Basri KATIRCI		x				5000		6000		
Betula pey inş san tic ltdşti		x				50000		60000		
Beyaz park cev. Düz.fid		x				100000		ÇİM		

Sakarya ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
Bilal BAŞKURT		x				2500		3000		
Bünyamin DURAKAN		x				50000		60000		
Cavit TEKEOĞLU		x				2000		2400		
Cemal AKAY		x				4000		4800		
Cengiz GEREDE		x				1500		1800		
Cihan BAŞ		x				5000		6000		
Cumhur PİR		x				8000		9600		
Demir Seracılık ve Pey.San.		x				50000		220000		
DER FİD.ORG.		x				13000		15600		
Dilaver BOZKURT		x				16000		19200		
Doğa Bitki Üretim Tic.Ltd.		x				54000		100000		
Doğa bitürt fidinş sanTicLtd.		x				50000		ÇİM		
Doğan AYDIN		x				23000		27600		
E.Güler H.Demir		x				8000		9600		
Ekin peyzaj inş müh san ltd		x				64000		76800		
Emine TURHAN		x				4000		4800		
Erdem ÖRENCİK		x				3000		3600		
Erka Fidancılık		x				130600		156720		
Erkan KILIÇ		x				5000		6000		
Erol KAYA		x				170000		204000		
Erol KAYA		x				30000		150000		
Fahri ACIKEL		x				3000		3600		
Faruk BOYACI		x				23000		27600		
Faruk ÇETİN		x				6000		100000		
Fed. Süs Bit		x				151000		181200		
Fettan GALİP		x				19000		22800		
Fidan İNŞ.TİÇ.LTD.ŞTİ.		x				4200		5040		

Sakarya ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
Fidan İNŞ.TİÇ.LTD.ŞTİ.		x				2500		3000		
Giorgia Tesi Anatalia		x				25000		30000		
Gültekin ONAT		x				5700		6840		
Gülten AVCI		x				5000		6000		
Güney Fidancılık		x				100000		120000		
Güven Şenol KEZER		x				1800		2160		
H.Habil AKALIN		x				5500		6600		
H.Murat KAPIKIRAN		x				25600		50000		
Hakan ÖZTÜRK		x				5000		6000		
Haldun TOKSAN		x				2000		2400		
Halit SAFİTÜRK		x				4500		5400		
Hamdi ŞENOĞLU		x				13000		15600		
Hasan ORHON		x				10000		12000		
Hasan ÖZTÜRK		x				10000		12000		
Hasan ŞÜKRE		x				3500		4200		
Hasan ÜSTÜBİ		x				5500		6600		
Hayri ARSLAN		x				8000		9600		
Hikmet KARHAN		x				1000		1200		
Hikmet YILDIZ		x				6000		7200		
Hilal cev.düz.tem.gid.tiç		x				45000		ÇİM		
Hüseyin ÇELEBİ		x				17500		21000		
Hüseyin GÜLŞEN		x				4000		4800		
Hüseyin PİR		x				10000		12000		
İlgaz Fid.Taş.Trz.Ltd.Şti		x				22600		27120		
İbrahim MAKARNACI		x				1500		1800		
İbrahim SOLAK		x				82000		98400		
İbrahim ŞAHİN		x				5000		6000		

Sakarya ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
İdris GÜR		x				14000		16800		
İhlas Kuzuluk	x	x			400					
İhsan ARIKAN		x				3500		4200		
İlyas UYAR		x				1500		1800		
İrfan KILIÇ		x				10000		12000		
İrfan KOPUZ		x				750		3000		
İrfan PİR		x				8000		9600		
İrfan ŞENSOY		x				1500		1800		
İsmail BAYDAR		x				26500		31800		
İsmail CEYLAN		x				5000		6000		
İsmail ÇETİN		x				24000		28800		
İsmail KORUCU		x				127900		153480		
İsmail YILMAZ		x				6000		7200		
İst bot tar ürt ltd şti		x				25000		30000		
Kadir YETER		x				11000		13200		
Karaoğlu Fidancılık		x				190000		228000		
Karya park fid. San tic AŞ		x				45000		75000		
Kemal ÇÖMLEK		x				5000		6000		
nan ATAÇ		x				7000		8400		
Kenan HÜREL		x				8500		10200		
Kerim CAN		x				3000		3600		
KRP		x				237700		280000		
Kuratek Enerji AŞ		x				20000		24000		
M.Emin ÇETİN		x				17500		21000		
M.Fatih MERCAN		x				5000		6000		
Marmara Fidancılık		x				16200		430000		
Mehmet AYAZ		x				40000		ÇİM		

Sakarya ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
Mehmet BAKIR		x				4200		5040		
Mehmet TUĞCU		x				5000		6000		
Metin KIRAN		x				5000		6000		
Metin MEMİŞ		x				3000		3600		
Metin ÖZ		x				3900		4680		
Mevlüt GÜNEŞ		x				9500		11400		
Mithat ÇAKIROĞLU		x				4500		5400		
Muharrem ÜR		x				4200		5040		
Murat BAKAN		x				10500		12600		
Murat KÖSE		x				20000		24000		
Murat ÖZBAHÇELİ	x				25000					
Murat SEVİMLİ		x				6000		7200		
Musa EKER		x				5000		6000		
Mustafa AKMEŞE		x				300		360		
Mustafa BİLGİN		x				16000		19200		
Mustafa İYİDOĞAN		x				6700		8040		
Mustafa KARAYAKAOĞLU		x				3000		3600		
Müfit GÜRŞİMŞEK		x				2500		3000		
Münir TANTAOĞLU		x				16000		19200		
Nadir ÖZMEN		x				70000		ÇİM		
Nazmi EŞMEN		x				35000		42000		
Necdet BİRLİKSOY		x				4500		5400		
Nema Bahçe Kùltürleri		x				17000		25000		
Neriman BABADAĞ		x				1000		1200		
Neriman KARADAŞ		x				17000		20400		
Nevzat UZUN		x				1100		1320		
Nuh ERSÖZ		x				2500		3000		

Sakarya ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
Nurdoğan BİLECAN		x				8000		9600		
Orhan ODABAŞ		x				350		2000		
Ortaanadolu pey san tic ltd		x				100000		120000		
Osman DEMİR		x				6500		7800		
Osman MUÇİN		x				1700		2040		
Osman ÖNAL		x				5000		6000		
Osmanlı fidancılık		x				10000		12000		
Özcan ÇETİN		x				19000		22800		
Prestij Tarım		x				186000		175000		
Proplants Çiçekçilik	x				5000					
Rahmi SAK		x				50000		60000		
Raif CETİN		x				17000		20400		
Rasim KESKİN		x				5000		6000		
Ray Tar.Ürn.Dış.Tiç.Ltd.Şti		x				16000		19200		
Recep ŞAHİN		x				50000		ÇİM		
Reşat POYRAZ		x				1000		1200		
Rıza TURAN		x				5000		6000		
Rüstem yüce		x				5000		6000		
Sabri HARMANCI		x				50000		ÇİM		
Sabri SANCAKTUTAN		x				5000		6000		
Sadettin PİR		x				13000		15600		
Sadık DURAK		x				10000		12000		
Sakarya botanik tic AŞ		x				15000		18000		
Sakarya fid S. ÜSTÜN		x				130000		156000		
Sakarya Fidancılık		x				90000		108000		
Salih GENÇ		x				4000		4800		
Saniye KÖSE		x				2000		2400		

Sakarya ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
Savaş ÖZ		x				3500		4200		
Sebahattin SÖNMEZ		x				6500		7800		
Sebahattin SUNMAN		x				2000		2400		
Sedat DEMİR		x				10000		12000		
Sedat İNCE		x				5000		6000		
Sefer AÇIKMEŞE		x				7500		9000		
Seit Ali MUTLU		x				16000		19200		
Selamettin NALBANT		x				100000		ÇİM		
Selami MERCAN		x				5000		6000		
Sinan ERKAN		x				10000		12000		
Sinan YANMAZ		x				1000		1200		
Spor Yapı inş. Tiç.ltd.şti		x				500000		ÇİM		
SS Turnalı Tar.Kal.Koop.				x		50000		60000		3947000
Süleyman ERSÖZ		x				5000		6000		
Süreyya ÇETİN		x				10000		12000		
Şaban DUMAN		x				2000		2400		
Şaban SARIĞÜLLE		x				30000		36000		
Şahin YILMAZ		x				13000		15600		
Şavaş BAYRAKTAR		x				30000		36000		
Tahir TANTAOĞLU		x				8000		9600		
Tamer AYDOĞAN		x				3000		3600		
Terra tar müh ve san AŞ	x	x			5000	115000		312000		
Tufan DEMİRAY		x				16000		19200		
Tufan DEMİRAY		x				50000		ÇİM		
Tuncay KELEŞ		x				6300		7560		
Uğur ARUTAN		x				28000		33600		
Vedat YÜKSEL		x				300		360		

Sakarya ili işletmelerinin faaliyet durumları										
FİRMA ADI	Üretim Faaliyetleri				Üretim Yerleri		Üretim Rakamları			
	İç Mekan	Dış mekan	Kesme Çiçek	Çiçek Soğanı	Kapalı Alan (m ²)	Açık Alan (m ²)	İç Mekan (adet)	Dış Mekan (adet)	Kesme Çiçek (adet)	Çiçek Soğanı (adet)
Vehhap BAYRAM				x		8800		10560		750000
Yaşar ÖZTÜRK		x				2000		2400		
Yusuf CEVİK		x				45000		54000		
Yusuf ÇÖMLEKÇİOĞLU		x				18000		21600		
Zeki BAYDAR		x				3500		4200		
Ziya KÖKLÜ		x				56000		67200		
Toplam	5	194		2	40.400	5.054.300		7.099.240		4.697.000

EK 3 Doğrudan Gelir Desteği Tebliği

16 Şubat 2007 CUMA

Resmî Gazete

Sayı : 26436

TEBLİĞ

Tarım ve Köyişleri Bakanlığından:

DOĞRUDAN GELİR DESTEĞİ ÖDEMESİ YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (TEBLİĞ NO: 2007/14)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğ, tarım sektörünün ve kırsal alanın, kalkınma hedef ve stratejileri doğrultusunda geliştirilmesi ve desteklenmesi için tarımsal faaliyette bulunan çiftçilere, ürün ve girdi fiyatlarını doğrudan etkilemeden ödeme yapılması amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, DGD uygulamalarında görev alacak kurum ve kuruluşların belirlenmesi, tarımsal faaliyette bulunan çiftçilere temel DGD, tavsiye edilen üretim tekniklerini kullanan çiftçilere ilave DGD ödenmesi ile ödemeye ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 25/4/2006 tarih ve 26149 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 5488 sayılı Tarım Kanunu’nun 19 uncu maddesine istinaden 2007 yılı DGD uygulamalarına esas olmak üzere hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

- a) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
- b) TÜGEM: Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğünü,
- c) Banka: T.C. Ziraat Bankası A.Ş.’yi,
- ç) Teftiş Kurulu Başkanlığı: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığını,
- d) Bilgi İşlem Merkezi: Bakanlık Strateji Geliştirme Başkanlığı Bilgi Sistemleri ve Değerlendirme Daire Başkanlığını,
- e) İl/ilçe müdürlüğü: Bakanlık il/ilçe Müdürlüğünü,
- f) Yönetmelik: 16/4/2005 tarihli ve 25788 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeliğini,
- g) ÇKS: Çiftçi Kayıt Sistemini,
- ğ) Tarım arazisi: ÇKS’de kayıtlı olan arazileri,
- h) Tarımsal faaliyet: Tarım arazisi üzerinde tarımsal üretim kaynaklarını fiilen kullanarak bitkisel ürünlerin üretilmesi veya yetiştirilmesini,
- ı) Çiftçi: ÇKS’ye kayıtlı gerçek ve tüzel kişileri,
- i) İl/ilçe tahkim komisyonu: Yönetmeliğe istinaden oluşturulan il/ilçe tahkim komisyonunu,

j) İl/ilçe tespit komisyonu: Yönetmeliğe istinaden oluşturulan il/ilçe tespit komisyonunu,

k) Çiftçi Kayıt Sistemi : Yönetmelikle oluşturulan ve çiftçilerin kimlik, arazi ve ürün bilgileri ile tarımsal desteklemelere ilişkin bilgilerin de kayıt altına alındığı veri tabanını,

l) DGD: Doğrudan Gelir Desteğini,

m) Organik Tarım Bilgi Sistemi: Organik tarım yapan çiftçi/işletme, arazi, ürün, sertifika ve kontrol bilgilerinin bulunduğu Bakanlıkça oluşturulan veri tabanını,

n) DGD icmal-1: İlçe müdürlüğü tarafından ÇKS'ye aktarılan bilgilere göre her köy/mahalle için çiftçi detayında DGD hakedişlerini gösteren ve bir örneği Ek 4'de yer alan belgeyi,

o) DGD icmal-2: İlçe müdürlüğü tarafından İcmal 1'deki bilgilere göre her ilçe için köy/mahalle detayında DGD hakedişlerini gösteren ve bir örneği Ek 5'de yer alan belgeyi,

ö) DGD icmal-3: İl müdürlüğü tarafından İcmal 2'deki bilgilere göre her il için ilçe detayında DGD hakedişlerini gösteren ve bir örneği Ek 6'da yer alan belgeyi,

p) Çiftçi Belgesi: Maliye Bakanlığının 2/12/2000 tarihli ve 24248 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 237 Seri Numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği uyarınca, Ziraat Odası bulunan yerlerde bu odalar tarafından verilen, Ziraat Odası bulunmayan yerlerde ise il/ilçe müdürlükleri tarafından düzenlenen belgeyi ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Ödeme Esasları

Ödeme yapılacak çiftçiler

MADDE 5 – (1) Ödemeler, ÇKS'ye kayıtlı olan ve bu Tebliğde DGD uygulamaları ile ilgili belirtilen usul ve esaslara göre tarımsal faaliyette bulunan çiftçilere yapılır.

Ödemeye esas arazi büyüklüğü

MADDE 6 – (1) Çiftçilere, yılı içerisinde işledikleri ÇKS'de kayıtlı tarım arazisi büyüklüğü dikkate alınarak, en fazla 500 dekar için DGD ödemesi yapılır. Müracaat ettikleri toplam arazi miktarı 1 dekarın altında olan çiftçilere DGD ödemesi yapılmaz.

Ödeme miktarı

MADDE 7 – (1) Bu Tebliğin 5 inci maddesinde belirtilen çiftçilere dekar başına temel DGD ödemesi, bununla birlikte organik tarım yapan ve toprak analizi yaptıran çiftçilere, tavsiye edilen üretim tekniklerini kullandıkları araziler dikkate alınarak ilave DGD ödemesi de yapılır. Dekar başına yapılacak temel ve ilave DGD miktarları Bakanlık tarafından açıklanır.

Ödemeler için gerekli finansman ve ödeme planı

MADDE 8 – (1) DGD ödemeleri için gerekli finansman bütçenin ilgili kalemine tahsis edilen ödeneklerden karşılanır. Ödemeler, Bakanlık tarafından Bankaya kaynak aktarılmasını müteakip, il/ilçe müdürlüklerince ÇKS'deki kayıtlara göre oluşturulan onaylı DGD İcmal 1'lerine göre, Banka aracılığıyla, ilgili şubelerde daha önce çiftçiler adına açılan veya açılacak olan hesaplara yapılır. Çiftçilere yapılan toplam ödeme tutarının % 0,5'i bütçenin ilgili kaleminden Bankaya hizmet komisyonu olarak ödenir. Ödemelere ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık ile Banka arasında yapılacak protokolle belirlenir.

(2) 2007 yılı DGD ödeme planı, DGD başvurusu yapan çiftçilere ait bilgilerin, ÇKS'ye girişinin il ve ilçelerde tamamlanmasını ve ön denetiminin bitirilmesini müteakiben Bakanlık tarafından belirlenir. Ödemelere, kontrollerin tamamlanması ve Bakanlık tarafından DGD ödemeleri ile ilgili talimatların Bankaya gönderilmesinden sonra başlanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Uygulama

Görevli kurum ve kuruluşlar

MADDE 9 – (1) DGD uygulaması, TÜGEM, tahkim komisyonları, il/ilçe müdürlükleri ve tespit komisyonları tarafından yürütülür.

Başvuruların kabulü

MADDE 10 – (1) DGD ödemesi yapılacak çiftçilerin belirlenebilmesi için, bu ödemeden faydalanmak isteyen çiftçilerin, 12/3/2007 tarihinden itibaren 2/11/2007 günü mesai saati bitimine kadar ilçe müdürlüklerine, merkez ilçede ise il müdürlüklerine başvuru yapmaları gerekmektedir. Kadastro görmemiş köylere ilişkin tahkim komisyonlarınca yapılan çalışma planına göre her köy için son müracaat tarihi, 2/11/2007 tarihinden önce olmak kaydıyla belirlenir ve bu tarih 7201 sayılı Tebligat Kanununa göre ilgili muhtara tebliğ edilir.

(2) İl müdürlükleri merkez ilçelerde, ilçe müdürlüklerinin yapmakla yükümlü oldukları görevleri yapar. İlçe müdürlükleri, köy/mahalle seviyesinde belli bir sıraya göre başvuruları değerlendirir. Çiftçiler, ÇKS'de kayıtlı oldukları il/ilçe merkezlerine başvurur ve teslim ettikleri belgelerdeki bilgilerin doğruluğundan sorumludurlar. Başvuru yapan çiftçilerin bilgilerinde değişiklik olması halinde 2/11/2007 tarihine kadar ÇKS'deki bilgilerini güncellemesi gereklidir.

Temel DGD başvuruları

MADDE 11 – (1) Çiftçiler sadece temel DGD ödemesinden yararlanmak istiyorlarsa Ek 1'deki başvuru dilekçesi ile başvuruda bulunacaklardır. Temel DGD ödemesi, ÇKS'de kayıtlı olan çiftçilerin tarımsal faaliyette bulunduğu arazileri üzerinden dekar başına yapılacaktır.

İlave DGD başvuruları

MADDE 12 – (1) Çiftçiler, temel DGD yanında ilave DGD'den de yararlanmak istiyorlarsa; ayrıca tavsiye edilen üretim teknikleri ile ilgili başvuru dilekçesi ve/veya talep formu ile ilave DGD için il/ilçe müdürlüklerine başvuruda bulunacaklardır.

a) Organik tarım yapan ve ilave DGD almak isteyen çiftçiler Ek 2'de bulunan dilekçe ile başvuruda bulunacaklardır. Çiftçinin müracaat bilgileri Organik Tarım Bilgi Sistemindeki bilgilerle karşılaştırılacak ve ÇKS'deki DGD'ye esas toplam alanları geçmemek kaydıyla ilave DGD ödemesi yapılacaktır.

b) Toprak analizi yaptıran ve ilave DGD almak isteyen çiftçiler Ek 3'de bulunan talep formunu dolduracaklardır. Bu form vasıtasıyla çiftçiler tarımsal faaliyette bulundukları arazilerinden hangi parsellerde ve ne kadar alanı kapsayacak şekilde toprak analizi yaptırdıklarını beyan edeceklerdir. Çiftçiler tarafından doldurulacak olan bu form, daha sonra toprak analizini yapan yetkili laboratuvar veya kurum tarafından tasdik edilecektir. Çiftçiler tasdik edilen formlarla birlikte il/ilçe müdürlüklerine son müracaat tarihinden önce başvuruda bulunacaklardır. Her toprak analizine en fazla 60 dekar için ödeme yapılacaktır.

(2) Çiftçiler, ilave DGD ile ilgili talep formunu ve/veya dilekçesini il/ilçe müdürlüklerine teslim ettikten sonra, bu form ve/veya dilekçedeki bilgiler temel ve ilave DGD ödemelerinin hesaplanabilmesi için, ÇKS'ye girilecektir.

İstenecek bilgi ve belgeler

MADDE 13 – (1) DGD ödemesinden faydalanmak isteyen çiftçilerin ÇKS'deki bilgilerini güncelleştirmeleri ve aşağıda belirtilen belgeleri, başvuru sırasında il/ilçe müdürlüklerine vermeleri gerekmektedir.

- a) Temel DGD başvuru dilekçesi,
- b) ÇKS kaydı güncelleştirilmemiş çiftçiler için güncelleştirilmiş çiftçi kayıt formu,
- c) Faydalanmak istediği ilave DGD ödemesi ile ilgili talep formu ve/veya dilekçeleri,
- ç) Çiftçi belgesinin örneği.

(2) Bu çiftçi belgesi örneği üzerine "aslına uygundur" ibaresi yazılarak alınacaktır. Asıl nüsha, üzerine görünür şekilde "2007 yılı doğrudan gelir desteği ödemesinde esas alınmıştır" ibaresi konularak çiftçiye iade edilecektir. Yürütülen diğer uygulamalarda kullanılmak üzere 2007 yılında alınan çiftçi belgeleri, 2007 yılı DGD uygulaması için de geçerlidir. Çiftçi belgesinin aslının çiftçi tarafından 5 yıl süreyle saklanması zorunludur. Çiftçi belgesindeki tarım arazisi bilgileri ile çiftçinin ibraz etmiş olduğu tarımsal arazi bilgilerinin birbirleriyle uyumlu olması gerekmektedir. 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun Ek 2 nci maddesine göre ziraat odaları çiftçilere verecekleri çiftçi belgelerinden ücret almayacaklardır.

Askı işlemleri

MADDE 14 – (1) İl/ilçe müdürlükleri tarafından DGD ödeme icmalleri oluşturulur. İlçe müdürlüklerince her ilçe merkezinin Ek 4'teki DGD İcmal 1'i ilçe merkezinde ve köyün/mahallenin DGD icmal 1'i kendi köyünde/mahallesinde ilgili ilçe müdürlükleri veya muhtarlıklar marifetiyle 10 gün süreyle askıya çıkarılır. Askıya çıkma tarihi ve saati ile askıdan indirme tarihi ve saati tutanağa bağlanır. Tutanak muhtar ve/veya aza tarafından güncel tarihle imzalanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallerdeki bilgiler doğru kabul edilir. Daha sonra yapılacak itirazlar değerlendirmeye alınmaz ve herhangi bir hak doğurmaz. ÇKS'ye DGD ile ilgili arazi miktarının eksik girilmesi durumunda, askı süresinde hatanın düzeltilmesi amacıyla başvurusu yapılmayan arazilerin eksik kısmı için DGD ödemesi yapılmaz.

(2) DGD icmal 1'lerinin askıda kalma süresi zarfında maddi hatalara ilişkin olarak yapılan yazılı itirazlar, askı süresi ve bu sürenin bitiminden itibaren 10 gün içerisinde değerlendirilir. İncelenen çiftçi dosyalarında gerçeğe aykırılığın bulunmaması ve askı süresince itiraz edilmemesi ya da itirazların değerlendirilerek sonuçlandırılması hâlinde, ÇKS'den alınan Ek 5'teki DGD İcmal 2'ler ilçe müdürlüklerince düzenlenip, onaylanır ve il müdürlüğüne gönderilir. İlçe müdürlüklerinden alınan DGD İcmal 2'ler ve il müdürlüğünün onayladığı merkez ilçe DGD icmal 2'si ile ÇKS'den alınan Ek 6'daki DGD İcmal 3'ün uyumu kontrol edilir.

(3) Bu Tebliğdeki başvuru bitiş tarihinden sonra askı süresi içinde verilen itiraz dilekçelerinde talep edilen değişiklikler dışında çiftçinin beyanı ile ÇKS'de yapılacak güncellemeler DGD ödemesine esas olmaz.

(4) Değerlendirme sonucunda İcmal 1'ler düzeltilemez ya da bilgi ve belgelerle ilgili aykırılık, şikâyet ve/veya ihbar bulunması nedeniyle İcmal 1'ler oluşturulamaz ise,

durum ilçe tahkim komisyonuna intikal ettirilir. İlçe tahkim komisyonunca çözümlenemeyen konular il tahkim komisyonuna gönderilir.

(5) İlçe müdürlüklerinden alınan İcmal 2'lerde gerçeğe aykırılık olması ya da il müdürlüklerine intikal eden şikâyet ve/veya ihbar olması durumunda, il müdürlüklerince bu sorunlar çözülmeye çalışılır. Çözüme kavuşturulamayan konular, il tahkim komisyonuna bildirilir. İl tahkim komisyonunda çözümlenemeyen konular ise TÜGEM'e gönderilir. Sorunların bir üst komisyon veya mercide çözümlenmesi esas olup, çözümlenemeyen, çiftçi bazında somut problemler ve ilgili personele yönelik cezaî sorumluluk gerektiren bir husus tespit edildiğinde Teftiş Kurulu Başkanlığına intikal ettirilir.

(6) İcmal 2'lerde gerçeğe aykırılığın bulunmaması ya da il müdürlüklerine intikal eden şikâyet ve/veya ihbarların, il müdürlüklerince çözümlenmesi hâlinde, ödemeye esas İcmal 2 ve 3'ler TÜGEM'e gönderilir.

Tahkim komisyonlarının görevleri

MADDE 15 – (1) Tahkim komisyonları, Yönetmelikte belirtilmiş olan görevlerine ilave olarak aşağıdaki görevleri yapar. Bu Tebliğ hükümlerinin uygulanması sırasında ortaya çıkabilecek ihtilaflı konuları çözmeye ve karar almaya yetkilidir. İl tahkim komisyonu; merkez ilçede, ilçe tahkim komisyonunun görevlerini de yapar.

(2) Komisyonlar;

a) Gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar hakkında gerekli hukuki işlemlerin yapılması için karar alır ve ilgili mercilerce uygulanması yönünde girişimde bulunur. Gerçeğe aykırı beyanda bulunan çiftçiler ve sahip oldukları arazilerin 5 yıl süreyle DGD ödemelerinden faydalandırılmamasını değerlendirir ve karara bağlar. Eğer, DGD ödemesi yapılmış ise yapılan ödemenin tamamı geri alınır. Ayrıca, gerçeğe aykırı beyanda bulunulduğunu tespit eden merci tarafından ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.

b) Sahtecilik ve/veya kamu kurumunu dolandırmak gibi bir kastı olmaksızın, fazla DGD ödemesinden yararlanan çiftçilerin, kendi rızaları ile fazla aldıkları miktarları iade etmeleri halinde, DGD ödemelerinden faydalanmalarına devam etmeleri ve haklarında cezai işlem yapılmamasına ilişkin karar verir.

c) DGD ödemesinden faydalanmak üzere başvuruda bulunan çiftçilere ilişkin bilgilerin zamanında ÇKS'ye girilmesini sağlamak üzere her türlü tedbiri alır.

ç) Kadastro görmeyen köyler için son müracaat tarihini ve tespit komisyonlarının çalışma takvimini belirler. Kadastro görmeyen mahallerde tespit komisyonlarınca yapılan çalışmalar mülkiyetin tespitine esas çalışma değildir.

d) Tespit komisyonları çalışmalarına yardım edilmediği, çalışmaların engellendiği tespit komisyonu tutanağı ile belirlenen köylerin DGD kapsamından çıkarılmasına karar alabilir.

e) Yapılan arazi tespitlerinin sağlıklı olmasını teminen kadastro programına alınan yerlerde, kadastro çalışmalarından da faydalanılması için gerekli tedbirleri alır.

f) Kadastro programına alındığı halde; kadastro çalışmalarına yardım edilmediği, çalışmaların engellendiği Kadastro Müdürlüğünce bildirilen köylerin DGD kapsamından çıkarılmasına karar alabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Uygulamanın Denetimi

Uygulamaların denetimine ilişkin görev ve yetkiler

MADDE 16 – (1) DGD uygulamasının denetimini sağlayacak tedbirleri almaya Bakanlık yetkilidir. DGD uygulamasına ilişkin yapılacak ön denetim ve denetimler Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından yapılır.

(2) Teftiş Kurulu Başkanlığı, DGD müracaatları başladıktan sonra uygun göreceği tarihte ön denetime başlar.

(3) Teftiş Kurulu Başkanlığınca görevlendirilecek Müfettişler tarafından örnekleme yöntemiyle ön denetim yapılır. Ön denetim, denetimin başladığı tarihten sonra 45 gün içerisinde tamamlanır. Ön denetimler sonrasında, denetimler sırasında gerçeğe aykırı beyan tespit edilip edilmediği, edilmiş ise kimlere ilişkin olduğu, bir yazı ile il/ilçe müdürlüklerine bildirilir. İl/ilçe müdürlükleri kendilerine bildirilen ön denetim başlama tarihini takip eden 45 gün sonraya rastlayan güne kadar, ön denetim yapan Müfettişlerce kendilerine aksine bir bildirim yapılmaması hâlinde, DGD ödemesine engel bir durumun olmadığı anlaşılar. Ön denetim yapılan veya yapılmayan illerde/ilçelerde daha sonra tespit edilecek usulsüz işlemlere ilişkin sorumluluklar ortadan kalkmaz. Uygulamalar, ön denetimin yanı sıra mevzuatın öngördüğü her türlü denetime de tâbidir.

(4) Ön denetim, örnekleme yöntemiyle belirlenecek il, ilçe, köy veya mahallelerde, çiftçilerin yapmış oldukları başvurular üzerinden yapılır. Bu denetimler sırasında, çiftçilerin ÇKS'deki kayıt ettirdikleri bilgilerde gerçeğe aykırı beyan veya verdikleri belgelerde sahte evrak tespit edilmesi hâlinde, haklarında ilgili Cumhuriyet Başsavcılıklarına suç duyurusunda bulunulur. Ayrıca, ilgili memurlar hakkında da gerekli yasal işlemler yürütülür. Müfettişler, gelen münferit şikâyet ve ihbarları ayrıca değerlendirir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Uygulamadan Yararlanamayacaklar

Uygulama dışında kalacak çiftçiler

MADDE 17 – (1) Aşağıdaki çiftçiler DGD uygulamasından yararlanamaz;

- a) ÇKS'de kayıtlı olmayan veya süresi içinde kayıtlı bilgilerini güncellemeyen,
- b) Bu Tebliğin 13 üncü maddesinde istenen belgelerle birlikte süresi içinde başvuru yapmayan,
- c) Askı listelerinde isminin bulunmaması durumunda, askı süresi sonuna kadar hatalı kayıtların düzeltilmesi için yazılı başvuru yapmayan,
- ç) DGD ödemesinden faydalanmak üzere başvuru yapan çiftçilerden gerçeğe aykırı beyanda bulunan ve belge ibraz eden,
- d) Kamu tüzel kişileri.

Desteklemeye tabi olmayacak araziler

MADDE 18 – (1) Aşağıdaki araziler DGD uygulaması kapsamı dışındadır:

- a) ÇKS'ye kaydı yapılmayan araziler,
- b) Üretim yılı içerisinde herhangi bir üretim ya da üretim gayesiyle toprak işlenmesi yapılmamış olan boş araziler,
- c) Kadastro geçmemiş birimlerde, tapu sicil müdürlüklerinden onaylı tapu zabıt kaydına sahip olmayan çayır vasıflı araziler,
- ç) Askı listelerinde toplam arazi miktarının hatalı olması durumunda, askı süresi sonuna kadar hatalı kayıtların düzeltilmesi için yazılı başvurusu yapılmayan araziler,
- d) Orman ve tesis kadastro tamamlanmamış ormanla ilişkili alanlarda, Orman Genel Müdürlüğü temsilcisinin de bulunduğu tespit komisyonlarınca düzenlenen raporlarda, tarım arazisi haline getirilmediği tespit edilen araziler.

e) Tapuda tescilli bulunmayan mülkiyeti ihtilaflı olup da, DGD askı işlemleri sırasında taraflardan birisince itiraz konusu yapılan araziler.

f) Kadastro programına alındığı halde; kadastro çalışmalarına yardım edilmediği, çalışmaların engellendiği kadastro müdürlüğünce bildirilen ve Tahkim Komisyonu tarafından DGD kapsamı dışında bırakılmasına karar verilen köylerdeki araziler.

g) Tespit komisyonları çalışmalarına yardım edilmediği, çalışmaların engellendiği tespit komisyonu tutanağı ile belirlenen ve Tahkim Komisyonu tarafından DGD kapsamı dışında bırakılmasına karar verilen köylerdeki araziler.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Cezai sorumluluklar

MADDE 19 – (1) Bu Tebliğde belirtilen ilgili merciler, kendilerine ibraz edilen ödemelere esas teşkil eden belgelerin kontrolünden ve kendi hazırladıkları belgelerden sorumludurlar. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyerek haksız yere DGD ödenmesine neden olanlar ile haksız yere DGD ödemesinden yararlanmak üzere sahte veya içeriği itibariyle gerçek dışı belge düzenleyen ve kullanan çiftçiler hakkında gerekli cezaî ve diğer kanunî işlemler yapılır. Ayrıca sahte veya içeriği itibariyle gerçek dışı belge düzenleyen ve kullanan çiftçiler tahkim komisyonu karar tarihinden itibaren 5 yıl süreyle DGD ödemelerinden faydalandırılmaz. Eğer, DGD ödemesi yapılmış ise yapılan ödemenin tamamı geri alınır. Söz konusu 5 yıllık yararlandırmama kararının uygulama tarihi çiftçiler için müracaat yılı içerisinde, sahip olduğu ve zilyetliğinde bulunan araziler için ise bir sonraki yıldan itibaren başlar. Çiftçinin sahip olduğu veya zilyetliğinde bulunan araziler, çiftçinin DGD ödemelerinden yararlandırılmamasına yönelik kararın süresinin dolmasıyla tekrar DGD uygulamaları kapsamında değerlendirilmeye başlanır.

(2) Haksız yere DGD ödemesinden yararlanıldığının tespit edilmesi hâlinde, haksız yere yapılan ödemeler, ödeme yapılan çiftçilerden 6183 sayılı "Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun" hükümleri çerçevesinde geri alınır. Haksız yere yapıldığı anlaşılan DGD ödemesinin geri alınmasında, gecikme zammının hesaplanmasında esas alınacak tarih, çiftçiye DGD ödemesinin yapıldığı tarihtir. Haksız yere yapılan ödemelerin geri alınamaması hâlinde, bu ödemelerde kusuru bulunan kamu görevlileri hakkında Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır. Haksız ödemenin yapılmasında ödemeyi sağlayan belge veya belgeleri düzenleyen gerçek veya tüzel kişiler de geri alınacak tutarların ödenmesinde müteselsilen sorumlu tutulurlar.

(3) Gelir Vergisi Kanunu'nun 4369 sayılı Kanunla değiştirilen 53 üncü maddesinin son fıkrasında yer alan "Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belge alma, verme, saklama ve ibraz yükümlülüklerine uymayan ve ziraat odasından, bulunmayan yerlerde tarım il veya ilçe müdürlüklerinden çiftçi belgesini almayan çiftçiler çeşitli kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen avans, kredi, sübvansiyon, prim gibi ayni ve nakdi destek unsurlarından yararlanamazlar." hükmünün göz önünde tutulması, özellikle satışların müstahsil makbuzu ve fatura ile belgelendirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır.

Yürürlük

MADDE 20 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Köyîşleri Bakanı yürütür.

EK 4 Mazot ve Kimyasal Gübre Desteğine İlişkin Karar

7 Ocak 2007 PAZAR

Resmî Gazete

Sayı : 26396

BAKANLAR KURULU KARARI

TARIMSAL FAALİYETTE KULLANILAN MAZOT VE KİMYEVİ GÜBRE İÇİN ÇİFTÇİLERE DESTEKLEME ÖDEMESİ YAPILMASINA DAİR KARAR

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Karar, tarımsal üretimde teknoloji kullanımının teşvik edilmesine yönelik olarak üretim maliyetlerini önemli ölçüde etkileyen mazot ve kimyevi gübrenin desteklenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Ödeme yapılacak çiftçiler

MADDE 2 – (1) 30/5/2006 tarihli ve 26183 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Doğrudan Gelir Desteği Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2006/27) kapsamında Çiftçi Kayıt Sistemine dahil olup, doğrudan gelir desteği ödemesinden faydalanan olan çiftçilere, birim alan üzerinden ürün gruplarına göre mazot ve kimyevi gübre destekleme ödemesi yapılır.

Ödeme miktarı ve ödemeye esas arazi büyüklüğü

MADDE 3 – (1) Destekleme miktarları, ürün gruplarına göre ekli Tabloda belirlenmiştir. Çiftçi basma desteklenecek toplam arazi miktarı 500 dekarı geçemez.

(2) Mazot ve kimyevi gübre destekleme ödemeleri, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı il/ilçe müdürlüklerince Çiftçi Kayıt Sistemindeki 2006 yılı Doğrudan Gelir Desteği ödemesi kayıtlarına göre oluşturulacak icmaller üzerinden doğrudan çiftçilere, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. aracılığı ile yapılır.

(3) Ürün gruplarının dağılımı ve ödeme icmallerine yönelik usul ve esaslar Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca çıkarılacak genelgeler ile belirlenir.

Finansman

MADDE 4 – (1) Ödemeler, bütçenin ilgili kaleminden kaynak aktarılmasını müteakiben T.C. Ziraat Bankası A.Ş. aracılığı ile yapılır. Bu Kararın uygulanması ile ilgili olarak çiftçiye yapılan nakdi ödeme tutarının % 0,2'si oranında T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'ye hizmet komisyonu ödenir.

Denetim

MADDE 5 – (1) Mazot ve kimyevi gübre desteği ödemelerinin denetimini sağlayacak tedbirleri almaya Tarım ve Köyişleri Bakanlığı yetkilidir.

Cezai hükümler ve sorumluluk

MADDE 6 – (1) İlgili merciler kendilerine ibraz edilen ve ödemelere esas teşkil eden belgelerin kontrolünden ve kendilerinin hazırladıkları belgelerden sorumludurlar. Bu yükümlülüğünü yerine getirmeyerek haksız yere mazot ve kimyevi gübre desteği ödemesine neden olanlar ile haksız yere destekleme ödemesinden yararlanmak üzere sahte veya içeriği itibarıyla gerçek dışı belge düzenleyen ve kullananlar hakkında gerekli cezai ve diğer işlemler yapılır.

(2) Haksız yere mazot ve kimyevi gübre desteği ödemesinden yararlanıldığının tespit edilmesi halinde, yapılan ödemeler, ödeme yapılan çiftçilerden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde geri alınır. Bu şekilde yapılan mazot ve kimyevi gübre desteği ödemesinin geri alınmasında, gecikme zammının hesaplanmasında esas alınacak tarih, çiftçiye destekleme ödemesinin yapıldığı tarihtir. Haksız ödemenin yapılmasında ödemeyi sağlayan belge veya belgeleri düzenleyen gerçek veya tüzel kişiler de geri alınacak tutarların ödenmesinde müteselsilen sorumlu tutulurlar.

(3) Bu Karar kapsamındaki destekleme ödemelerinden, idari hata sonucu düzenlenen belgelerle yapılan ödemeler hariç, haksız yere yararlandığı tespit edilen üreticiler, beş yıl süreyle hiçbir destekleme programından yararlandırılmazlar.

Yürürlük

MADDE 7 – (1) Bu Karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8 – (1) Bu Kararı Tarım ve Köyişleri Bakanı yürütür.

TABLO

ÜRÜN GRUPLARI	MAZOT DESTEKLEME TUTARI (YTL/Dekar)	KİMYEVİ GÜBRE DESTEKLEME TUTARI (YTL/Dekar)
Sebze, meyve, süs bitkileri, özel çayır, mera ve orman emvali ürün alanları	1,8	1,43
Hububat, yem bitkileri, baklagiller ve yumru bitkiler alanları	2,88	2,13
Yağlı tohumlu bitkiler ve endüstri bitkileri alanları	5,4	3

**EK 5 İhracatı yapılan doğal çiçek soğanlarının üretimi (işletme-yatırım) için
faiz indirimli tarımsal kredi**

1 Aralık 2006 Cuma

Resmî Gazete

Sayı : 26363

BAKANLAR KURULU KARARI

Karar Sayısı : 2006/11201

Üreticilerin finansman ihtiyaçlarının uygun koşullarda karşılanması, tarımsal üretimin geliştirilmesi, verimliliğin ve kalitenin artırılması amacıyla T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince tarımsal üretime dair düşük faizli yatırım ve işletme kredisi kullandırılmasına ilişkin ekli Kararın yürürlüğe konulması; Devlet Bakanlığı'nın 20/11/2006 tarihli ve 59230 sayılı yazısı üzerine, 15/11/2000 tarihli ve 4603 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi ile 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Kanunun 7 nci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 20/11/2006 tarihinde kararlaştırılmıştır.

**20/11/2006 TARİHLİ VE 2006/11201 SAYILI
KARARNAMENİN EKİ
KARAR**

Kredi konuları ve indirim oranları

MADDE 1 – (1) Üreticilerin finansman ihtiyaçlarının uygun koşullarda karşılanması, tarımsal üretimin geliştirilmesi, verimliliğin ve kalitenin artırılması amacıyla T.C. Ziraat Bankası A.Ş. (Banka) ve Tarım Kredi Kooperatifleri (TKK)'nin kredi kullandırımına ilişkin usul, esas ve kıstaslarına uygun olmak koşuluyla; bu Kararda belirtilen usul ve esaslar dikkate alınarak, gerçek ve/veya tüzel kişi üreticilere (kamu kurum ve kuruluşları hariç), Banka ve TKK tarafından 1/1/2007-31/12/2007 tarihleri arasında Bankaca uygulanmakta olan tarımsal kredi cari faiz oranlarından kredi konuları itibarıyla aşağıda belirtilen oranlarda indirim yapılmak suretiyle tarımsal kredi kullandırılabilir.

<u>KREDİ KONULARI</u>	UYGULANACAK İNDİRİM ORANI (%)
İYİ TARIM UYGULAMALARI	
İyi tarım uygulama kredisi (işletme-yatırım)	60
ORGANİK TARIM	
Organik tarım (işletme-yatırım)	60
Organik girdi üretimi (işletme-yatırım)	60

**SERTİFİKALI TOHUM KULLANIMI/SERTİFİKALI TOHUM,
FİDE ve MEYVE FİDANI ÜRETİMİ/KULLANIMI**

Sertifikalı tohum ve fide kullanımı (işletme)	60
Sertifikalı tohum ve fide üretimi (işletme-yatırım)	50
Sertifikalı meyve fidanı üretimi/kullanımı (işletme-yatırım)	50

AR-GE

Tarımsal AR-GE (yatırım)	40
--------------------------	----

HAYVANSAL ÜRETİM

Süt sığırıcılığı (işletme-yatırım)	60
Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği (sığır-manda) (işletme-yatırım)	40
Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği (koyun-keçi) (işletme-yatırım)	40
Kanatlı sektörüne yönelik bio güvenlik (işletme)	60
Arıcılık (işletme)	40

**TARIMA DAYALI İHTİSAS ORGANİZE SANAYİ
BÖLGELERİNDE YAPILACAK HAYVANSAL
ÜRETİM FAALİYETİ**

Besicilik (işletme-yatırım)	60
Süt hayvancılığı (işletme-yatırım)	60

SU ÜRÜNLERİ

Su ürünleri yetiştiriciliği (işletme-yatırım)	50
---	----

TARIMSAL SULAMA

Tarımsal sulama (yatırım)	60
---------------------------	----

TARIMSAL MEKANİZASYON

Tarımsal mekanizasyon (traktör ve biçerdöver hariç) (yatırım)	30
---	----

KONTROLLÜ ÖRTÜALTI TARIMI

Kontrollü örtüaltı yetiştiriciliği (işletme-yatırım)	40
--	----

İHRACATI YAPILAN DOĞAL ÇİÇEK SOĞANLARININ ÜRETİMİ

İhracatı yapılan doğal çiçek soğanlarının üretimi (işletme-yatırım)	50
---	----

TIBBİ AROMATİK BİTKİ YETİŞTİRİCİLİĞİ

Tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği (işletme-yatırım)	40
--	----

DİĞER İŞLETME ve YATIRIM KREDİLERİ

25

(2) TKK tarafından bu kapsamda kendi iştiraki olan tüzel kişilere kredi kullandırılmaz.

(3) Bu Karar kapsamında, Banka ya da TKK tarafından bir gerçek ve/veya tüzel kişiye hayvansal üretim konusunda azami 500.000 YTL'ye kadar, diğer kredi konularında ise azami 250.000 YTL'ye kadar kredi açılabilir.

(4) En az 10 veya daha fazla ortağın hayvansal üretim faaliyetinde bulunmak üzere bir araya gelerek tüzel bir kişilik oluşturması halinde yukarıda belirtilen kredi sınırları her bir ortak için ayrı ayrı dikkate alınır.

(5) Bu Karar kapsamında açılacak kredilerin vadeleri işletme kredilerinde 18 ayı, yatırım kredilerinde ise 5 yılı geçmemek üzere Banka ve TTK tarafından kendi uygulamaları esas alınarak belirlenir ve diğer işletme ve yatırım kredileri dışında kredi kullandırımalarında konularına göre Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Hazine Müsteşarlığı'nca ortaklaşa hazırlanacak ve Resmî Gazete'de yayımlanacak tebliğde belirlenecek teknik kıstaslar esas alınır.

Gelir kayıplarının karşılanması

MADDE 2 – (1) Banka ve TTK'nın bu Karar kapsamında açılan kredilerden doğacak gelir kayıpları, Bankanın cari tarımsal kredi faiz oranları ile kredi konuları itibarıyla uygulanan faiz oranları arasındaki fark esas alınarak hesaplanır ve kredilerin faiz tahakkuk tarihlerinde avans olarak Hazine Müsteşarlığınca ilgili yıl bütçelerine bu amaçla konulacak ödenekten karşılanır.

(2) Avans ödemeleri, Banka ve TTK'nın, Hazine Müsteşarlığına her ayın ilk 20 günü içerisinde bir önceki ay sonu itibarıyla, bu Karar kapsamında kullanılan krediler ve Hazinece aktarılan avansın kullanılan kısmına ilişkin bilgiler ile kullanılan kredilere ilişkin vade/hesap devresi/taksit vadesi sonuna kadar hesaplanmış tahmini gelir kaybını Hazinece belirlenen içerikte iletmesini müteakiben gerçekleştirilir.

Gelir kayıplarının tespiti

MADDE 3 – (1) Bu Karar kapsamında yapılan avans ödemeleri ve diğer işlemlere ilişkin Hazine Kontrolörleri Kurulunca yapılan inceleme neticesinde kesin gelir kaybı tespit edilir. Yapılan inceleme sonucunda düzenlenen raporlar ile tespit edilen gelir kaybı tutarları Hazine, Banka ve TTK kayıtlarında esas alınır. Ancak yıl sonları itibarıyla ortaya çıkan Hazine ve/veya Banka ve/veya TTK lehine/aleyhine fark tutarı nakden geri ödenmek yerine, izleyen yılın Ocak ayına ait gelir kaybı avans ödemesinde dikkate alınarak mahsuplaşılır. Uygulamanın sona ermesini müteakiben, kesin olarak tespit edilen gelir kaybına göre taraflar yükümlülüklerini Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın onayı ile belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde yerine getirir.

Diğer mevzuat

MADDE 4 – (1) Bu Karar kapsamında açılan krediler vadesinde/hesap devresinde/taksit vadesinde ödenmemesi halinde Banka ve TTK mevzuatı çerçevesinde tahsil ve tasfiye edilir.

(2) Bu Karar kapsamında açılacak kredilerin borçlandırma, kullandırma, takip ve tahsil işlemleri Bankanın ve TTK'nın usul ve mevzuat esasları dahilinde yürütülür. Bu Kararda yer almayan hususlarda Bankanın ve TTK'nın tarımsal kredilere ilişkin usul ve mevzuatı uygulanır.

Karardan yararlanamayacak olanlar

MADDE 5 – (1) Ertelenmiş, taksitlendirilmiş, tasfiye olunacak alacaklar/vadesi geçen alacaklar hesabında borcu bulunan veya yeniden yapılandırılmış kredi borcu olup geri ödeme süreci devam eden üreticilere, Banka ve/veya TTK tarafından bu Karar kapsamında hiçbir şekilde kredi açılmaz.

Yürürlük

MADDE 6 – (1) Bu Karar 1/1/2007 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 7 – (1) Bu Kararı Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yürütür.

TEBLİĞ

**TARIMSAL ÜRETİME YÖNELİK DÜŞÜK FAİZLİ YATIRIM VE
İŞLETME KREDİSİ KULLANDIRILMASINA İLİŞKİN
UYGULAMA ESASLARI TEBLİĞİ
(TEBLİĞ NO: 2007/12)**

**BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler**

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Tarımsal üreticilerin finansman ihtiyaçlarının uygun koşullarda karşılanması, tarımsal üretimin geliştirilmesi, verimliliğin ve kalitenin artırılması amacıyla, 1/12/2006 tarihli ve 26363 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2006/11201 sayılı Kararname gereği gerçek ve tüzel kişilere T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince düşük faizli kredi kullandırılması ile ilgili usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ 20/11/2006 tarihli ve 2006/11201 sayılı Kararnamenin 1 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğde geçen;

- a) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’nı,
- b) İl/İlçe Müdürlüğü: Bakanlık il ve ilçe müdürlüğünü,
- c) Banka: T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü, Bölge Başkanlığı ve bağlı şubelerini,
- ç) TKK: Tarım Kredi Kooperatiflerini,
- d) Karar: 20/11/2006 tarihli ve 2006/11201 sayılı Bakanlar Kurulu Kararını,
- e) Damızlık belgesi: Pedigri belgeleri bulunan damızlıklardan Bakanlıkça çıkarılan Yönetmelikteki kriterlere uygunluğu Bakanlıkça onaylanan belgeyi,
- f) Saf Irk Sertifikası: Ana ve babası bilinen, cetlerinin verim kayıtları bilinmeyen damızlık hayvanlara Bakanlıkça veya yetki verilen kuruluşça verilen belgeyi,
- g) Damızlık İşletmesi: Damızlık hayvanların yetiştirildiği, Bakanlıkça tescil edilmiş işletmeleri,
- ğ) Organik tarım faaliyetleri: Toprak, su, bitki, hayvan ve doğal kaynaklar kullanılarak organik ürün veya girdi üretilmesi ya da yetiştirilmesi, doğal alan ve kaynaklardan ürün toplanması, hasat, kesim, işleme, tasnif, ambalajlama, etiketleme, muhafaza, depolama, taşıma, pazarlama, ithalat, ihracat ile ürün veya girdinin tüketiciye ulaşmaya kadar olan diğer işlemlerini,
- h) İyi tarım uygulamaları (İTU): Tarımsal üretim sisteminin sosyal açıdan yaşanabilir, ekonomik açıdan kârlı ve verimli, insan sağlığını koruyan, hayvan sağlık ve refahı ile çevreye önem veren bir hale getirmek için uygulanması gereken işlemleri,
- ı) Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu: Organik ürünün/organik girdinin/iyi tarım uygulamaları kriterlerine uygun olarak üretilen ürünün; üretiminden tüketiciye ulaşmaya kadar olan tüm aşamalarını kontrol etmek ve sertifikalandırmak üzere Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri,

i) Kontrol kuruluğu: Organik ürünün/organik girdinin/iyi tarım uygulamaları kriterlerine uygun olarak üretilen ürünün; üretiminden tüketiciye ulaşınca kadar olan tüm aşamalarını kontrol etmek üzere Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri,

j) Sertifikasyon kuruluğu: Tüm kontrolleri tamamlanmış organik ürünü/organik girdiyi/iyi tarım uygulamaları kriterlerine uygun olarak üretilen ürünü; kontrol kuruluşunun yaptığı kontrol ve bu kontrole ilişkin bilgi ve belgeler ile gerek duyulan hallerde yaptırılacak analizlere dayanarak sertifikalandırmak üzere Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri,

k) Yetkilendirilmiş kuruluş: Kontrol ve sertifikasyon kuruluğu, kontrol kuruluğu veya sertifikasyon kuruluğu olarak Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri,

l) Tohumluk: Bitkilerin üretilmesinde kullanılan vejetatif (fide, fidan, aş gözü, aş kalemi, yumru, çelik ve soğan) ve generatif (tohum) çoğaltım materyalini,

m) Sertifikalı tohumluk: Tescil edilmiş ve üretim izinli çeşitlerin tarla ve laboratuvar muayeneleri yapılarak, yönetmeliğindeki standartlarına uygunluğu belirtilen ambalajlanmış, etiketlenmiş ve lüzumu halinde mühürlenmiş tohumlukları,

n) Fide: Tohumlardan özel olarak hazırlanmış yastıklarda çimlendirilerek belli bir büyüklüğe kadar geliştirilmiş, canlı ve yapraklı bitkiyi,

o) Tohumluk sertifikası: Tohumluğun sınıf ve kademesini belirten ve Bakanlık tarafından görevlendirilmiş sertifikasyon kuruluşlarınca düzenlenen belgeyi,

ö) Meyve ve asma fidanı sertifikası: Meyve ve asma fidanının anaç ve üzerine aşılanmış çeşidi belirten ve Bakanlık tarafından görevlendirilmiş sertifikasyon kuruluşlarınca düzenlenen belgeyi,

p) Tohumculuk kuruluğu: Fiilen tohumluk üretimi faaliyetinde bulunan ve/veya Bakanlıkça tohumcu kuruluş olarak kabul edilen kamu veya özel sektör kurum ve kuruluşları,

r) Su ürünleri yetiştiricilik belgesi: Su ürünleri üretim faaliyetinde bulunan yetiştiricilere Bakanlıkça verilen belgeyi,

s) Su ürünleri kuluçkahane belgesi: Kuluçkahanede yavru balık üretimi yapan yetiştiricilere Bakanlıkça verilen belgeyi,

ş) Sözleşmeli tarım: Tarımsal üretim yapan üreticilerle bunların ürünlerini satın alacak özel veya tüzel kişiler arasında 1/8/1998 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan "Sözleşmeli Tarımsal Ürün Yetiştiriciliği ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkındaki Tebliğ"e göre hazırlanan sözleşmeye dayalı yapılan üretimi,

t) Kontrollü örtüaltı üretimi: Örtüaltı yetiştiriciliğinde üretimin planlanması, geliştirilmesi, pazarlanması ve gerekse gıda güvenlik zinciri içerisinde kaliteli üretimin tüketiciye ulaştırılması aşamasında, kontrollü üretim sistemini geliştirmek amacıyla 27/12/2003 tarihli ve 25329 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan "Kontrollü Örtüaltı Üretiminin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik" esaslarına göre örtüaltında yapılan üretim şeklini,

u) Tarımsal sulama: Bitki gelişmesi için gerekli olan ve doğal yağışlarla karşılanamayan suyun değişik yöntemlerle toprağa verilmesi işlemini,

ü) Çiçek soğanı: Doğada bulunan bazı bitkilerin yumru, rizom, pençe ve soğanlarını,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kredilendirme Konuları ve Teknik Kriterler

İyi tarım uygulamaları

MADDE 4 – (1) Karar kapsamında, 8/9/2004 tarihli ve 25577 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan "İyi Tarım Uygulamalarına İlişkin Yönetmelik" esasları dahilinde iyi tarım uygulamaları kriterlerine uygun faaliyette bulunan üreticilere/müştebbislere yatırım ve işletme kredisi kullandırılır.

(2) Müteşebbisler/üreticiler yetkilendirilmiş kuruluşlar denetiminde iyi tarım yaptıklarına dair söz konusu kuruluşlardan aldıkları belgeleri Bankaya ve/veya Tarım Kredi Kooperatiflerine ibraz etmek zorundadır.

Organik tarım

MADDE 5 – (1) Karar kapsamında, 3/12/2004 tarihli ve 25659 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan "Organik Tarım Kanun"u esasları ile 10/6/2005 tarihli ve 25841 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan "Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik" dahilinde organik tarımsal ürün ve organik tarımsal girdi üretimini yapan, ürünü toplayan, işleyen, ambalajlayan, pazarlayan veya bu faaliyetleri yapacak olan gerçek ve tüzel kişilere yatırım ve işletme kredisi kullandırılır.

(2) Ayrıca, yetkilendirilmiş kuruluşlarla sözleşme yaparak "Geçiş Süreci"ne alınan gerçek ve tüzel kişilere de yatırım ve işletme kredisi kullandırılır.

(3) Yetkilendirilmiş kuruluşlar denetiminde, proje dahilinde veya ferdi olarak organik tarım faaliyetinde organik tarımsal üretimde bulunan veya geçiş sürecinde olan gerçek ve tüzel kişiler, söz konusu yetkilendirilmiş kuruluşlardan aldıkları belgeleri Bankaya ve/veya Tarım Kredi Kooperatiflerine ibraz etmek zorundadır.

Sertifikalı tohum ve fide kullanımı

MADDE 6 – (1) Karar kapsamında, Bakanlık tarafından tohumculuk kuruluşu olarak kabul edilen kuruluşlar tarafından yurtiçinde üretilip sertifikalandırılmış tohum ve fide kullanarak üretim yapan üreticilerin sadece tohum ve fide girdi giderleri için işletme kredisi kullandırılır.

(2) Üreticiler üzerinde sertifika numarası yazılı faturaları Banka ve/veya Tarım Kredi Kooperatifleri’ne ibraz etmek zorundadır.

Sertifikalı tohum ve fide üretimi

MADDE 7 – (1) Karar kapsamında her türlü sertifikalı tohumları yurtiçinde üreten ve ürettiğini belgeleyen, Bakanlık tarafından tohumculuk kuruluşu (kamu kurum ve kuruluşları hariç) olarak kabul edilen kuruluşlara ve/veya sözleşmeli tohum üretimi yapan gerçek ve tüzel kişilere yatırım ve işletme kredisi kullandırılır.

(2) Karar kapsamında, Bakanlık tarafından 14/8/2004 tarihli ve 25553 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan "Sebze Fidelerinin Tedarik, Üretim ve Ticaretine Dair Yönetmelik" esaslarına göre sebze fidesi üretimi yapan gerçek ve tüzel kişilere işletme ve yatırım kredisi kullandırılır.

Sertifikalı meyve fidanı üretimi

MADDE 8 – (1) Karar kapsamında, yıllık sertifikalı fidan üretimi onbeş bin adedin üzerinde olan, anaçlık, kalem damızlığı ve üretim ünitesi dahil olmak üzere on dekar ve üzeri alanda üretim yapan ve meyve ve asma fidanı sertifikasını ibraz eden üreticilere yatırım ve işletme kredisi kullandırılır.

Sertifikalı meyve fidanı kullanımı

MADDE 9 – (1) Karar kapsamında, yumuşak çekirdekli, sert çekirdekli, sert kabuklu meyvelerde ve narenciyede en az yirmibeş dekar, bağ ve kivi tesisi için en az yirmi dekar, çilek için en az 5 dekar, diğerleri için en az on dekar sertifikalı fidan ile bahçe tesis etmek isteyenlere yatırım ve işletme kredisi kullanılır.

Ar-Ge

MADDE 10 – (1) Her türlü tarımsal faaliyete yönelik araştırma geliştirme çalışmalarında bulunan gerçek ve tüzel kişiliğe sahip kurum ve kuruluşların yapacakları projeli araştırma geliştirme faaliyetleri için yatırım kredisi kullanılır.

(2) Bu konuda kredi talebinde bulunan müteşebbisler, Bakanlık Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) tarafından onaylanmış proje ile Banka ve/veya Tarım Kredi Kooperatiflerine başvururlar.

Süt sığırcılığı

MADDE 11 – (1) Karar kapsamında, on baş ve üzerinde Damızlık Belgeli ve/veya Saf Irk Sertifikalı hayvana sahip damızlık süt sığırcılığı işletmelerine yatırım ve işletme kredisi kullanılır.

(2) Damızlık Belgeli ve/veya Saf Irk Sertifikalı hayvan sayısı on baş ve üzerinde olan süt sığırcılığı işletmesi kurmak isteyen yetiştiriciler ile Damızlık Belgeli ve/veya Saf Irk Sertifikalı hayvan sayılarını on baş ve üzerine çıkarmak isteyen işletmelere de, bu konudaki hayvan alımları dahil, yatırım ve işletme kredisi kullanılır.

(3) Süt sığırcılığı için kullanılacak olan yatırım kredileri, Damızlık Belgeli ve/veya Saf Irk Sertifikalı hayvan alımlarını, barınak yapımını ve tadilatını, süt sağım ünitesini, süt soğutma tankını, yem hazırlama ünitesini, hayvan başına azami beş dekarı aşmamak üzere çok yıllık yem bitkisi (yonca ve korunga) tesis giderlerini ve diğer yatırım giderlerini kapsar.

(4) Kredi ile temin edilecek damızlık hayvanlar, Bakanlıkça/yetki verilen kuruluşça düzenlenmiş Damızlık Belgesine veya Saf Irk Sertifikasına sahip, en fazla ilk doğumunu yapmış veya ilk yavrusuna gebe olmalıdır. Yatırım kredilerinde; söz konusu belgeler sadece hayvan alımı için kredi kullanılması halinde istenir. İşletme kredilerinde ve sadece ekipman alımına yönelik yatırım kredilerinde ise, söz konusu belgeler istenmeyecek, sadece mevcut işletmenin "Süt Sığırcılığı İşletmesi" olduğuna dair Damızlık Sığır Yetiştiricileri İl Birlikleri veya Bakanlık il/ilçe müdürlüklerinden yazı istenecektir.

Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği (Sığır-Manda)

MADDE 12 – (1) Karar kapsamında, on baş ve üzerinde kültür ırkı ve melezi gebe düve veya inek/mandaya sahip büyükbaş hayvancılık işletmelerine yatırım ve işletme kredisi kullanılır.

(2) Kültür ırkı ve/veya melezi gebe düve veya inek/manda sayısı on baş ve üzerinde olan büyükbaş hayvan yetiştiriciliği işletmesi kurmak isteyen yetiştiriciler ile mevcut kültür ırkı ve/veya melezi gebe düve veya inek/manda hayvan sayılarını on baş ve üzerine çıkarmak isteyen işletmelere de, kültür ırkı ve/veya melezi gebe düve veya azami dört yaşında inek/manda alımı dahil, yatırım ve işletme kredisi kullanılır.

(3) Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği için kullanılacak olan yatırım kredileri, kültür ırkı ve melezi gebe düve veya azami dört yaşında inek/manda hayvan alımlarını, süt sağım ünitesini, süt soğutma tankını, yem hazırlama ünitesini ve hayvan başına azami beş dekarı aşmamak üzere çok yıllık yem bitkisi (yonca ve korunga) tesis giderlerini kapsar.

(4) Kredi ile temin edilecek hayvanlar için (sığır-manda); Bakanlıkça yürütülmekte olan 28/7/2002 tarihli ve 24829 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan "Sığır

Cinsi Hayvanların Tanımlanması Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği" kapsamında kayıtlı olmaları şartı aranır ve kayıtlı olduklarına dair Bakanlık il/ilçe müdürlüklerinden belge/yazı istenir.

Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği (Koyun-Keçi)

MADDE 13 – (1) Bu karar kapsamında, koyun yetiştiriciliğinde en az elli baş, keçi (Saanen ve Kilis Keçisi) yetiştiriciliğinde ise en az onbeş baş kapasiteye sahip küçükbaş hayvan yetiştiricisi işletmelere yatırım ve işletme kredisi kullanılır.

(2) Koyun yetiştiriciliğinde en az elli baş, keçi (Saanen ve Kilis Keçisi) yetiştiriciliğinde ise en az onbeş baş kapasiteye sahip küçükbaş hayvan yetiştiriciliği işletmesi kurmak isteyen yetiştiriciler ile mevcut hayvan sayılarını koyun yetiştiriciliğinde elli baş ve üzerine, keçi (Saanen ve Kilis Keçisi) yetiştiriciliğinde ise onbeş baş ve üzerine çıkarmak isteyen yetiştiricilere de, bu konudaki hayvan alımları dahil, yatırım kredisi ve işletme kredisi kullanılır.

(3) Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği için kullanılacak olan yatırım kredileri, hayvan alımlarını süt sağım ünitesi, süt soğutma tankı ve yem hazırlama ünitesini kapsar,

(4) Keçi yetiştiriciliğinde işletmede mevcut ve yeni alınacak keçilerin Saanen ve/veya Kilis keçisi olduklarına ilişkin olarak Bakanlık il/ilçe müdürlüklerinden belge/yazı istenir.

Kanatlı sektörüne yönelik bio güvenlik

MADDE 14 – (1) Kanatlı sektöründe tavuk, hindi, ördek, kaz, devekuşu ve bıldırcın ile ilgili damızlık yumurtacı ve/veya damızlık broiler ve/veya kuluçkalık ve/veya yumurtacı ve/veya broiler yetiştiriciliği yapan işletmelerden; tavukçulukta 5000 adet, hindicilikte 2500 adet, ördek, kaz ve bıldırcında 1000 adet, devekuşunda ise 100 adet ve üzeri kapasitelere sahip işletmelere bio güvenlik önlemleri kapsamında işletme kredisi kullanılır.

(2) Bio güvenlik kapsamında kullanılacak krediler, işletmelerin etrafının duvar ve/veya tel örgülerle çevrilmesini, işletme atıklarını yakma fırını kurulmasını, gübre çukuru açılmasını, yaban hayvanlarının işletmeye girişini engelleyen sistemler kurulmasını, dezenfekte havuzları kurulmasını, dezenfeksiyon maddesi ile dezenfeksiyonda kullanılan alet ve ekipmanlar alınmasını, seyyar su tankları ve özel filtreler kurulması konularını kapsar.

(3) İşletme kapasiteleri, tesisin bulunduğu Bakanlık il ve ilçe müdürlüğü vasıtasıyla belgelendirilir.

(4) Bu konuda kredi talebinde bulunan üreticiler Bakanlık il/ilçe müdürlüklerince onaylanmış proje ve işletme kapasitelerini gösterir belge ile Banka ve/veya Tarım Kredi Kooperatiflerine başvururlar.

Arıcılık

MADDE 15 – (1) Arı Yetiştiricileri Birliği veya ürün bazında kurulmuş bulunan Bal Üreticileri Birliği asil veya yedek/aday üye konumunda bulunan arıcılardan, asgari 50 ve üzeri koloniyle üretim yapacak olan arıcılar ile mevcut koloni sayısını 50 ve üzerine çıkarmak isteyen arıcılara işletme kredisi kullanılır.

(2) Arıcılık kapsamında kullanılacak krediler, arılı kovan, yeni kovan, arıcılıkta kullanılan maske, körük, el demiri, bal süzme makinesi, polen kurutma makinesi, ana arı işletmesi oluşturmak için çiftleştirme kutusu, ana arı kafesi, ana arı ızgarası, vb. malzeme ve ekipmanların alımı, ilkbahar beslenmesi için koloni başına 10 kg. şeker, her kovan için yılda 1 kg temel petek alımı, gezginci arıcılık yapanlar için arı nakliye gideri ve işçilik dahil benzeri işletme giderlerini kapsar.

(3) Bu kapsamda, kredi talebinde bulunan arıcılar Birliğe üye olduklarını gösterir belge ile Banka ve/veya Tarım Kredi Kooperatifine başvurur.

Tarımaya dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerinde yapılacak besicilik

MADDE 16 – (1) Karar kapsamında, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ve mevzuatına göre kurulan ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yatırım programına alınmış ve alt yapıları tamamlanmış olan, (TDİOSB) Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgelerinde; faaliyette bulunan/bulunacak olan müteşebbislere küçük ve büyükbaş besicilik konusunda işletme ve yatırım kredisi kullandırılır.

(2) Bu kapsamda kredi talebinde bulunan müteşebbisler TDİOSB’nde parsel tahsisı veya satışı yapıldığına ilişkin belge ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı veya Bakanlık tarafından onaylanmış proje ile Banka ve/veya Tarım Kredi Kooperatifine başvurur.

Tarımaya dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerinde yapılacak süt hayvancılığı

MADDE 17 – (1) Karar kapsamında, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ve mevzuatına göre kurulan ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yatırım programına alınmış ve alt yapıları tamamlanmış olan, (TDİOSB) Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgelerinde; faaliyette bulunan/bulunacak olan müteşebbislere küçük ve büyükbaş süt hayvancılığı konusunda işletme ve yatırım kredisi kullandırılır.

(2) Bu kapsamda kredi talebinde bulunan müteşebbisler TDİOSB’nde parsel tahsisı veya satışı yapıldığına ilişkin belge ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı veya Bakanlık tarafından onaylanmış proje ile Banka ve/veya Tarım Kredi Kooperatifine başvurur.

Su ürünleri yetiştiriciliği

MADDE 18 – (1) Orkinos ve sazan yetiştiriciliği hariç, projesi Bakanlık tarafından onaylanmış su ürünleri yetiştiriciliği yapacak olan üreticilere, kafes sistemi, havuz yapımı, kuluçkahane kurulması ve modernizasyonu ile alet-ekipman alımı konusunda yatırım kredisi, Bakanlıkça verilen su ürünleri yetiştiricilik belgesine ve/veya su ürünleri kuluçkahane belgesine sahip üreticilere, üretimde ihtiyaç duyulan giderlerin finansmanı için ise işletme kredisi kullandırılır.

(2) Su ürünleri yetiştiriciliği yapacak üreticilere kullanılacak yatırım kredilerinde Bakanlıkça onaylanan projeler, işletme kredilerinde ise Bakanlıkça verilen su ürünleri yetiştiricilik belgesinde ve/veya su ürünleri kuluçkahane belgesinde belirtilen kapasite esas alınır.

Tarımsal sulama

MADDE 19 – (1) Karar kapsamında, bitki gelişmesi için gerekli olan ve doğal yağışlarla karşılanamayan suyun sağlanması ve değişik yöntemlerle toprağa verilmesini sağlamak amacıyla, yatırım kredisi kullandırılır.

(2) 167 sayılı Yeraltı suları Hakkında Kanun esaslarına göre su temini maksadıyla kazılar ve kuyular açılmasına yönelik yatırım kredisi, 167 sayılı yasa hükümlerine göre Arama Belgesi alınan kazılar ve kuyular için kullandırılır ve bu konuda kredi talebinde bulunan üreticilerden, Bakanlık ilgili il/ilçe müdürlükleri veya ilgili il özel idareleri tarafından onaylanmış proje raporu istenir.

Tarımsal mekanizasyon (traktör ve biçer-döver hariç)

MADDE 20 – (1) Tarımsal faaliyetlerin sürdürülebilmesi için üreticiler tarafından kullanılan ve 2000/37 sayılı "Tarımsal Mekanizasyon Araçlarının Kredili Satışına Esas Deney ve Denetimlerle İlgili Tebliğ" esaslarına göre zirai kredilendirme belgesi olan traktör ve biçer-döver hariç tüm tarımsal mekanizasyon araçları için yatırım kredisi kullandırılır.

Kontrollü örtüaltı tarımı

MADDE 21 – (1) Kontrollü örtüaltı (modern seralarda) üretme koşullarına sahip en az bir dekar büyüklüğündeki seralarda 27/12/2003 tarihli ve 25329 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kontrollü Örtüaltı Üretiminin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik’e uygun olarak örtüaltı yetiştiriciliği yaptığı Bakanlıkça tespit edilen ve kayıt altına alınan işletmeler ile hazırladıkları projeleri Bakanlık il/ilçe müdürlüklerince onaylanan yeni kurulacak işletmelere projeler çerçevesinde yatırım ve işletme kredisi kullandırılır.

İhracatı yapılan doğal çiçek soğanlarının üretimi

MADDE 22 – (1) 24/8/2004 tarihli ve 25563 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan "Doğal Çiçek Soğanlarının Sökümü, Üretimi ve Ticaretine İlişkin Yönetmelik" esaslarına göre ihracatı yapılan doğal çiçek soğanlarını üretimi faaliyetinde bulunan müteşebbislere Doğal Çiçek Soğanlarının 2007 Yılı İhracat Listesi Hakkında Tebliğ’de (Tebliğ No: 2006/48) yer alan doğal çiçek soğanlarının üretimi konusunda işletme ve yatırım kredisi kullandırılır. Bu kapsamda, üreticilere iklim odaları ve temizleme, kurutma, boylandırma gibi alet ekipman alınması ve/veya bunların modernizasyonu konularında yatırım kredisi, işletme giderlerinin finansmanı için ise işletme kredisi kullandırılır.

(2) Üreticiler, Bakanlık il/ilçe müdürlüklerince onaylanmış proje ile Banka ve/veya Tarım Kredi Kooperatiflerine başvururlar.

Tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği

MADDE 23 – (1) Karar kapsamında aromatik ve tıbbi bitkilerden; kekik, biberiye, adaçayı, sıgla yağı, sumak, keçi boynuzu, defne, fesleğen, likapa, ıhlamur ve safranin kültür alanlarında üretimini yapan işletmeler ile yeni kurulacak işletmelere yatırım ve işletme kredisi kullandırılır.

(2) Üreticiler, Bakanlık il/ilçe müdürlüklerince onaylanmış proje ile Banka ve/veya Tarım Kredi Kooperatiflerine başvururlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Sözleşmeli tarım

MADDE 24 – (1) Yukarıda belirtilen tarımsal faaliyetlerle ilgili yapılacak sözleşmeli tarım, kendi alanlarındaki şartlarda kredilendirilir.

Başvuru

MADDE 25 – (1) Karar kapsamındaki yatırım ve işletme kredisi başvuruları, Bankaya ve TKK’ne yapılır. Başvurular Banka ve TKK’nin usul, esas ve mevzuatları dahilinde değerlendirilir. Banka ve TKK’nce uygun bulunanlara kendi usul ve esasları dahilinde kredi kullandırılır.

Kredilerden yararlanamayacak olanlar

MADDE 26 – (1) Bu Tebliğin 11, 12, 13 ve 17’nci maddelerinde yer alan faaliyetler için, kredilendirme konularından olan süt sağım ünitesi ve soğutma tankı ile ilgili olarak Bakanlık tarafından yapılan desteklemeden faydalanan gerçek ve tüzel kişilere, aynı konuda kredi açılmaz.

(2) Bu Tebliğde yer alan kredi konularından kamu kurum ve kuruluşları yararlanamazlar.

Yürürlük

MADDE 27 – (1) Bu Tebliğ 1/1/2007 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 28 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Köyişleri Bakanı yürütür.

EK 6 23 Haziran 1993 tarihli AB Komisyon Direktifi

1993L0049 — EN — 31.12.1999 — 002.001 — 1

This document is meant purely as a documentation tool and the institutions do not assume any liability for its contents

► **B**

COMMISSION DIRECTIVE 93/49/EEC
of 23 June 1993
setting out the schedule indicating the conditions to be met by ornamental plant propagating
material and ornamental plants pursuant to Council Directive 91/682/EEC
(OJ L 250, 7.10.1993, p. 9)

Amended by:

Official Journal

No page date

► **M1** Commission Directive 1999/67/EC of 28 June 1999

L 164 78 30.6.1999

EK 7 20 Temmuz 1998 tarihli AB Konsey Direktifi

1998L0056 — EN — 10.07.2003 — 002.001 — 1

This document is meant purely as a documentation tool and the institutions do not assume any liability for its contents

► **B**

**COUNCIL DIRECTIVE 98/56/EC
of 20 July 1998
on the marketing of propagating material of ornamental plants
(OJ L 226, 13.8.1998, p. 16)**

Amended by:

Official Journal

No page date

► **M1** Council Regulation (EC) No 806/2003 of 14 April 2003

L 122 1 16.5.2003

► **M2** Council Directive 2003/61/EC of 18 June 2003

L 165 23 3.7.2003

EK 8 28 Haziran 1999 tarihli AB Komisyon Direktifi

L 164/76

EN

Official Journal of the European Communities

30. 6. 1999

COMMISSION DIRECTIVE 1999/66/EC

of 28 June 1999

**setting out requirements as to the label or other document made out by the
supplier pursuant to Council Directive 98/56/EC**

EK 9 28 Haziran 1999 tarihli AB Komisyon Direktifi

L 172/42

EN

Official Journal of the European Communities

8. 7. 1999

COMMISSION DIRECTIVE 1999/68/EC

of 28 June 1999

**setting out additional provisions for lists of varieties of ornamental plants as kept by suppliers
under Council Directive 98/56/EC**

EK 10 Yeni Bitki eşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun

Kanun No: 5042

Yayımlandığı R.Gazete: 15.01.2004/25347

Kabul Tarihi: 08.01.2004

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- Bu Kanunun amacı, bitki çeşitlerinin geliştirilmesini özendirmek, yeni çeşitlerin ve ıslahçı haklarının korunmasını sağlamaktır.

Bu Kanun tüm bitki türlerini kapsar.

Tanımlar

MADDE 2- Bu Kanunda geçen ;

- a) Bakanlık : Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
- b) Mahkeme : Fikrî ve sınaî haklar konusundaki ihtisas mahkemelerini,
- c) Islahçı: Yeni bir bitki çeşidini ıslah eden veya bulan ve geliştiren kişi,;
- d) Hak sahibi: Islahçı veya onun hukukî haleflerini,
- e) eşit: Islahçı hakkının verilmesi için gerekli şartların karşılanıp karşılanmadığına bakılmaksızın, bir veya birden fazla genotipin ortaya çıkardığı bazı özelliklerin kendisini göstermesiyle tanımlanan ve aynı tür içindeki diğeri genotiplerden en az bir tipik özelliğı ile ayrılan ve değışmeksizin çoğaltmaya uygunluğu bakımından bir birim olarak kabul edilen en küçük taksonomik kısım içerisinde yer alan bitki grubunu,
- f) Tohumluk: Bitkilerin oğaltımı için kullanılan vegetatif ve generatif bitki kısımlarını,
- g) oğaltım veya oğaltma: Asıl veya ebeveyn bitkilerle aynı özellikleri taşıyan bir sonraki nesil bitkilerin elde edilmesini,
- h) Üretim veya üretme ; Ürün veya çoğaltım materyali elde etmek amacıyla bitki yetiştirilmesini,

- ı) oğaltım materyali: Bitkilerin oğaltımı için kullanılan bütün bir bitki veya kısımlarını,
- i)Tescil: Bu Kanun kapsamındaki çeşitlerin ıslah hakları kütüğüne yazılması,
- j) Bülten : Bitki eşitleri Bltenini,
- k) Kütük ; Islah hakkı başvurusu ve hakkın tescili ile ilgili hususların kayıtlı olduğu sicilleri,
- l) Katalog: İlgili mevzuat çerçevesinde ticareti yapılan çeşitlerin yayımlandığı steyi,
- m) UPOV Sözleşmesi: Yeni Bitki eşitlerini Koruma Uluslararası Birliği Sözleşmesini, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Koruma Şartları ve Korumadan Yararlanacak Kişiler

Genel Şartlar

MADDE 3- Yeni, farklı, yeknesak ve durulmuş olduğu tespit edilen bitki eşitleri, bu Kanunda belirtilen diğer şartların yerine getirilmesi kaydıyla, ıslah hakkı verilerek korunur.

Korumadan yararlanacak kişiler

MADDE 4- Bu Kanun ile sağlanan korumadan, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları veya Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde ikametęahı olan veya iş merkezi bulunan gerçek veya tüzel kişiler veya UPOV Sözleşmesi hükümleri dahilinde başvuru hakkına sahip kişiler yararlanır.

Birinci fıkra şartlarını taşımamasına rağmen, Türkiye Cumhuriyeti uyruğundaki kişilere kanunen veya fiilen koruma tanıyan devletlerin uyruğundaki gerçek veya tüzel kişiler de karşılıklılık ilkesi uyarınca bu Kanunun sağladığı korumadan yararlanır.

Yenilik ve yeniliği etkilemeyen durumlar

MADDE 5- Bir çeşidin çoğaltım veya hasat edilmiş materyali; ıslah hakkı için başvurunun yapıldığı tarihten geriye doğru yurt içinde bir yıl, yurt dışında dört yıl, ağaç ve asmalarda altı yıl öncesine kadar kullanım amacıyla hak sahibi tarafından veya onun rızasıyla satılmamış veya umuma sunulmamış ise çeşit yeni kabul edilir.

Aşağıda belirtilen haller çeşidin yeni sayılmasını etkilemez:

- a- Hak sahibi aleyhine, hakkın kötüye kullanımı sayılacak satış veya açıklamalar.

b- İslahçı hakkının devrine ilişkin sözleşme kapsamında olan satış veya açıklamalar.

c- Çoğaltım materyalinin mülkiyet hakkının halt sahibinde olması ve bu materyalin bir başka çeşit üretiminde kullanılmaması kaydıyla hak sahibi adına bu materyalin çoğaltım sözleşmesi kapsamında kalan faaliyetler.

d- Çeşidin niteliklerini belirlemek amacıyla bir sözleşme çerçevesinde yapılan tarla veya laboratuvar denemeleri ya da küçük çaplı ürün işleme denemeleriyle ilgili faaliyetler.

e- Biyolojik güvenlik amacıyla yapılacak yasal işlemler veya ticareti yapılacak çeşitlerin resmi kataloga kaydedilmesi gibi yükümlülüklerden doğan faaliyetler.

f- Çeşidin elde edilişi sırasında ortaya çıkan artık ürünün veya yan ürün niteliğindeki hasat edilmiş materyalin ya da (c), (d) ve (e) bentleri çerçevesindeki faaliyetleri sonucu ortaya çıkan materyalin tüketim amacıyla ve çeşit tanımlanmaksızın satışı veya kamuya sunulması ile ilgili faaliyetler.

Farklılık

MADDE 6- Başvuru veya rüçhan hakkı tarihinde, herkesçe bilinen çeşitlerden açıkça ayırt edilebilen çeşit, farklı sayılır.

Bir çeşide herhangi bir ülkede başvuru sonucunda ıslahçı hakla verilmesi veya çeşidin katalogda yer alması halinde, çeşidin başvuru tarihinden itibaren herkesçe bilindiği kabul edilir.

Herkesçe bilinme, çeşidin kullanılmaya başlanması veya meslekî bir kuruluşun çeşitler katalogunda yer alması veya bir referans koleksiyonuna dahil edilmesi gibi durumlara bakılarak da tespit edilebilir.

Yeknesaklık

MADDE 7- Kullanılan çoğaltım metoduna bağlı olan muhtemel değişiklikler dışında, ilgili özellikler bakımından bir örneklik gösteren çeşit, yeknesak kabul edilir.

Durulmuşluk

MADDE 8- Birbirini izleyen çoğaltımlar sırasında veya belirli çoğaltım dönemleri sonunda ilgili özellikleri değişmeksizin aynı kalan çeşit, durulmuş kabul edilir.

İsmlendirme ve ismin kullanılması

MADDE 9- Korunan bir çeşidin ismi onun umumî ismî haline gelir.

İsim, çeşidin tanınmasını sağlamak kaydıyla anlamlı veya anlamsız bir kelime veya kelime grubundan, kelime ve rakamlardan veya harf ve rakamlardan oluşabilir. Çeşit

için önerilen ismin içinde, çeşit ile ilgili ürünler bakımından marka alınmasını markalar mevzuatı açısından engelleyecek unsurlar bulunamaz.

Çeşit için, Türkiye'de veya UPOV Sözleşmesine taraf bir ülkede bir isim tescil edilmiş ve kullanılmakta ise ıslahçı hakkı başvurulmuş bu isimle yapılır. 42 nci madde hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, çeşidin diğer ülkelerde kullanılan isimleri de Başvuru Siciline ve Islahçı Hakları Siciline kaydedilir.

Bir çeşidin Türkiye'de veya UPOV Sözleşmesine taraf bir ülkede kullanılmakta olan isminin aynısı veya karışıklığa yol açacak kadar benzeri, aynı veya yakın türdeki bir diğer çeşit için kullanılamaz. Bu hüküm UPOV Sözleşmesine taraf ülkede tescil edilmiş isimler için de uygulanır.

Korunan bir çeşidin çoğaltım materyalini satan veya başka şekilde pazarlayan herkes çeşidin bu ismini kullanmak zorundadır. Bu hüküm 14 üncü maddenin beşinci fıkrasının (b) bendindeki çeşitlere de uygulanır.

İsmi kullanım zorunluluğu, ıslahçı hakkı sona erse bile devam eder.

Çeşidin kullanımıyla ilgili olarak üçüncü kişilerin önceki hakları saklıdır. Üçüncü kişilerin Önceki hakları nedeniyle, bir çeşide ait ismin kullanılması bu ismi kullanmak zorunda olan kişiye yasaklanmışsa Bakanlık ıslahçıdan çeşit için yeni bir isim ister.

Satışa sunulan veya diğer şekillerde piyasaya sürülen bir çeşidin isminin marka, ticaret unvanı veya benzer diğer İşaretler ile birlikte kullanımı ancak çeşit isminin kolayca tanınabilir şekilde yazılması halinde mümkündür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Koruma süresi

Koruma süresi

MADDE 10- Koruma süresi ıslahçı hakkının tescilinden itibaren yirmibeş yıldır. Bu süre ağaçlar, asmalar ve patates için otuz yıldır.

Koruma süresinin sona ermesi, takvim yılı sonu itibarıyla hesaplanır.

İKİNCİ KISIM

Hak Sahipliği, Hakkın Kapsamı ve Sınırlandırma

BİRİNCİ BÖLÜM

Hak Sahipliği ve Hak Sahibinin Yetkileri

Hak sahipliği

MADDE 11- Bir çeşidin ıslahçı hakkı, ıslahçıya ve onun hukukî haleflerine aittir.

Islahçının birden çok olması halinde, taraflar arasında aksine bir anlaşma yoksa, ıslahçılar, müşterek mülkiyet hükümleri çerçevesinde hak sahibidir.

Her hak sahibi diğerlerinden bağımsız olarak aşağıdaki işlemleri kendi adına yapabilir:

- a) Kendine düşen pay üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilir.
- b) Diğer hak sahiplerine yazılı bildirimde bulunduktan sonra hak konusu çeşidi kullanabilir.
- c) Hak konusu çeşidin korunması için gerekli önlemleri alabilir.
- d) Diğer pay sahipleriyle birlikte, Bakanlığa yapılan başvuru veya tescilden doğan hakların herhangi bir şekilde tecavüze uğraması halinde, üçüncü kişilere karşı hukuk ve ceza davası açabilir.

Üçüncü kişilere karşı hukuk veya ceza davası açılması halinde, diğer hak sahiplerinin davaya katılabilmeleri için durum, davayı açan tarafından, davanın açıldığı tarihten itibaren bir ay içinde kendilerine bildirilir.

Payın üçüncü kişilere devredilmesi halinde, diğer pay sahiplerinin Onalım hakkı vardır. Payın devri, yazılı olarak yapılır ve sicile kaydedilir. Bakanlık onalım hakkının kullanılabilmesi için durumu iki ay içinde diğer paydaşlara bildirir. Onalım hakkı, bildirimden tebellüğünden itibaren bir ay içinde kullanılır.

Çeşidin kullanılması hakkının üçüncü kişilere devrinin, hak sahiplerinin tamamının rızasıyla mümkün olmaması halinde, devredilip devredilemeyeceği hususunu mahkeme takdir eder.

Hizmet ilişkisinde hak sahipliği

MADDE 12- Aralarındaki özel sözleşmeden veya işin mahiyetinden aksi anlaşılmadıkça, çalışanların işlerini görürken ıslah ettikleri veya buldukları ve geliştirdikleri çeşitlerin sahibi, bunların işverenidir.

Sözleşmesi gerektirmediği halde, işyerindeki bilgi ve araçlardan faydalanmak suretiyle çeşit geliştiren çalışanların ıslah ettikleri veya buldukları ve geliştirdikleri çeşidin sahibi işverendir.

Çalışanların, ıslah ettikleri veya buldukları ve geliştirdikleri çeşitleri için çeşidin ekonomik değeri de göz önüne alınarak işverenin ve çalışanın birlikte tespit edeceği bir bedele hakları vardır. Taraflar, bedel konusunda anlaşamadıkları takdirde söz konusu bedel mahkemece tespit edilir. Taraflar, bedeli hizmet sözleşmesine önceden belirleyip koyabilirler.

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan görevlilerden hangilerinin ıslahçı hakkından ne ölçüde ve nasıl yararlanacağı, ilgili bakanlıkların görüşleri alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

Hizmet sözleşmesi dışında kalan sözleşmelerde hak sahipliği

MADDE 13- Sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, hizmet sözleşmesi dışında kalan iş sözleşmeleri çerçevesinde ıslah edilen veya bulunan ve geliştirilen çeşidin sahibi işverendir.

Hak sahibinin yetkileri

MADDE 14- Islahçı hakkı, korunan çeşit ile ilgili olarak, hak sahibine aşağıdaki inhisarî yetkileri verir:

- a- Üretmek veya çoğaltmak.
- b- Çoğaltım amacıyla hazırlamak.
- c- Satışa arz etmek.
- d- Satmak veya diğer şekillerde piyasaya sürmek.
- e- İhraç veya ithal etmek.
- f- Depolamak.

Koruma altındaki bir çeşide ait çoğaltım materyalinin izinsiz kullanımı sonucunda sağlanan hasat edilmiş materyal ile ilgili olarak; birinci fıkrada belirtilen tüm faaliyetler için hak sahibinin izni gereklidir. Ancak hak sahibi, geçmişte makul bir fırsata sahip olduğu halde söz konusu çoğaltım materyali üzerindeki bu hakkını kullanmamışsa izin gerekmez.

Koruma altındaki bir çeşide ait çoğaltım materyalinin izinsiz kullanımı sonucunda sağlanan hasat edilmiş materyalden doğrudan elde edilen mamul maddelere de ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

Hak sahibi, yukarıdaki fıkralarda belirtilen hükümlerdeki yetkilerini şarta bağlayabilir ve bu yetkilerine sınırlandırma getirebilir.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen hükümler aşağıdaki çeşitlere de uygulanır:

a) Koruma altındaki bir çeşidin kendisinin esas itibarıyla türetilmiş bir çeşit olmaması kaydıyla, bu çeşitten esas itibarıyla türetilen çeşitlere.

b) Korunan bir çeşitten farklı olmayan çeşitlere.

c) Üretilmeleri için her defasında koruma altındaki bir çeşidin kullanımını gerektiren çeşitlere.

Aşağıdaki haller beşinci fıkranın (a) bendinde sözü edilen diğer bir çeşitten esas itibarıyla türetilmiş çeşitleri kapsar:

a) Çeşidin, hâkim özellikler itibarıyla bir başlangıç çeşidinden türetilmiş olması veya yine hâkim özellikler itibarıyla başlangıç çeşidinden türetilen diğer bir çeşitten türetilmiş olması gerekir Her İki durumda da esas itibarıyla türetilmiş çeşit, başlangıç çeşidini oluşturan genotip veya genotipler tarafından meydana getirilen aslî özellikleri göstermelidir.

b) Türetilmiş çeşit, başlangıç çeşidinden açıkça ayırt edilebilir olmalı ve türetme yönteminin yol açtığı farklılıklar dışında başlangıç çeşidini oluşturan genotip veya genotipler tarafından meydana getirilen aslî özellikleri göstermelidir.

Esas itibarıyla türetme; tabiî veya sunî mutant seleksiyonu, somaklonal varyant seleksiyonu, başlangıç çeşidi içinden farklı bireylerin seleksiyonu, geriye melezleme veya genetik mühendisliği yoluyla transformasyona uğratılmış bitkilerden elde etme gibi yöntemlerle olabilir.

Başvuru ve tescil tarihi arasında kalan süre içinde yetkiler

MADDE 15- Islahçı hakkı için yapılan başvuru tarihi ile hakkın verildiği tarih arasındaki süre içinde, 14 üncü maddede belirtilen ve hak sahibinin iznini gerektiren faaliyetlerde bulunan kişi veya kişiler, hak sahibine muhik bir bedel ödemek zorundadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Yetkinin Sınırlandırıldığı Haller

Genel Sınırlandırma halleri

MADDE 16- Aşağıdaki haller hak sahibinin yetkileri dışındadır:

a- Şahsî amaçla sınırlı kalan ve ticarî amaç taşımayan faaliyetler.

b- Deneme amacıyla yapılan faaliyetler.

c- 14 üncü maddenin beşinci fıkrasındaki haller dışında başka çeşitlerin elde edilmesi amacıyla yapılan faaliyetler.

Çiftçi istisnası

MADDE 17- Hak sahibinin, 34 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen yetkilerine aykırı olmamak kaydıyla, tarımsal üretimin korunması ve kollanması amacıyla, çiftçilerin kendi arazilerinde yaptıkları üretim sonucunda elde ettikleri üründen, yine kendi işlediği arazilerinde yapacakları yeni üretimler için, Kibrit ve sentetik çeşitler hariç olmak üzere, korunan bir çeşidin çoğaltım materyalini kullanabilmeye yetkileri vardır.

Birinci fıkra hükümleri aşağıdaki türlere uygulanır:

a) Tahıllar;

1. Buğday (*Triticum.spp.*).
2. Arpa (*Hordeum vulgare L.*).
3. Çeltik (*Oryza sativa L.*).
4. Yulaf (*Avena sativa L.*).
5. Çavdar (*Secale cereale L.*).
6. Tritikale (*Triticosecale*).

b) Yemeklik baklagiller;

1. Kuru fasulye (*Phaseolus vulgaris L.*).
2. Nohut (*Cicer arietinum L.*).
3. Mercimek (*Lens culinaris Medik.*).
4. Bezelye (*Pisum sativum L.*).
5. Bakla(*ViciafabaL.*).

c) Yem bitkileri;

1. Yonca (*Medicago sativa L.*).
2. Korunga (*Onobrychis sativa L.*).
3. Fiğ (*Vicia sativa L.*).

4. Üçgül (*Trifolium* spp.).

d) Endüstri bitkileri;

I. Pamuk (*Gossypium* spp.).

2. Tütün (*Nicotiana tabacum* L.).

3. Patates (*Solanum tuberosum* L.).

4. Kolza (*Brassica napus* L.).

5. Yer fıstığı (*Arachis hypogaea* L.).

6. Soya (*Glycine Max* L.).

Birinci fıkra, hak sahibinin ve çiftçilerin haklarını koruyacak şekilde, aşağıdaki kriterler göz önüne alınarak uygulanır:

a. Çiftçinin işlediği arazisi için herhangi bir miktar kısıtlaması olmadan ihtiyaç duyduğu çoğaltım materyalini kullanmaya hakları vardır. Çiftçinin işlediği arazisi; çiftçinin kendi adına, kendi sorumluluğu altında bitki yetiştirdiği, mülkiyetindeki veya kiraladığı veya ortakçılık yoluyla işlediği arazidir.

b. Çiftçi istisnasından küçük çiftçiler yararlanır. Küçük çiftçiler; ikinci fıkrada belirtilen türlerden en fazla 92 ton tahıl üretmek için kullanılması gerekli araziden daha küçük araziye sahip çiftçiler veya diğer türler için karşılaştırılabilir kriterleri sağlayan çiftçilerdir. Karşılaştırılabilir kriterler yönetmelikle belirlenir. Bu çiftçiler, hak sahibine herhangi bir bedel ödemezler.

c. Korunan çeşidi kullanan ve istisna dışında kalan çiftçiler hak sahibine belirli bir bedel öderler. Bu bedel, hak sahibi ile çiftçi arasında yapılacak anlaşmayla belirlenir.

d. İstisnadan yararlanan çiftçiler veya ürünü İşleyenler, hak sahibinin talep ettiği her türlü bilgi ve belgeyi vermek zorundadır. Hak sahibi, gerektiğinde bu konuda Bakanlıktan yardım isteyebilir. Bakanlık, ücreti karşılığında konuyla ilgili bilgi ve belgeleri hak sahibine verebilir. Bakanlık, talep edilen bilgi ve belgeleri vermeyi reddederse, ret kararını gerekçeleriyle birlikte hak sahibine yazılı olarak bildirir.

Çiftçi istisnası ile ilgili uygulamaların usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Zorunlu Lisans ve Islahçı Hakkının Tüketilmesi

Zorunlu lisans

MADDE 18- Islahçı hakkının tescilinden itibaren üçüncü yılın sonunda, kamu yararının gerektirmesi halinde, ıslahçı hakkı zorunlu lisansa konu yapılabilir.

Millî savunma veya halk sağlığı açısından, korunan çeşidin kullanılmaya başlanması, kullanımının artırılması veya yaygınlaştırılması büyük önem taşıyorsa, kamu yararının bulunduğu kabul edilir.

Korunan çeşidin kullanılmamasının veya nitelik ve miktar bakımından yetersiz kullanılmasının ekonomik ve teknolojik gelişme açısından ciddi zararlara sebep olacağı hallerde de kamu yararının bulunduğu kabul edilir.

Zorunlu lisansa, Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu karar verir. Korunan çeşidin kullanımının millî savunma veya halk sağlığı bakımından önemli olması halinde ise zorunlu lisans teklini, Bakanlık ile Millî Savunma Bakanlığı veya Sağlık Bakanlığı tarafından birlikte yapılır.

Millî savunma nedeni ile verilen zorunlu lisans karan, çeşidin bir veya birkaç işletme tarafından kullanılması ile sınırlandırılabilir.

Korunan çeşidin ihraç edilmesi durumu, zorunlu lisans gerekçesi olarak kabul edilmez.

Zorunlu lisansla ilgili uygulamaların usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Zorunlu lisansla ilgili arabuluculuğun talep edilmesi

MADDE 19- Zorunlu lisans verilmesi İçin talepte bulunmak isteyen kişi, önce aynı .çeşit için sözleşmeye dayalı lisans verilmesi amacıyla Bakanlıktan arabuluculuk etmesini isteyebilir.

Bakanlığın arabuluculuğunu talep etmek için, yönetmelikte belirtilen ücret ödenir.

Arbuluculuk talebinde aşağıdaki hususlar yer alır:

- a. Talepte bulunan hakkında bilgi.
- b. Arabuluculuk talebine konu olan çeşit ve hak sahibi hakkında bilgi.
- c. Zorunlu lisans verilmesini haklı kılan şartlar.
- d. Talep edilen lisansın kapsamı ve talebin sebepleri.

e. Talepte bulunanın hak konusu çeşidi etkin şekilde kullanıp kullanamayacağı ve hak sahibi tarafından lisans verilmesi için istenilen makul teminatın verilip verilemeyeceği konusunda karar vermeye yetecek bilgiler.

Bakanlığın arabuluculuğu

MADDE 20- Bakanlık, arabuluculuk talebi konusundaki kararını talep tarihinden itibaren bir ay içinde verir.

Bakanlık, kendisine yapılan arabuluculuk talebi ile bu talebe ekli belgelerin incelenmesinden ve yaptığı araştırmadan sonra, zorunlu lisansın verilmesini gerektiren bir durum bulunduğu, talepte bulunan kişinin ödeme gücü bulunduğu ve hak konusu çeşidin kullanımı için gerekli imkânlara sahip olduğu kanısına varırsa, arabuluculuk talebini kabul eder.

Bakanlık, arabuluculuk talebi konusundaki kararın, talep sahibine ve ayrıca arabuluculuk talebinin bir sureti ile birlikte hak sahibine bildirir.

Arabuluculuk işleminin yapılması

MADDE 21- Bakanlık, arabuluculuk talebini kabul ederse, arabulucu olarak bulunacağı sözleşmeye dayalı lisans görüşmelerine, ilgili tarafların katılması için gecikmeksizin çağrıda bulunur. Görüşmeler en çok iki ay sürer.

Arabuluculuk talebinin kabul edildiğinin taraflara bildirilmesini izleyen iki aylık süreye rağmen, sözleşmeye dayalı bir lisansın verilmesi mümkün olmamışsa, Bakanlık arabuluculuk ve araştırma faaliyetinin sona erdiğini açıklar ve bunu ilgililere bildirir.

Bakanlık, lisans sözleşmesinin gerçekten yapılabileceği kanısına varırsa, tarafların birlikte yapacağı en çok bir aylık ek süre talebini, iki aylık süre geçmesine rağmen kabul edebilir.

Bakanlığın kararını vermesinden önce, sadece tarafların, arabuluculuk İşlemleri ile ilgili belgelere bakma ve suretleri isteme hakları vardır. Taraflar ve Bakanlık, belgelerin içeriğinin gizliliğine uymakla yükümlüdür.

Arabuluculuk faaliyetinin sonuçları

MADDE 22- Bakanlığın arabulucu olduğu görüşmeler sonucunda, tarafların hak konusu çeşidin kullanımı ile ilgili lisans konusunda anlaşmaya varmaları halinde, lisans alanın çeşidi kullanmaya başlaması için kendisine süre tanınır.

Çeşidin kullanılmaya başlanması için tanınan süre bir yılı aşamaz ve arabuluculuk faaliyetinin sonuçlanması için aşağıdaki şartlar aranır:

a) Taraflarca kararlaştırılan lisansın inhisarî lisans olması ve zorunlu lisansa konu olmasını engellememesi.

b) Hak konusu çeşidin kullanılması için, arabuluculuk talebinde bulunanın gerekli imkânlarla sahip olduğunu ve çeşidin niteliği itibarıyla kullanıma başlamak için süreye ihtiyacı olduğunu kanıtlayan belgelerin temin edilmesi.

c) Talepte bulunanın, Öngörülen süre içinde hak konusu çeşidi kullanıma başlayamaması halinde doğabilecek sorumluluk için yönetmelikte belirtilen teminatın verilmesi.

d) Yönetmelikte belirtilen arabuluculuk ücretinin ödenmesi.

Bakanlık, tarafların sundukları belgelere dayanarak, ikinci fıkrada öngörülen şartların yerine getirilmiş olduğuna ve tarafların çeşidin kullanımı konusunda hemen harekete geçeceklerine ilişkin kesin bir kanaata varırsa, arabuluculuk işlemlerini tamamlar ve arabuluculuk sonucu verilen lisansı Kütüğe kaydeder.

Talepte bulunan, çeşidin kullanımına başlanılmasıyla ilgili hazırlıklar ve mevcut durum hakkında Bakanlığa bilgi vermekle yükümlüdür. Bakanlık gerekli gördüğü takdirde, denetime yetkilidir.

Bakanlığın arabuluculuğu sonucunda lisans alan, hak konusu çeşidin kullanımı için tanınan süre içinde, söz konusu çeşit için zorunlu lisans verilmesi işlemlerinin durdurulmasını mahkemeden talep edebilir.

Zorunlu lisans verilmesi işlemlerinin durdurulması hakkındaki kararın, esaslı bir yanılmaya veya tarafların öngörülen süre içinde çeşide yönelik ciddi ve sürekli faaliyette bulunamayacakları düşüncesine dayandığının ispatı halinde, mahkeme durdurma kararını kaldırabilir.

Bakanlığın arabuluculuk faaliyeti sonucu lisans alan, öngörülen süre içinde çeşidi kullanmaya başlamazsa, Bakanlık, lisans alanın lisans verene bir bedel ödemesi gerektiğine karar verebilir. Bedel, çeşidin kullanılmadığı süreye eşdeğer süreü bir lisans sözleşmesinde lisans alanın hak sahibine ödemesi gereken lisans bedeline göre hesaplanır.

Zorunlu lisansın talep edilmesi

MADDE 23- 21 inci maddede öngörülen sürenin bitmesinden veya Bakanlığın arabuluculuk yapmasına ilişkin talebi reddeden kararından itibaren üç aylık süre geçmişse veya Bakanlık tarafından yapılan arabuluculuk faaliyeti süresi içinde, taraflar lisans sözleşmesi yapılması konusunda anlaşmaya varamamışlarsa, mahkemeden zorunlu lisans verilmesi talep edilebilir.

Zorunlu lisans talep eden, daha önce yapılan arabuluculuk işlemlerine ve bu amaçla sunulan belgelere dayanarak zorunlu lisansın verilmesi ile ilgili şartların gerçekleştiğini ileri sürebilir.

Talep sahibi ayrıca çeşidi etkin bir biçimde kullanmayı sağlayacak imkânları ve lisans verilmesi halinde gösterebileceği teminatı belirtir.

Zorunlu lisans talebine aşağıdaki belgeler eklenir:

- a) Daha önce yapılmış bir arabuluculuk faaliyetine ilişkin belgeler bulunmadığı takdirde, zorunlu lisans talebini inandırıcı bir şekilde destekleyen belgeler.
- b) Zorunlu lisans işlemleri için gerekli olan masrafı karşılamak üzere yönetmelikte belirtilen teminatın verileceğı ile ilgili belgeler.
- c) Yönetmelikte belirtilen ücretin ödendiğini gösterir belge.

Zorunlu lisans işleminin başlaması

MADDE 24- 23 üncü maddede belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde, mahkeme zorunlu lisans talebiyle ilgili işlemlere başlar. Talebin ve ekli belgelerin birer sureti hak sahibine gönderilir. Hak sahibi, belgelerin alındığı tarihten itibaren en geç bir ay içinde, bunlara karşı itirazda bulunabilir.

Bakanlığın arabuluculuk talebini reddetmiş olması sebebiyle zorunlu lisans talebinde bulunulması halinde, hak sahibine tanınacak itiraz süresi, iki aydan az olamaz.

Hak sahibi tarafından yapılan itirazda, daha önce Bakanlığın yaptığı arabuluculuk işlemlerine ait belgeler göz önüne alınır ve bu işlemlerle ilgili olarak ileri sürülen fakat söz konusu belgelerde yer almayan deliller de sunulur. Delillerin birer sureti mahkeme tarafından hak sahibine gönderilir.

Zorunlu lisans kararı

MADDE 25- Mahkeme, hak sahibi tarafından yapılan itirazı zorunlu lisans talep edene tebliğ eder. Tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde, talebin reddine veya zorunlu lisansın verilmesine karar verilir. Hak sahibi zorunlu lisans talebine itiraz etmemişe, mahkeme gecikmeksizin zorunlu lisansa karar verir.

Zorunlu lisans kararında, lisansın kapsamı, bedeli, iki yıldan az dört yıldan fazla olmamak üzere süresi, lisans alan tarafından gösterilen teminat, lisansın kullanıma başlama zamanı ile çeşidin etkin kullanımına ilişkin hususlar yer alır.

Kararın temyizi halinde, uygulamanın durdurulması için hak sahibi tarafından sunulan deliller mahkemece yeterli görülürse, çeşidin kullanımı, lisansa ilişkin kararın kesinleşmesine kadar ertelenir. Temyiz talebi kesinleşmiş kararın uygulanmasını geciktirmez.

Zorunlu lisans işlemlerinin durdurulması

MADDE 26- Zorunlu lisans verilmesi talebinin yapılmasından sonra mahkeme, lisans verilmesi ile ilgili kararın alınması bakımından gereken işlemlere başlar. Mahkeme, her iki tarafın müştereken ve gerekçeli talebi üzerine bir defaya mahsus olmak üzere,

zorunlu lisans İşlemlerini en çok üç aylık bir süre için durdurabilir. Bu sürenin dolması üzerine mahkeme, durumu taraflara bildirir ve işlemlere tekrar devam eder.

Zorunlu lisansın niteliği

MADDE 27- Zorunlu lisans inhisarı değildir. Ancak, veriliş amacındaki gerekleri karşılamak kaydıyla, zorunlu lisans inhisarî nitelikte de verilebilir.

Zorunlu lisans verilmesi halinde hak sahibine muhik bir bedel ödenir. Lisans bedeli, özellikle çeşidin ekonomik önemi göz önüne alınarak belirlenir.

Hak sahibi, zorunlu lisans alan kişiye zorunlu lisans süresince çoğaltım materyalini vermekle yükümlüdür.

Zorunlu lisans sebebiyle, hak sahibi ve lisans alan arasında doğan güven ilişkisi, hak sahibi tarafından ihlâl edilirse, lisans alan, ihlâlin hak konusu çeşidin değerlendirilmesindeki etkisine göre, hak sahibinin isteyebileceği lisans bedelinden indirim yapılmasını talep edebilir.

Lisans alan veya hak sahibi, sonradan ortaya çıkan ve değişikliği haklı kılan olaylara dayanarak mahkemeden zorunlu lisans bedelinde veya şartlarında değişiklik yapılmasını talep edebilir. Özellikle hak sahibi, zorunlu lisans verilmesinden sonra, zorunlu lisansa göre daha uygun şartlarda sözleşmeye dayalı lisans yapması halinde böyle bir talepte bulunabilir.

Zorunlu lisans süresinin dolması halinde, lisans süresinin uzatılması mahkemeden talep edilebilir. Mahkeme, zorunlu lisans verilmesini gerektiren şartların devam etmekte olduğunu tespit ederse, lisans süresini 25 inci maddenin ikinci fıkrası çerçevesinde uzatabilir.

Lisans alan, zorunlu lisanstan doğan yükümlülüklerini Önemli ölçüde ihlâl etmekte veya sürekli olarak yerine getirmemekte İse hak sahibi, tazminat hakları saklı kalmak kaydıyla, zorunlu lisansın iptali için mahkemeye başvurabilir.

Zorunlu lisansın devri

MADDE 28- Zorunlu lisans başkasına devredilebilir. Zorunlu lisans devrinin geçerli olabilmesi için, işletme ile birlikte devredilmesi veya lisansın değerlendirilmekte olduğu işletme kısmının devredilmesi gerekir. Zorunlu lisans devri, Bakanlık tarafından Kütüğe kaydedilir.

Zorunlu lisans alan alt lisans veremez. Bu amaçla yapılan işlem geçersizdir.

Esas itibarıyla türetilmiş çeşitlerde zorunlu lisans

MADDE 29- Esas itibarıyla türetilmiş çeşitlerde de yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde, kamu yaranı nedeniyle zorunlu lisans verilebilir. Esas itibarıyla türetilmiş çeşitlerde zorunlu lisans verilmesi halinde, arabuluculuk faaliyeti veya dava, başlangıç

çeşidinin hak sahibine de bildirilir. Esas itibarıyla türetilmiş çeşit ite ilgili olarak verilecek zorunlu lisans kararında, başlangıç çeşidinin hak sahibine muhik bir bedel ödenmesi hususu da yer alır.

Sözleşmeye dayalı lisans hükümlerinin uygulanabilirliği

MADDE 30- 50 nci ve 51 inci maddelerde belirtilen sözleşmeye dayalı lisans ile ilgili hükümler, mahiyetine aykırı olmamak kaydıyla zorunlu lisansa da uygulanır.

İslahçı hakkının tüketilmesi

MADDE 31- Korunan bir çeşide aîr veya 14 üncü maddenin beşinci fıkrası hükümlerine giren bir çeşide aîr materyal veya bu materyalden elde edilen materyal, yurt içinde ıslahçı tarafından veya onun rızasıyla satılmış veya diğerr bir şekilde pazarlanmış İse ıslahçı hakkı tüketilir. Bu nitelikteki materyal veya ürünlerin konu olacağı sonraki tasarruflara karşı ıslahçı hakkı ileri sürülemez.

Ancak, sonraki tasarruf, hak konusu çeşidin çoğaltılmasına imkân veren faaliyetlerden oluşmakta ise veya çeşidin aîr olduğu cins ve türü koruma kapsamına almamış bir ülkeye, çeşidin çoğaltılmasına imkân verecek materyalin ihraç edilmesi faaliyetlerini içeriyorsa, her iki halde de ıslatıcı hakkı ileri sürülebilir. Ancak, ihraç edilen materyalin nihaî tüketim amacıyla kullanılması halinde, ıslahçı hakkı tüketilmiş sayılır.

Birinci fıkrada sözü edilen çeşide aîr materyal kavramı; her türlü çoğaltım materyalini, bütün bitkiyi veya bitki kısımlarını kapsayan hasat edilmiş materyali ve hasat edilmiş materyalden doğrudan elde edilen her türlü ürünü kapsar.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Başvuru, Tescil, İlân, İtiraz ve Ücretler

BİRİNCİ BÖLÜM

Başvuru Şartları ve Başvuruya İtiraz

Başvuru mercii

MADDE 32- Bu Kanunun verdiği koruma hakkından yararlanmak için çeşit sahibi, yazılı olarak Bakanlığa başvurur.

Başvuru şartları

MADDE 33- İslahçı hakkı tescilini talep edenin başvuru dilekçesi, aşağıdaki bilgi ve belgeleri ihtiva eder:

a) Başvuru sahibinin veya varsa vekilinin adı ve adresi.

- b) Başvuruyu yapan ıslatıcının kendisi değilse, ıslatıcının adı ve adresi ile hakkın ıslatıcıdan ne şekilde alındığını gösterir bilgi ve belge.
- c) Çeşidin botanik sınıflandırmadaki Türkçe ve Latince ismi.
- d) Çeşit İçin önerilen isim veya ıslatıcının kullandığı geçici bir isim.
- e) Daha önceki bir başvurudan dolayı rüçhan hakkı talep ediliyorsa, İlk başvurunun yapıldığı tarih ve makam.
- f) Çeşidin teknik özellikleri.
- g) Çeşitle ilgili daha önce ticari bir işlem yapılmışsa, buna ait bilgi ve belgeler.
- h) Başvuru ücretinin ödendiğine dair belge.
- ı) Çeşidin coğrafi orijini.

Başvuruya ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Rüçhan hakkı

MADDE 34- Başvuru sahibi veya selefi, UPOV Sözleşmesine taraf bir ülkede, bir çeşidin korunması için daha önce başvuruda bulunmuş ve bu başvurunun üzerinden oniki ay geçmemişse, ıslahçı hakkı almak için Türkiye'de başvuru yapma konusunda rüçhan hakkından yararlanır. Böyle bir durumda UPOV Sözleşmesine taraf ülkedeki ilk başvuru tarihi Türkiye'de yapılan başvuru tarihi olarak kabul edilir.

Islahçı, rüçhan hakkından yararlanmak için daha sonraki başvurusunda, ilk başvurunun öncelik hakkını kullanmak istediğini Bakanlığa yazılı olarak bildirir. Süresinde kullanılmayan rüçhan hakkı düşer.

Bakanlık, başvuru sahibinden, başvuru tarihinden itibaren üç ay içinde, ilk başvurusunu yaptığı makama verdiği belgelerin onaylı suretleri ve tercümeleleri ile her iki başvuruya konu olan çeşidin aynı olduğunu gösteren numune veya delilleri isteyebilir.

Bakanlık, başvuru sahibinin talebi üzerine, teknik inceleme yapılabilmesi amacıyla gerekli olan bilgi, belge ve materyal temini için rüçhan hakkı süresinin dolmasından itibaren en çok iki yıl süre verebilir. İlk başvurunun reddedilmesi veya geri çekilmesi halinde ise Bakanlık, uzattığı süreden vazgeçerek, teknik incelemenin yapılmasını sağlayacak bilgi, belge ve ' materyal temini için başvuru sahibine ret veya geri çekme tarihinden itibaren en çok oniki aya kadar bir süre verebilir.

Başvurunun incelenmesi

MADDE 35- Bakanlık, yapılan başvuruyu şeklen ve esastan olmak üzere iki açıdan inceler.

a) Başvurunun şeklen incelenmesinde aşağıdaki hususlar araştırılır:

1. Başvurunun 32 nci maddeye göre yapılıp yapılmadığı.
2. Başvurunun 33 üncü madde şartlarına uygun olup olmadığı.
3. Rüçhan hakkı talebi varsa, 34 üncü madde hükümlerine uygun olup olmadığı.
4. 46 ncı madde hükümleri gereğince belirlenecek ücretin öngörülen sürede ödenip ödenmediği.

Başvuru eksik veya yanlış yapılmışsa, Bakanlık, talebin eline geçtiği tarihten itibaren otuz gün içinde, başvuru sahibinden bu durumu düzeltmesini ister. Başvuru sahibi verilen süre içinde eksik veya yanlışlığı düzeltmediği takdirde, başvuru yapılmamış sayılır.

b) Başvurunun esastan incelenmesinde aşağıdaki hususlar araştırılır:

1. Çeşidin, 5 inci madde hükümlerine göre, yeni sayılıp sayılmayacağı.
2. Başvuru sahibinin başvuruya yetkili olup olmadığı.
3. Çeşit için önerilen ismin 9 uncu madde ve 42 nci maddenin (a) bendi hükümlerine uygun olup olmadığı.

Bakanlık, inceleme sonucunda ıslahçı hakkı verilmesine bir engel bulunduğunu tespit ederse başvuruyu reddeder. Ret kararının alındığı tarihten itibaren otuz gün içinde durum gerekçeleriyle birlikte başvuru sahibine yazılı olarak bildirilir.

Eksiksiz ve doğru yapılan her başvuru, Kütüğe kaydedilir ve bir başvuru numarası verilir. 33 üncü maddede belirtilen belgelerin Bakanlıkça alındığı tarih, başvuru tarihi olarak kabul edilir.

Başvurunun Bültende ilanı

MADDE 36- Bakanlık; başvurunun Kütüğe kaydedilmesinden itibaren otuz gün içinde, 33 üncü maddenin (a), (b), (c), (d) ve (e) bentlerinde istenilen bilgileri Bültende yayımlar.

Başvuruya itiraz

MADDE 37- Başvuruya yapılacak itirazlar, başvurunun Bültende İlân edildiği tarihten itibaren üç ay içerisinde Bakanlık nezdinde yapılır.

İtirazlar; çeşidin yeni, farklı, yeknesak ve durulmuş olmadığı veya başvuru sahibinin hak sahibi olmadığı veya çeşit İçin önerilen ismin 9 uncu maddeye ve 42 nci maddenin (a) bendine uygun olmadığı gerekçelerine dayanılarak, bu gerekçelere ait delil ve belgelerin ekli olduğu bir dilekçeyle yapılır.

Başvuruya itirazın incelenmesi

MADDE 38- Bakanlık, ıslahçı hakkı başvurusuna yapılan itirazı başvuru sahibine bildirir ve itiraz karşısında başvuru sahibi olmaya devam edip etmeyeceğini veya başvurusunda değişiklik yapıp yapmayacağını üç ay içinde bildirmesini ister. Başvuru sahibinin haklı nedenlere dayalı talebi üzerine, itirazla ilgili verilen süre en çok iki ay uzatılabilir.

Verilen sürenin sonunda, başvuru sahibinden cevap alınamazsa, başvuru geri çekilmiş sayılır. Başvuru sahibi başvurusuna aynen devam edeceğini veya değişiklik yapacağını bildirirse, Bakanlık, durumu itiraz edene bildirerek itirazını sürdürüp sürdürmeyeceğini otuz gün içerisinde bildirmesini ister.

İtiraz eden itirazından vazgeçmiyorsa, itiraz:

- a. Çeşidin yeni olmadığı, başvuru sahibinin hak sahibi olmadığı veya çeşit için Önerilen ismin 9 uncu maddeye ve 42 nci maddenin (a) bendi hükümlerine aykırı olduğu iddiasına dayanıyorsa, bu takdirde Bakanlık incelemeyi hemen başlatır.
- b. Çeşidin farklı, yeknesak ve durulmuş olmadığı iddiasına dayanıyorsa, bu takdirde inceleme çeşidin teknik incelemesi sırasında yapılır.

İtirazın gerekçesine uygun şekilde inceleme yapabilmek için, Bakanlık teknik inceleme . yöntemim kendisi belirler.

İtiraz eden kişiden, itirazını destekleyecek şekilde daha fazla bilgi, belge veya teknik inceleme yapılacak çoğaltım materyalini vermesi istenebilir. Bu durumda 39 uncu maddenin dördüncü ve beşinci fıkraları hükümleri uygulanır.

Üçüncü fıkranın (a) bendi çerçevesinde yapılan itiraz üzerine, Bakanlık tarafından verilen kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde dava açılabilir.

Gerçek hak sahipliğine dayalı itirazın kabulüne ilişkin kararın ilgiliye tebliğinden itibaren bir ay içinde, aynı çeşit hakkında başvuruda bulunan gerçek hak sahibi, reddedilen başvuru tarihinin kendi başvuru tarihi olarak kabul edilmesini talep etmesi halinde, Bakanlık tarafından bu talep kabul edilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Teknik İnceleme, Tescil, İlân ve Tescile İtiraz

Çeşidin teknik bakımdan incelenmesi

MADDE 39- Çeşidin teknik incelemeye alınmasının uygun görülmesinden sonra, çeşit aşağıdaki hususların tespiti için teknik incelemeye tâbi tutulur:

- a. Çeşidin, belirtilen botanik sınıfa ait olduğunun teyit edilmesi.

b. Çeşidin farklı, yeknesak ve durulmuş olduğunun tespit edilmesi.

c. Çeşidin (a) ve (b) bentlerindeki şartlara uyması halinde, çeşit özellik belgesinin hazırlanması.

İncelemenin uygulama şartları, Bakanlıkça belirlenir ve inceleme Bakanlığın gözetimi altında yapılır. Teknik İnceleme için gerekli olan yetiştirme testleri veya diğer testler, UPOV Sözleşmesine taraf ülkelerden birisinde o ülkenin yetkili kuruluşu tarafından yapılmış ise test sonuçlarının Bakanlığa verilmesi kaydıyla, teknik inceleme bu testlerin sonuçlarına dayandırılabilir. Ancak bu testler, Türkiye ile aynı tarımsal iklim şartlarına sahip ülkelerde yapılmış olmalıdır.

İncelemenin bu test sonuçlarına dayandırılmaması durumunda:

a) Bakanlık, teknik incelemeyi ana hizmet birimlerine veya bağlı ve ilgili kuruluşlarına veya başka kuruluşlara yaptırabilir. Teknik incelemenin başka kuruluşlara yaptırılması halinde, 46 ncı madde hükümlerine göre belirlenecek ücret ödenir.

b) Bakanlık, teknik incelemeyi başvuru sahibine de yaptırabilir. Başvuru sahibi, Bakanlığın talebi üzerine, kendisi tarafından yapılacak veya yaptırılacak yetiştirme veya diğer testlerin sonuçlarını Bakanlığa verir. Teknik inceleme bu testlerin sonuçlarına dayandırılabilir.

Birinci fıkranın (c) bendinde yer alan çeşit özellik belgesine, tarımsal ve botanik bilgilerdeki değişimlere bağlı olarak yeni kısımlar eklenebilir veya değiştirilebilir. Ancak koruma konusu bu durumdan etkilenmez.

Bakanlık, teknik inceleme amacıyla her türlü bilgi, belge ve materyali başvuru sahibinden ister. Başvuru sahibi haklı bir nedene dayanmaksızın, Bakanlığın belirleyeceği süre içinde talep edilen bilgi, belge ve materyali vermediği takdirde, başvuru reddedilir.

Çeşidin teknik bakımdan incelenmesi ile ilgili uygulamaların usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

İnceleme raporu

MADDE 40- Teknik incelemeyi Bakanlık adına yapan kuruluş, çeşide ait özelliklerin belirlenmesinin yeterli olduğu kanısına varırsa, 6 ncı, 7 ncî ve 8 inci maddelerdeki hususların tespitini içeren bir inceleme raporu ile çeşide ait özellik belgesini Bakanlığa gönderir.

Bakanlık, inceleme raporunu kesin bir karar vermek için yeterli bulmazsa, başvuru sahibine bilgi verir ve tamamlayıcı incelemeleri Bakanlık kendisi yapar veya yaptırır. Ret veya kabul kararı alınıncaya kadar yapılan tamamlayıcı İncelemeler, 39 uncu maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen incelemelerin bir devamı olarak kabul edilir.

Kendisine teknik inceleme yaptırılan kuruluşlar, inceleme sonuçlarını, ancak Bakanlığın izniyle kullanabilir.

Geçici ismin kesinleşmesi

MADDE 41- Başvuru dilekçesinde çeşit için geçici bir İsim bildirilmesi halinde, Bakanlık, tescil aşamasından hemen önce başvuru sahibinden 9 uncu madde ve ..42 nci maddenin (a) bendi hükümlerine uygun kesin bir ismin bildirilmesini ister. Başvuru sahibi, otuz gün içinde, çeşit için kesin bir isim bildirir.

Bakanlık, ismi uygun bulduğu takdirde, bu ismi UPOV Sözleşmesine taraf ülkelere bildirir ve Bültende yayımlar.

İsmi, Bültende yayımlanmasından itibaren üç ay içinde, 9 uncu madde ve 42 nci maddenin (a) bendi hükümleri çerçevesinde itiraz edilebilir. UPOV Sözleşmesine taraf ülkelerin İlgili kuruluşları, isimle ilgili görüşlerini bildirebilir. İtiraz ve görüşler, başvuru sahibine bildirilerek cevap vermesi için otuz günlük süre tanınır.

Başvuru sahibi tarafından yeni bir İsmi önerilmesi halinde, ikinci ve üçüncü fıkralardaki işlemler tekrar edilir. Her iki durumda da cevap verilmemesi halinde, başvuru reddedilir. İtirazın kabulü veya reddine ilişkin olarak Bakanlık tarafından alınan gerekçeli karar taraflara bildirilir. Kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde dava açılabilir.

Başvurunun ret nedenleri

MADDE 42- Bakanlık, aşağıdakilerden birinin varlığı halinde başvuruyu re'sen reddeder:

a) Çeşit için önerilen isim:

1. 9 uncu madde hükümlerine uymuyorsa (9 uncu maddenin yedinci fıkrası hariç).
2. Farklı bir isim niteliği taşıyor veya dil bilimi açısından çeşidin tanınmasında yetersiz kalıyorsa.
3. Kamu düzeni ve genel ahlâka aykırıysa.
4. Sadece bitki çeşitleri ve tohumculuk sektöründe söz konusu olan tür, kalite, miktar, amaç, değer, coğrafi orijin veya üretim tarihini belirten İşaretlerden ibaretse.
5. Çeşidin özellikleri, değeri ve coğrafi orijini açısından veya çeşit ile ıslahçı ya da çeşit ile başvuru sahibi arasındaki irtibat bakımından yanıltıcı veya karışıklığa neden olacak nitelikteyse.
6. Çeşidin üretimden kalkmış olması veya yaygın olarak tanınmaması durumlarının dışında, Türkiye'de veya UPOV Sözleşmesine taraf bir ülkede, aynı türe. veya yakın

akraba türlere ait tescil edilmiş bîr çeşit isminin aynısı veya karışıklığa neden olacak kadar benzeriyse.

b) 35 inci madde hükümlerine uyulmaması halinde.

c) 39 uncu maddenin beşinci fıkrası hükümlerine uyulmaması halinde.

d) 40 ıncı madde gereğince hazırlanan inceleme raporuna göre, çeşidin 6 ncı, 7 nci ve 8 inci madde şartlarına uymaması halinde.

e) 41 inci maddenin birinci fıkrasının İhlâl i halinde.

Tescil

MADDE 43- Bakanlık, inceleme sonucunda, korumadan yararlanacak kişilerin 4 üncü maddeye uygunluğunu ve başvuru sahibinin Kanunda belirlenen gerekli işlemleri yerine getirdiğini tespit ederse, ıslahçı hakkını Kütüğe kaydederek hak sahibine Islahçı Hakkı Belgesi verir.

Tescilin ilânı

MADDE 44- Korunan çeşitle ilgili ıslahçı hakkının tescili, tescil tarihinden itibaren otuz gün içinde Bültende ilân edilir.

Tescile itiraz

MADDE 45- Tescilin Bültende ilânından itibaren otuz gün içinde, üçüncü kişiler, tescil işlemine karşı 32 ncı, 33 üncü, 34 üncü, 36 ncı, 39 uncu, 40 ıncı, 41 inci ve 44 üncü maddelerde belirtilen işlemlerde eksiklikler yapıldığı gerekçesi ile Bakanlık nezdinde itirazda bulunabilir.

Bakanlık, tarafından yapılan inceleme sırasında, ıslahçı hakkının verilmesi ile ilgili bir işlemin yerine getirilmediği veya önemli bir eksiklik yapıldığı tespit edildiği takdirde, Bakanlık, tescil ile ilgili işlemin geçersizliğine ve eksikliğin yapıldığı safhaya kadar geriye dönülmesine ve işlemlerin yeniden yapılmasına karar verir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ücretler

Ücretler

MADDE 46- Bakanlık, işlem ücreti ve yıllık ücret olmak üzere iki tür ücret tahakkuk ettirir.

a) İşlem ücreti aşağıda sayılan işlemler karşılığında alınır:

1. Başvuru ücreti.

2. Teknik inceleme ücreti.

3. İsim inceleme ücreti.

4. İtiraz ücreti.

5. Tescil ücreti.

6. Zorunlu lisansla İlgili arabuluculuk ücreti.

7. Suretlerden alınan ücretler.

8. Yayın ücretleri.

9. Diğer ücretler.

b) Yıllık ücret, ıslahçı hakkının koruma süresince, her yıl Ocak ayı İçinde peşin olarak ödenir.

Ücretler ile ilgili uygulamaların usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Tescil Sonrası Hak Sahibinin Yükümlülüğü, Bakanlıkça Yapılan Denetim ve İslahçı Hakkının Re'sen İptali

Hak sahibinin tescilden sonraki yükümlülüğü

MADDE 47- Hak sahibi, hakkın yürürlükte olduğu sürece, korunan çeşidin veya yerine göre kalıtsal kısımlarının genetik yapılarının devamından sorumludur.

Bakanlık, koruma süresince, çeşidin veya yerine göre kalıtsal kısımlarının genetik yapılarının devam edip etmediğini araştırır. Hak sahibi, korunan çeşidin genetik yapısının devam edip etmediğinin Bakanlık veya Bakanlığın belirlediği bir kuruluş tarafından araştırılması için bilgi, belge ve materyal sağlamakla yükümlüdür.

Çeşidin genetik yapısının devamı hususunda şüpheye düşülürse ve bu şüphe ikinci fıkrada belirtilen bilgi, belge ve materyal ile giderilemezse, Bakanlık, çeşidin genetik yapısının devam edip etmediğinin araştırılmasını ister. Bu araştırma, hak sahibi tarafından sağlanan materyal ile çeşit özellik belgesindeki bilgilerin ve numunelerin yetiştirme testleri ve diğer testler yapılarak karşılaştırılmalarını ihtiva eder.

Yapılan araştırmalar, çeşidin genetik yapısını devam ettirmede hak sahibinin başarısız olduğunu ortaya çıkarırsa, ıslahçı hakkı, 48 inci maddeye göre Bakanlıkça iptal edilmeden önce hak sahibinin görüşü alınır.

Hak sahibi, belirlenen süre içinde, korunan çeşidin veya yerine göre kalıtsal kısımlarının yeterli miktarda numunesini, çeşidin numunesi olmak veya mevcut numuneyi

yenilemek veya çeşidin korunması için diğer çeşitlerle karşılaştırmalı bir inceleme yapabilmek amacıyla Bakanlığa veya Bakanlığın belirleyeceği yetkili kuruluşa verir.

Bakanlığın gerekli görmesi halinde hak sahibi, çeşide ait numuneyi Bakanlık adına muhafaza eder.

Bakanlık tarafından yapılan denetim ve ıslahçı hakkının re'sen iptali

MADDE 48- Hak sahibinin 47 nci maddenin birinci fıkrası gereğince yerine getirmek zorunda olduğu yükümlülükleri yerine getirmediği veya çeşidin yeknesaklık ve durulmuşluk özelliklerini kaybettiği tespit edildiği takdirde, ıslahçı hakkı, Bakanlık tarafından re'sen iptal edilir.

Aşağıdaki hallerde de ıslahçı hakkı Bakanlık tarafından re'sen iptal edilir:

- a. 47 nci maddenin ikinci fıkrası gereğince istenen bilgi, belge ve materyalin, Bakanlıkça belirlenen süre içinde hak sahibi tarafından temin edilmediği durumda.
- b. Çeşit isminin mahkeme tarafından iptal edilmesi halinde, Bakanlıkça belirlenen süre içinde, hak sahibi tarafından çeşit için yeni bir isim bildirilmemesi durumunda.

Islahçı hakkının iptali, Kütüğe kaydedilme tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

İptal kararı, Kütüğe kaydedildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Bültende yayımlanır.

BEŞİNCİ KISIM

Başvuru ve Tescilden Doğan Hakkın Devri, İntikali, Rehin Hakkı Tesisi, Haczi ve Lisans Sözleşmesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Devir, İntikal, Rehin ve Haciz

Devir, intikal, rehin ve haciz

MADDE 49- Bir çeşit ile ilgili olarak, bu Kanun uyarınca yapılan başvuru veya tescilden doğan hak, bir başkasına devredilebilir veya miras yoluyla intikal edebilir. Bu haklar üzerinde, ölüme bağlı tasarrufların yapılması mümkündür.

Başvuru veya tescilden doğan hakkın devri veya miras yoluyla intikali, 46 nci maddeye göre belirlenecek ücretin ödenmesi kaydıyla sicile kaydedilir ve yayımlanır.

Başvuru veya tescilden doğan hak, kanuni veya akdî rehin hakkına ve hacze konu edilebilir. Bu durumda taraflardan birinin talebi üzerine ilgili haklar, sicile kaydedilir ve Bültende yayımlanır. Rehin hakkı ve haciz bakımından, 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile 9.6.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Başvuru veya tescilden doğan hak üzerindeki sağılar arası işlemler, yazılı şekle tâbidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Sözleşmeye Dayalı Lisans

Sözleşmeye dayalı lisans

MADDE 50- Başvuru veya tescilden doğan hak, ülke sınırları içerisinde geçerli olacak şekilde, lisans sözleşmesine konu edilebilir. Lisans, inhisarî lisans veya inhisarî olmayan lisans şeklinde verilebilir.

Lisans sözleşmesinde aksi kararlaştırılmamışsa, lisans inhisarî değildir. Lisans veren, korunan çeşidi kendi kullanabileceği gibi üçüncü kişilere aynı çeşide ilişkin başka lisanslar da verebilir.

İnhisarî lisans söz konusu olduğu zaman, lisans veren başkasına lisans veremez ve hakkını saldı tutmadıkça, kendisi de hak konusu çeşidi kullanamaz.

Birinci fıkrada öngörülen sözleşmedeki şartların lisans alan tarafından ihlal edilmesi halinde, başvuru veya tescilden doğan haklar, hak sahibi tarafından lisans alana karşı, dava yoluyla ileri sürülebilir.

Aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, sözleşmeye dayalı lisans sahipleri lisanstan doğan haklarını üçüncü kişilere devredemez veya alt lisans veremez.

Sözleşmeye dayalı lisans hakkını alan kişi, aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, çeşidin koruma süresince ulusal sınırların bütünü içinde, hak konusu çeşidin kullanılmasına ilişkin her türlü tasarrufta bulunabilir.

Lisans sözleşmesi yazılı olarak yapılır. Lisans sözleşmesi taraflardan birinin yazılı talebi üzerine Bakanlıkça ilgili sicile kaydedilir ve Bültende yayımlanır.

İnhisarî lisans alanlar, lisans sözleşmesinde aksi kararlaştırılmamışsa, üçüncü kişiler tarafından haklarına tecavüz edilmesi durumunda, hak sahibinin. bu Kanun uyarınca açabileceği davaları kendi adına açabilir.

İnhisarî olmayan lisans alanların dava açma hakları yoktur. İnhisarî olmayan lisans alanlar, hakka tecavüzün olduğu durumlarda noter kanalıyla yapacağı bir bildirimle, hak sahibinden dava açmasını isteyebilir. Hak sahibinin bu talebi kabul etmemesi veya bildirimin alındığı tarihten itibaren üç ay içinde davayı açmaması halinde, lisans alan, bildirimin bir suretim de ekleyerek, kendi adına dava açabilir ve dava açtığını hak sahibine bildirir. Lisans alan, ciddi bir zarar tehlikesi varsa, üç aylık sürenin geçmesini beklemeden, mahkemeden ihtiyati tedbir karar alınmasını isteyebilir.

Hakkın devri ve lisans verilmesinden doğan sorumluluk

MADDE 51- Başvuru veya tescilden doğan hakkını bir bedel karşılığında veya bedelsiz devreden veya lisans veren kişi, yetkisinin olmadığına anlaşılması veya başvurunun reddedilmesi veya iptal edilmesi veya hükümsüzlük kararı verilmesi hallerinde, devir alan veya lisans alanın zararlarını tazmin etmekle yükümlüdür.

Tazminatı talep süresi, ret, İptal veya hükümsüzlük kararının verilmesinden veya yetkisizliğin Öğrenilmesinden itibaren işlemeye başlar.

Devreden veya lisans verenin kötü niyetle hareketleri halinde, bunlar, fiillerinden her zaman sorumludur. Devreden veya lisans veren, üzerinde tasarruf edilen ıslahçı hakkı başvurusu veya hak konusu olan çeşidin verilen bu hak ile korunabilirliği konusundaki rapor ve kararlar veya bu konuda bildiklerim karşı tarafa bildirmemiş ve bunlara ilişkin belgelere sözleşmede yer vermemişse kötü niyetin varlığı kabul edilir.

ALTINCI KISIM

Hükümsüzlük Halleri ve Hakkın Sona Ermesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Hükümsüzlük

Hükümsüzlük halleri

MADDE 52– Aşağıdaki hallerden birinin varlığı durumunda mahkeme tarafından ıslâhçı hakkının hükümsüz sayılmasına karar verilir:

- a. Başvuru veya rüçhan hakkı tarihi itibarıyla, çeşidin 5 inci ve 6 nci maddelerde belirtilen şartlara uymadığının anlaşılması.
- b. 7 nci ve 8 inci maddede öngörülen şartların gerçekleşmediğinin anlaşılması.
- c. Islahçı hakkı tescilinin 11 inci, 12 nci ve 13 üncü maddelerde belirtilenler dışında yetkisiz bir kişi adına yapıldığının anlaşılması.

Hükümsüzlük talebi

MADDE 53- Hukukî menfaati olan herkes, koruma hakkı devam ettiği sürece, mahkeme nezdinde ıslâhçı hakkına dair hükümsüzlük talebinde bulunabilir. 52 nci maddenin (c) bendine göre ise hükümsüzlük talebi, ancak gerçek hak sahibi tarafından ileri sürülebilir.

Hükümsüzlüğün etkisi

MADDE 54- Islâhçı hakkının hükümsüzlüğüne karar verilmesi halinde, kararın sonuçlan geçmişe etkilidir ve bu Kanun ile sağlanan koruma, hükümsüzlük kapsamında doğmamış sayılır.

Kesinleşmiş bir hükümsüzlük kararın Kütüğe kaydedilir ve herkese karşı hüküm ifade eder.

Hak sahibinin kötü niyetli olarak hareket etmesinden kaynaklanan, zararın giderilmesine ilişkin tazminat talep hakla saklı kalmak üzere, hükümsüzlüğün geriye dönük etkisi, aşağıdaki durumları etkilemez:

- a) Hakkın hükümsüz sayılmasından önce, söz konusu hakka tecavüz sebebiyle verilen hukuken kesinleşmiş ve uygulanmış kararlar.
- b) Hakkın hükümsüzlüğüne karar verilmeden önce yapılmış ve uygulanmış lisans sözleşmeleri.

Ancak, haklı sebepler ve hakkaniyet İlkesi göz önünde bulundurularak, lisans sözleşmesi uyarınca ödenmiş olan bedelin kısmen veya tamamen iade edilip edilmeyeceğine mahkemece karar verilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Hakkın Kendiliğinden Sona Ermesi

Hakkın kendiliğinden sona ermesi

MADDE 55- Aşağıdaki hallerden birinin gerçekleşmesiyle ıslâhçı hakla kendiliğinden sona erer:

- a. Koruma süresinin sona ermesi.
- b. Hak sahibinin hakkından vazgeçmesi.
- c. Yıllık ücretlerin belirlenen sürelerde ödenmemesi.

Hakkın sona ermesi halinde hak konusu çeşit, sona erme nedeninin gerçekleştiği tarihten, itibaren umumun malı sayılır. Bu husus, Bültende yayımlanır.

Hak sahibi, ıslâhçı hakkından vazgeçebilir. Vazgeçmenin yazılı olarak Bakanlığa. ., bildirilmesi gerekir. Vazgeçme, Kütüğe kaydedilme tarihi itibarıyla hüküm doğurur.

Kütüğe kaydedilmiş diğer hak sahipleri ve lisans sahiplerinin izni olmadıkça, hak sahibi hakkından vazgeçemez.

Hak üzerinde, bir üçüncü kişi tarafından hak sahipliği iddia edilmekte ise onun rızası olmadan haktan vazgeçilemez.

Yıllık ücretin süresi içinde ödenmemesi halinde, ıslahçı hakkı, bu ücretin son ödeme tarihi itibariyi a sona erer.

Yıllık ücretin ödenmemesi nedeniyle hak sona ermişse, hak sahibinin ödemenin mücbir sebepten dolayı yapılamadığını ispat etmesi halinde, hak yeniden geçerlilik kazanır.

Mücbir sebeple ilgili talebin, hakkın sona erdiğine ilişkin ilânın Bültende yayımlanmasından itibaren altı ay içinde yapılması gerekir. Bu talep Bültende ilân edilir. İlgililer otuz gün içinde konu hakkındaki görüşlerini bildirebilirler.

Hakkın yeniden geçerlilik kazanması, Bakanlığın karar ile olur ve Bültende yayımlanır. Hakkın yeniden geçerlilik kazanması, hakkın sona ermesi sonucunda bu konuyla ilgili bir kısım haklar kazanmış olan üçüncü kişilerin kazanılmış haklarını etkilemez.

Hakkın yeniden geçerlilik kazanması halinde, hak sahibi, ödemediği ücretleri ödemekle yükümlüdür.

YEDİNCİ KISIM

Hakka Tecavüz Halleri, Davalar ve Görevli Mahkeme

BİRİNCİ BÖLÜM

Hakka Tecavüz Halleri

Hakka tecavüz sayılan haller

MADDE 56- Aşağıdaki haller ıslahçı hakkına tecavüz sayılır:

- a. 14 üncü maddede sayılan yetkileri hak sahibinin rızası olmadan kullanmak.
- b. Korunan çeşide ait çoğaltım materyalinin, hak sahibinin inhisarı yetkilerini ihlâl etmek suretiyle üretildiğini bildiği veya bilmesi gerektiği halde, söz konusu materyali çoğaltım amacıyla hazırlamak, çoğaltmak, satışa sunmak, satmak veya 'diğer şekillerde piyasaya sürmek, ihraç etmek, ithal etmek veya bu amaçlarla depolamak.
- c. Sözleşmeye dayalı lisans veya zorunlu lisans ile verilmiş yetkileri izinsiz genişletmek veya bu yetkileri üçüncü kişilere devretmek.
- d. 9 uncu maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarını ihlâl etmek.
- e. Hakkı gasbetmek.

f. Yukarıdaki bentlerde sayılan fiillere iştirak veya yardım etmek veya teşvik etmek veya hangi şekil ve şartta olursa olsun bu fiillerin yapılmasını kolaylaştırmak.

g. Kendisinde bulunan ve haksız olarak üretilen veya piyasaya sürülen materyalin nereden alındığını veya nasıl sağlandığını bildirmekten kaçınmak.

İKİNCİ BÖLÜM

Hukuk Davaları

Hak sahibinin talepleri ve hukuk davalarında yetkili mahkeme

MADDE 57- Islahçı hakkının tecavüze uğraması halinde, hak sahibi mahkemeden aşağıdaki taleplerde bulunabilir:

a. Islahçı hakkından doğan hakka tecavüz fiillerinin durdurulması.

b. Tecavüzün giderilmesi, maddi ve manevi tazminat.

c. Hakka tecavüz neticesinde üretilen materyal ile bunların üretiminde doğrudan doğruya kullanılan araçlara el konulması.

d. (c) bendi hükmü çerçevesinde el konulan materyal ve araçlar üzerinde kendisine mülkiyet hakkının tanınması; bu durumda el konulan materyalin değeri, (b) bendi hükümlerine göre belirlenecek tazminat miktarından düşülür. Bu değer, kabul edilen tazminat miktarını aştığı zaman, hak sahibi, aşan kısmı karşı tarafa öder.

e. Hakka tecavüzün devamını önleyici tedbirlerin alınması; (c) bendi hükümleri çerçevesinde el konulan materyal ve araçların şekillerinin değiştirilmesi veya hakka tecavüzün önlenmesi için imhası.

f. Hakka tecavüz eden kişi aleyhine verilen mahkeme kararının, masrafları tecavüz eden tarafından karşılanmak üzere, ilgililere tebliğ edilmesi ve kamuya İlân yoluyla duyurulması.

Hak sahibi tarafından açılacak hukuk davalarında yetkili mahkeme, davacının ikametgâhının olduğu veya suçun işlendiği veya tecavüz fiilinin etkilerinin görüldüğü yerdeki mahkemedir.

Davacının Türkiye'de ikamet etmemesi halinde, yetkili mahkeme Ankara'daki mahkemelerdir.

Üçüncü kişiler tarafından başvuru sahibi veya hak-sahibi aleyhine açılacak davalarda yetkili mahkeme, davalının ikametgâhının bulunduğu yerdeki mahkemedir. Başvuru veya hak sahibinin Türkiye'de ikamet etmemesi halinde bu maddenin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır.

Birden fazla mahkemenin yetkili olduğu durumda, yetkili mahkeme, ilk davanın açıldığı mahkemedir.

Bakanlığın davacı veya davalı olduğu durumda, yetkili mahkeme, Ankara'daki mahkemelerdir.

Tazminat

MADDE 58- Hak sahibinin izni olmaksızın, korunan çeşidi üreten, satan, dağıtan veya başka şekilde piyasaya süren veya bu amaçlar için ihraç ve ithal eden veya ticarî amaçla elinde bulunduran veya kullanan kişi, hukuka aykırılığı gidermek ve sebep olduğu zararı tazmin etmekle yükümlüdür.

Korunan çeşidi herhangi bir şekilde kullanmakta olan kişi; hak sahibinin hakkın varlığından ve tecavüzden kendisini haberdar etmesi ve tecavüzü durdurmasını talep etmesi halinde veya kullanmanın kusurlu bir davranış teşkil etmesi halinde, sebep olduğu zararı tazmin etmekle yükümlüdür.

Yoksun kalınan kazanç

MADDE 59- Hak sahibinin uğradığı zarar, sadece fiili kaybın değerini değil, buna ilave olarak ıslahçı hakkına tecavüz neticesinde yoksun kalınan kazancı da kapsar.

Yoksun kalınan kazanç, zarara uğrayan hak sahibinin seçeceği, aşağıdaki değerlendirme usullerinden birine göre hesap edilir:

- a. Islahçı hakkına tecavüz eden kişinin rekabeti olmasaydı, hak sahibinin çeşidi kullanması ile elde edebileceği muhtemel gelire göre.
- b. Hakka tecavüz eden kişinin, hak konusu çeşidi kullanmakla elde ettiği kazançla göre.
- c. Hakka tecavüz edenin, korunan çeşidi bir lisans anlaşması ile hukuka uygun şekilde kullanmış olması halinde ödemesi gereken lisans bedeline göre.

Hak konusu çeşidin ekonomik Önemi, hakka tecavüz edildiği anda geçerlilik süresi, tecavüzün yapıldığı esnada korunan çeşitle ilgili lisansların sayısı veya çeşidi gibi etkenler, yoksun kalınan kazancın hesaplanmasında göz önüne alınır.

Mahkeme, hak sahibinin bu Kanunda öngörülen çeşidi kullanma yükümlülüğünü yerine getirmemiş olduğunu tespit ederse, yoksun kalınan kazanç, ikinci fıkranın (c) bendi hükümleri çerçevesinde belirlenir.

Bedel davası

MADDE 60- Başvuru sahibi veya hak sahibi, çeşidi kullananların hakkaniyete uygun bedeli ödemesini temin etmek amacıyla şahsî mahiyette bedel davası açabilir.

Çiftçi istisnası kapsamı dışındaki çiftçiler tarafından ödenecek bedel ile ilgili olarak açılan bedel davasını, ıslahçı hakları ile ilgili meslekî kuruluşlar da açabilir.

15 inci maddede belirtilen bedelin tespitinde ıslahçı hakkının tescil edildiği varsayılarak yapılacak bir lisans sözleşmesinde Ödenecek lisans bedelinin aşılması gözettir.

Dava, bedelin ödenmesini gerektiren fiilin öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde açılır.

Hakka tecavüzün olmadığı hakkında dava ve şartları

MADDE 61- Menfaati olan herkes, hak sahibine karşı dava açarak, faaliyetlerinin ıslahçı hakkına tecavüz teşkil etmediğine karar verilmesini talep edebilir.

Dava açılmadan önce, korunan çeşit ile ilgili yapılan veya yapılacak faaliyetlerin ıslahçı hakkına tecavüz teşkil edip etmediği hakkında, hak sahibinin görüşlerini bildirmesi noter aracılığı ile talep edilebilir. Bu talebin hak sahibine tebliğinden itibaren bir ay içinde hak sahibinin cevap vermemesi veya verilen cevabın menfaat sahibi tarafından kabul edilmemesi halinde, menfaat sahibi birinci fıkraya göre dava açabilir.

Birinci fıkrada belirtilen dava, ıslahçı hakkına tecavüzden dolayı kendisine dava açılmış bir kişi tarafından açılmaz.

Dava, korunan çeşit üzerinde hak sahibi olan ve Kütüğe kaydedilmiş bulunan bütün hak sahiplerine tebliğ edilir.

Bu maddede belirtilen dava, hakkın hükümsüzlüğü davasıyla birlikte de açılabilir.

Tespit davası

MADDE 62- ıslahçı hakkına tecavüz davası açmaya yetkili olan kişi, bu haklara tecavüz sayılabilecek olayların tespitini mahkemeden isteyebilir.

İhtiyati tedbir talebi ve niteliği

MADDE 63- Bu Kanun uyarınca dava açan veya dava açacak olan kişiler, dava konusu çeşidin kendi haklarına tecavüz teşkil edecek şekilde, Türkiye'de kullanılmakta olduğunu veya kullanılmam için ciddi ve etkin çalışmalar yapıldığını ispat etmek şartıyla, mahkemeden ihtiyatî tedbir karar verilmesini talep edebilirler.

İhtiyatî tedbir talebi, dava açılmadan önce veya dava ile birlikte veya dava açıldıktan sonra yapılabilir. İhtiyatî tedbir talebi, davadan ayrı olarak incelenir.

İhtiyatî tedbir, verilecek hükmün etkinliğini tamamen sağlayacak nitelikte olmalı ve aşağıda belirtilen tedbirleri kapsamalıdır:

a) ıslahçı hakkına tecavüz teşkil eden fiillerin durdurulmasını.

b) İslahçı hakkına tecavüz edilerek üretilen veya ithal edilen hak konusu çeşitle ilgili materyallere, Türkiye sınırları içinde veya gümrük ve serbest liman veya serbest bölgeler de dahil olmak üzere bulundukları her yerde el konulması ve bunların zarar görmeyecek şekilde saklanması.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun uygulanması

MADDE 64- Tespit davaları, ihtiyati tedbirler ve ilgili diğer hususlarda, 18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır.

Zamanaşımı

MADDE 65- Bu Kanundan doğan özel hukuka ilişkin taleplerde, 22.4.1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun zamanaşımına ilişkin hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Cezalar ve Usul Hükümleri

İhlâl sayılan haller ve yaptırımlar

MADDE 66- İhlâl sayılan haller ve bu hallerde verilecek cezalar aşağıda gösterilmiştir:

a) 56 ncı maddenin (a), (b), (e) ve (f) bentlerindeki fiilleri kasten işleyenler onüç aydan iki yıla kadar hapis veya beşmilyar liradan onmilyar liraya kadar ağır para cezası veya her ikisi ile birlikte cezalandırılır ve ticaret ile uğraşanların iş yerlerinin bir yıldan az olmamak üzere kapatılmasına ve aynı süre ticaretten men edilmelerine karar verilir.

b) 56 ncı maddenin (c), (d) ve (g) bentlerini kasten ihlâl edenler beşmilyar liradan onmilyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

c) Gerçeğe aykırı biçimde, kendisini başvuru sahibi veya hak sahibi olarak tanıtanlar beş milyar liradan onmilyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

d) Bu maddenin (a), (b) ve (c) bentlerinde sayılan fiiller, bir işletmenin çalışanları tarafından, hizmetlerini yerine getirmeleri esnasında, doğrudan kendilerince veya emir üzerine işlenmişse, çalışanlar ve suçun işlenmesine mani olmayan işletme sahibi, temsilcisi veya idareci veya hangi sıfatla olursa olsun işletmeyi fiilen yöneten kişi de aynı şekilde cezalandırılır. Bir tüzel kişinin işleri yürütülürken, 56 ncı maddede belirtilen fiillerden herhangi biri işlenirse, tüzel kişi de masraflar ve para cezasından müteselsilen sorumlu olur.

Usul ve zamanaşımı

MADDE 67- 66 ncı maddede sayılan suçlardan dolayı takibat, hak sahibinin şikâyetine tabidir. 66 ncı maddenin (c) bendinde belirtilen fiilin işlenmesi halinde, hak sahibinin yanı sıra; Bakanlık, ıslahçı hakları ile ilgili birlikler, tüketici dernekleri ve 8.3.1950 tarihli ve 5590 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları", "Ticaret Odaları", "Sanayi Odaları",

"Deniz Ticaret Odaları", "Ticaret Borsaları" ve "Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği" Kanunu ile 17.7.1964 tarihli ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununa tâbi kuruluşlar da şikâyet hakkına sahiptir.

Şikâyetin, fiil ve failden haberdar olma tarihinden itibaren bir yıl içinde yapılması gerekir. Şikâyetler acele işlerden sayılır. Bu suçlar hakkında, 8.6.1936 tarihli ve 3005 sayılı Meşhud Suçların Muhakeme Usulü Kanunundaki yargılama usulü uygulanır.

66 ncı madde hükümlerinin uygulanmasında, 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 344 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi uygulanmaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İhtisas Mahkemeleri

Görevli mahkeme

MADDE 68- Bu Kanunda öngörülen davalarda görevli mahkeme, ihtisas mahkemeleridir. Asliye hukuk ve asliye ceza mahkemelerinden hangilerinin ihtisas mahkemesi olarak görevlendirileceğini ve bu mahkemelerin yargı çevresini, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu belirler.

Yasama Bölümü Sayfa : 22

Hükmün ilanı

MADDE 69- Dava sonucunda haklı çıkan tarafın, haklı bir sebebinin veya menfaatinin bulunması halinde, masrafları karşı tarafa ait olmak üzere, kesinleşmiş kararın günlük gazete veya benzeri vasıtalarla tamamen veya özet olarak ilan edilmesini talep etme hakkı vardır.

İlanın şekli ve kapsamı kararda tespit edilir. İlan hakkı, kararın kesinleşmesinden sonra üç ay içinde kullanılmazsa düşer.

SEKİZİNCİ KISIM

Çeşitli ve Son Hükümler

Islatıcı Hakkı Kütüğü

MADDE 70- Bakanlık, Başvuru Sicili ve Islahçı Hakkı Sicilini içeren Islahçı Hakkı Kütüğünü oluşturur.

İlgili olan herkes, başvuruya ve ıslahçı hakkının tesciline ilişkin belgeler ile diğer belgeleri Kütükten İnceleyebilir.

Üretilmesi veya çoğaltılması, diğer çeşitlerin sürekli kullanımını gerektiren çeşitlerin sahibi, çeşide ait belge ve testlerin, Kütüğün inceleme kapsamı dışında tutulmasını isteyebilir.

Başvuru Sicili ve Islahçı Hakkı Siciline ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Bitki Çeşitleri Bülteni

MADDE 71- Bakanlık tarafından yayımlanacak Bültende aşağıdaki hususlar yer alır:

- a. Islahçı hakkı başvuruları.
- b. Çeşit için önerilen isim veya varsa geçici isim.
- c. Başvurudan vazgeçme.
- d. Başvurunun reddi.
- e. Islahçı hakkının tescili ve tescil edilen isim.
- f. Hak sahibi veya vekili ile ilgili değişiklikler.
- g. Hakkın sona ermesi.
- h. Lisanslar.
- ı. Resmî duyurular,
- j. Diğer hususlar.

Bakanlık; korunan çeşitle ilgili olarak çeşidin sahibi, koruma süresi, tescil tarihi ve ismini içeren bilgiler ile yayımlanmasını gerekli gördüğü başka bilgilerin yer aldığı yıllık bir rapor yayımlar.

Yönetmelikler

MADDE 72- Bu Kanunun uygulanması ile ilgili usul ve esasları düzenleyen yönetmelikler Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlıkça çıkarılır.

MADDE 73- 21.8.1963 tarihli ve 308 sayılı Tohumlukların Tescil, Kontrol ve Sertifikasyonu Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

- a) Tescil; ıslah edilmiş çeşitlerin morfolojik, biyolojik ve tarımsal niteliklerinin tarla denemeleri ve laboratuvar analizleriyle belirtilmesi, mevcutlardan farklı ve yeni çeşit olduğu tespit edilerek sertifikasyon amacıyla bir kütüğe kaydedilmesi.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 74- 308 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (ş), (t) ve (u) bentleri ile 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- 26.2.1994 tarihi itibarıyla yeni, farklı, yeknesak ve durulmuş olduğu tespit edilen bir çeşit İçin 308 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasından yararlanan çeşitlerin sahipleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlığa başvurmaları ve bu Kanundaki diğer şartları yerine getirmeleri kaydıyla, bu Kanun kapsamındaki korumadan yararlanır.

GEÇİCİ MADDE 2- Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içinde yapılacak başvurularda yenilik incelemesi yapılırken 5 inci maddede yurt içi açısından sözü edilen bir yıllık süre bir defaya mahsus olmak üzere beş yıl olarak uygulanır.

Yürürlük

MADDE 75- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 76- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

EK 11 Tarım Sigortaları Kanunu

Kanun No. 5363

Kabul Tarihi : 14.6.2005

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı; üreticilerin bu Kanunda belirtilen riskler nedeniyle uğrayacağı zararların tazmin edilmesini temin etmek üzere, tarım sigortaları uygulamasına ilişkin usûl ve esasların belirlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun; Havuzun kuruluşu, Havuz tarafından teminat altına alınacak riskler, Havuzun gelir ve giderleri, prim ve hasar fazlası desteği, sigorta sözleşmeleri, reasürans sağlanması ve sigorta şirketlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile katkı ve katılımlarının esas ve usûllerini kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen;

- a) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
 - b) Müsteşarlık: Hazine Müsteşarlığını,
 - c) Sigorta şirketleri: 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu çerçevesinde kurulmuş olan ve tarım sigortaları alanında ruhsatı bulunan sigorta şirketlerini,
 - d) Üretici: Bitkisel ve hayvansal üretim ile uğraşan gerçek ve tüzel kişileri,
 - e) Tarım sigortaları: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1316 ilâ 1319 uncu maddelerinde belirtilen sigortalar ile bu Kanun kapsamına alınan sigortaları,
 - f) Havuz: Tarım Sigortaları Havuzunu,
 - g) Şirket: Havuzun işletilmesini üstlenen şirketi,
 - h) Kurul: Tarım Sigortaları Havuzu Yönetim Kurulunu,
 - ı) Çiftlik hayvanları: Büyükbaş hayvanlar, küçükbaş hayvanlar, kümes hayvanları ve kültür balıkçılığı ürünlerini,
- İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Havuz

MADDE 4. — Bu Kanun kapsamındaki risklerin teminat altına alınması, standart sigorta poliçelerinin belirlenmesi, hasar organizasyonları, aktüerya çalışmaları, tazminat ödemelerinin yapılması, reasürans teminatının sağlanması, tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve izlenmesi ile diğer teknik hizmetlerin yürütülmesi amacıyla Havuz kurulmuştur.

Havuz; kapsama alınan riskler için sigorta, reasürans ve retroesyon yapmaya yetkilidir. Sigorta şirketleri, bu Kanun kapsamında tarım sigortaları alanında elde ettikleri primin tamamını Havuza devretmekle yükümlüdür. Sigorta şirketlerine Havuza devrettikleri primler için Havuz tarafından tahsil edilen kısmı üzerinden komisyon ödenir. Sigorta şirketleri tarafından Havuza zamanında devredilmeyen primler 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Havuz, Bakanlık ve Müsteşarlıkça müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenecek esaslar çerçevesinde 9 uncu maddede belirtilen Şirket tarafından yönetilir.

Havuzun merkezi İstanbul'dur. Havuz, bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri bakımından 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tâbi değildir.

Kurul

MADDE 5. — Kurul; Bakanlık ve Müsteşarlıktan ikişer, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Şirketten birer üye olmak üzere toplam yedi üyeden oluşur.

Kurul üyeliğine Bakanlık ve Müsteşarlıkça kamu görevlileri arasından seçilecek kişilerin en az on yıl kamu hizmetinde bulunmuş olmaları, Bakanlık temsilcisinin tarım alanında, Müsteşarlık temsilcisinin sigortacılık alanında bilgi ve deneyime sahip olması gerekir. Diğer üyelerin ise ilgili bulundukları alanda en az on yıllık mesleki deneyime sahip olmaları ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşımaları zorunludur. Bakanlık temsilcilerinden biri Kurulun tabii başkanıdır.

Kurul en az beş üyenin katılımı ile toplanır, kararlarını çoğunlukla alır. Oylamalarda eşitlik halinde, Başkanın oyu iki oy sayılır.

Kurul üyeleri, üç yıl süre ile görev yapar. Görev süresi sona erenler yeniden göreve atanabilir. Kurula atanan üyeler temsil ettikleri kurumlardan ayrıldıkları veya kurumlarınca geri çekildikleri takdirde üyelikleri sona erer. Bu üyelerin yerine seçilen yeni üyeler kalan süreyi tamamlar.

Kurul üyelerinden, uhdesinde kamu görevi bulunanlara bir ay içerisinde dörtten fazla olmamak üzere her toplantı günü için (2000), uhdesinde kamu görevi bulunmayanlar için ise (3000) gösterge rakamının Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda toplantı ücreti ödenir.

Kurulca alınan kararların uygulaması ve Kurula ilişkin sekretarya hizmetleri, Şirket tarafından yürütülür.

Kurulun görev ve sorumlulukları

MADDE 6. — Kurulun görevleri şunlardır:

- a) Havuzun işleyişine ilişkin uygulama esaslarını belirlemek.
- b) Bu Kanun kapsamında tarım sigortaları için verilecek, Devlet prim desteği toplam tutarını aşmamak kaydıyla ürün, risk ve bölge bazında prim desteği oranını belirlemek üzere çalışmalar yapmak ve Bakanlığa sunmak.
- c) Uygulamada karşılaşılan sorunları tespit etmek, bunların çözümüne yönelik çalışmalar yapmak, yaptırmak.
- d) Hizmet alınmasına karar vermek.
- e) Hasar tespit işlemlerine ilişkin esas ve usûlleri belirlemek.
- f) Bu Kanun kapsamında tarım sigortaları alanında faaliyet göstermek isteyen sigorta şirketleri ile sözleşme yapmak.
- g) Havuz işleticisi şirketle çalışma usûl ve esaslarını belirleyen sözleşme yapmak.

Havuzun kaynakları

MADDE 7. — Havuzun gelirleri şunlardır:

- a) Sigorta şirketlerinin devrettiği primler.
- b) Devlet tarafından sağlanan prim desteği.
- c) Toplanan kaynakların yatırım gelirleri.
- d) Alınan krediler.
- e) Genel bütçeden alınacak katkılar.
- f) Diğer gelirler.

Havuzun gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

Havuzun kaynaklarının kullanım yerleri

MADDE 8. — Havuzun giderleri şunlardır:

- a) Tarım sigortalarına ilişkin tazminat ödemeleri.
- b) Havuzun yönetimi ve işleyişi için gerekli olan masraflar.
- c) Reasürans, sermaye ve benzeri piyasalardan sağlanacak korumaya ilişkin ödemeler.
- d) Sigorta şirketlerine ödenecek komisyonlar.
- e) Bilgilendirme ve tanıtım kampanyalarına ilişkin ödemeler.
- f) Hasar tespit işlemlerine ilişkin ödemeler.

- g) Alınan kredilerin anapara ve faiz geri ödemeleri.
- h) Bu Kanunun amacı doğrultusunda yapılacak diğer ödemeler.
- ı) Havuz işleticisi şirkete ödenecek işletme bedeli.

Şirket

MADDE 9. — Havuzun işletilmesine ilişkin iş ve işlemler, Havuza katılan sigorta şirketlerinin eşit oranda pay sahibi olacağı anonim şirket statüsünde kurulacak Şirket tarafından yürütülür.

Şirketin, Kurulun belirleyeceği usûl ve esaslar çerçevesinde görevleri şunlardır:

a) Tazminat ödemelerine esas teşkil edecek hasar tespit işlemlerine ilişkin her türlü çalışma ve organizasyonları yapmak suretiyle, tazminat ödemelerinin en kısa sürede yapılmasını sağlamak.

Bitkisel ürün sigortalarının hasar tespitleri ziraat mühendisi, ziraat teknikeri ve ziraat teknisyenleri; çiftlik hayvanları sigortalarının risk inceleme işlemleri veteriner hekimler ve zootechnist ziraat mühendisleri, hasar tespitleri ise veteriner hekimler tarafından yapılır.

Hasar tespit işlemlerinde öncelikle ziraat mühendisleri ve veteriner hekimlerden yararlanılır.

b) Risk paylaşımı ve transferi ile reasürans plânının uygulanmasına ilişkin işleri yürütmek, risk paylaşımı ve reasürans programını Kurulun onayına sunmak.

c) Kurulca alınan kararların uygulanması ve Kurulun görevlerine ilişkin sekretarya hizmetlerini yürütmek.

d) Primlerin tahsili, tazminat ödemelerinin yapılması ve benzeri işleri yürütmek.

e) Üreticileri tarım sigortaları hakkında bilgilendirmek, halkla ilişkiler ve tanıtım kampanyalarını yürütmek.

f) Genel hükümler çerçevesinde tarım sigortalarına ilişkin istatistik üretmek, bu konuda Kurula rapor hazırlamak.

g) Havuz kaynaklarını, belirlenen ilke ve kurallar çerçevesinde yatırıma yönlendirmek.

h) Havuz işlerinin sağlıklı yürütülmesi bakımından, gerekli gördüğü hususlarda Havuz Yönetim Kuruluna öneride bulunmak.

ı) Havuzun işletilmesiyle ilgili diğer her türlü iş ve işlemleri yapmak.

Şirket, Havuz kaynakları ile kendi ihtiyacı dışında gayrimenkul alamaz; kaynaklarını öncelikle Hazine bonusu ve kamuya ait borçlanma senetleri yoluyla yatırımlarda kullanır.

Şirket, Havuz işlerinin Havuz yararına ve en iyi şekilde yürütülmesinden Bakanlık, Müsteşarlık ve Kurula karşı sorumludur. Şirket, Havuza ait gelir ve giderler ile tüm hesap ve işlemleri özel ve ayrı kayıtlarda takip eder.

Şirket, bu Kanun kapsamındaki görevleri gereği edindiği bilgileri herhangi bir gerekçeyle üçüncü şahıslara açıklayamaz. Havuza ait yazışma ve belgelerin uygun bir şekilde muhafaza edilmesi zorunludur. Şirket; faaliyetine son verilmesi, tasfiye edilmesi veya iflas etmesi gibi hallerde, Kurul tarafından yeni bir şirketle sözleşme yapılınca kadar görevlerini yerine getirmeye devam eder. Bu durumda bu Kanun kapsamındaki bütün bilgi ve belgelerin Kurula iade edilmesi zorunludur.

Şirket, bu Kanunda belirtilen görevler dışında başka bir işle uğraşamaz.

Bakanlığın görev ve yetkileri

MADDE 10. — Bakanlığın bu Kanun kapsamında görev ve yetkileri şunlardır:

a) Tarım sigortalarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli tedbirleri almak.

b) Ürünler, riskler ve bölgeler itibarıyla sağlanacak prim desteğine ilişkin teklifleri Bakanlar Kurulunun onayına sunmak.

c) Tazminat ödemelerinin doğru ve düzenli bir şekilde yapılmasını izlemek.

d) Bu Kanunla verilen diğer görevleri yürütmek.

Denetim

MADDE 11. — Havuzun ve Şirketin sigortacılık uygulamaları yönüyle denetimi Müsteşarlık, diğer tüm işlemlerinin denetimi Bakanlık tarafından yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Riskler, Sigorta Sözleşmeleri, Havuza Katılım, Reasürans, Yardım ve Destekler

Havuz tarafından teminat altına alınacak riskler

MADDE 12. — Kapsama alınacak bitkiler, bitkisel ürünler ve seralar, tarımsal yapılar, tarım alet ve makineleri ile çiftlik hayvanları için kuraklık, dolu, don, sel, taban suyu baskını, fırtına, hortum, deprem, heyelan, yangın, kaza ve zararlılar ile hayvan hastalıklarının neden olacağı zararlar ve/veya tarım sektörü bakımından önemli görülecek diğer risklere ilişkin teminatlar Kurulun teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Prim desteği

MADDE 13. — Ürünler, riskler, bölgeler ve işletme ölçekleri itibarıyla Devlet tarafından sağlanacak prim desteği miktarları, her yıl Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

Prim desteğine ilişkin ödenek, her yıl bütçe kanunu ile Bakanlık bütçesinde yer alır. Bakanlık, sigorta şirketleri tarafından Havuza aktarılabilecek prim miktarlarını çiftçi kayıtları ile karşılaştırarak prim desteğini hesaplar ve gecikmeksizin Havuza aktarır.

Sigorta sözleşmeleri ve Havuza katılım

MADDE 14. — Sigorta şirketleri, tarım üreticileri ile tarım sigortaları sözleşmelerini kendi adlarına akdeder, prim ile riskin tamamını Havuza devrederler. Sigorta sözleşmeleri, Havuz tarafından belirlenen standart poliçeler üzerinden yapılır.

Havuz, devraldığı riskleri retrosesyon yapmaya yetkilidir. Sigorta şirketleri bir sonraki yıla ilişkin retrosesyon taleplerini içinde bulunulan yılın en geç 1 Kasım tarihine kadar Şirkete bildirir. Havuz tarafından hesaplanacak tahmini hasar durumuna göre yeterli retrosesyon teminatı sağlanamadığı takdirde, kalan kısma Devlet tarafından iştirak edilir. Sigorta şirketlerinin payları toplamının yüzde yüzün üzerinde gerçekleşmesi halinde, her bir sigorta şirketinin payı, toplam oran yüzde yüze inene kadar gariyeten azaltılır.

Reasürans

MADDE 15. — Şirket, Havuz tarafından üstlenmiş olunan risklerin transferi amacıyla ulusal ve uluslararası sigorta, reasürans, sermaye ve benzeri piyasalardan sigortacılık tekniğinin gerektirdiği şekilde ve yeterli düzeyde koruma temin etmek amacıyla yerli ve yabancı şirket veya kuruluşlarla Havuz adına reasürans anlaşmaları yapabilir.

Hasar fazlası desteği

MADDE 16. — Havuz tarafından üstlenilen risklerin transferi amacıyla ulusal ve uluslararası piyasadan sağlanan korumanın yeterli bulunmaması halinde Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısım Devlet tarafından taahhüt edilir.

Yardım ve borç erteleme

MADDE 17. — Bu Kanun kapsamında, uygulama yılında yer alan riskler için tarım sigortası yaptırmayan üreticiler, 20.6.1977 tarihli ve 2090 sayılı Kanundan yararlanamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

Yönetmelik

MADDE 18. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde; Havuzun çalışma usul ve esasları Müsteşarlığın görüşü alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle, sigorta sözleşmelerinin tabi olacağı esaslar ise Müsteşarlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Kurulda görev alacak üyeler, ilgili kurumlar tarafından Bakanlığa bildirilir ve Bakanlıkça Kurul üyelerinin görevlendirilmesi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde yapılır.

Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde Şirket kurulur.

Yürürlük

MADDE 19. — Bu Kanunun 4 üncü maddesi yayımı tarihinden üç ay sonra, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 20. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

20 Haziran 2005

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Hatice Aslı ONAY

Doğum Yeri :Afyon

Doğum Tarihi :27.09.1977

Medeni Hali :Evli

Yabancı Dili :İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl):

Lise : Ankara Bahçelievler Deneme Lisesi (1994)

Lisans : Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı
Bölümü (1999)

Yüksek Lisans : Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj
Mimarlığı Anabilim Dalı (2002)

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl:

BAĞ-KUR Genel Müdürlüğü (2000-2002)

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı – 2002-

Yayımları (SCI ve diğer) :

Başkomutan Tarihi Milli Parkı Kocatepe Bölümü'nün Peyzaj Planlama
Kriterlerinin Saptanması. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri
Dergisi, 2003, 9 (3) 327-333, Ankara.

Safran (Crocus sativus). DoğaKaradeniz Dergisi, 2008, 8 (50-51), Ankara.

